МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Кваліфікаційна робота магістра

на тему **ІСПАНСЬКОМОВНА БУДІВЕЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЧНА СИСТЕМА У СВІТЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВАРІЮВАННЯ**

Виконав: студент групи 8.0353-і,
спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – іспанська,
освітньо-професійної програми
Мова і література (іспанська)
Шевченко Костянтин Олександрович

Керівник: **к.філол.н., доц. Тєлкова О.В.**
Рецензент: **к.філол.н., доц. Шаргай І.Є.**

Запоріжжя-2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології_____
Кафедра романської філології і перекладу _____
Освітній рівень магістр _____
Спеціальність 035 Філологія_____
Спеціалізація _035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),_
_____перша - іспанська _____
Освітньо-професійна програма _Мова і література (іспанська) _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____
«____»_____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
_____ШЕВЧЕНКУ КОСТЯНТИНУ ОЛЕКСАНДРОВИЧУ_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) _____
_« Іспанськомовна будівельна термінологічна система у світлі регіонального _
_варіювання»_____
Керівник кваліфікаційної роботи (проекту)_____
_____Тєлкова Оксана Василівна, к.філол.н, доцент_____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «27» лютого 2024 року № 352-с _____

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) ____02.12.2024 р.___

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту): теоретичні засади загального термінознавства, дослідження архітектурно-будівельної термінології, роботи в галузі регіонального варіювання іспанської мови, іспанськомовні будівельні словники, глосарії

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Дослідити теоретичні засади особливостей іспанськомовної будівельної термінології 2. Проаналізувати корені виникнення регіональної варіативності. 3. Сформувати критерії аналізу будівельної термінології у світлі варіювання. 4.Відібрати матеріал для дослідження. 5. Проаналізувати матеріал дослідження, зробити висновки про варіативність будівельних термінів.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Тєлкова О. В., к.ф.н., доц.	01.02.2024	01.02.2024
Розділ 1	Тєлкова О. В., к.ф.н., доц.	02.04.2024	02.04.2024
Розділ 2	Тєлкова О. В., к.ф.н., доц.	31.05.2024	31.05.2024
Висновки	Тєлкова О. В., к.ф.н., доц.	10.09.2024	10.09.2024

6. Дата видачі завдання __01.02.2024 р._____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел, їх аналіз	березень 2024	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	квітень 2024	виконано
3.	Написання теоретичного розділу	червень 2024	виконано
4.	Написання практичного розділу	жовтень 2024	виконано
5.	Формулювання висновків	жовтень 2024	виконано
6.	Написання вступу	листопад 2024	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2024	виконано
8.	Отримання відгуку та рецензії	грудень 2024	виконано
9.	Захист	грудень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ **__К.О. Шевченко___**
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ **___О.В. Тєлкова_____**
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ **___О.В. Тєлкова_____**
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 120 стор., 62 джерела, 22 додатки.

Об'єкт дослідження: Іспанськомовна будівельна термінологічна система.

Мета роботи: Виявити ознаки регіональної варіативності в системі іспанськомовної будівельної термінології та визначити, в яких саме національних варіантах іспанської мови ці прояви мають більш яскравий характер.

Теоретико-методологічні засади: теоретичною базою для досліджень є положення загального термінознавства (О. Вюстер, Д. Лотте, Х. Фельбер, М. Вакуленко, О. Петрина), роботи з дослідження архітектурно-будівельної термінології (М. Гінзбург, Л. Думанська, Н. Книщенко, Т. Кияк, І. Кочан, Н. Нікуліна, Т. Панько, Н. Цимбал та інш.) та дослідження в галузі регіонального варіювання іспанської мови (С. Віноградов, Л. Кенфільд, Е. Косеріу, Дж. Ліпскі, М. Реснік, Х. Рона, Г. Степанов, Е. Уренья).

Отримані результати: Підтверджується високий рівень регіональної варіативності і синонімії термінів в системі іспанськомовної будівельної термінології (на одне поняття може припадати до 17 терміноутворень для 20 національних варіантів; один національний варіант може використовувати до 7 терміноутворень для одного поняття). Мексиканський, колумбійський та уругвайський варіанти є найбільш варіативними та синонімічними. Тим не менш, майже 60% досліджуваних понять мають домінуюче термінотворення, що дає підстави говорити о можливості уніфікації іспанськомовної будівельної термінологічної системи.

Ключові слова: *термін, термінологічна система, будівельна термінологія, іспанська мова, регіональна варіативність, національний варіант, спосіб термінотворення, лексична варіативність, синонімія, запозичення*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ….....6

ВСТУП…..…….7

РОЗДІЛ 1 ВІТЧИЗНЯНА ТА ІНОЗЕМНА ТЕХНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ТЕОРЕТИЧНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ…...…10

1.1 Термінологія, термін, терміносистема. Загальні поняття……..……..…..10

1.2 Термінологія архітектури та будівництва……..…….……16

1.2.1 Історичний погляд …..……..……..….16

1.2.2 Стислий огляд терміносистем архітектури та будівництва відомих європейських мов.....18

1.2.3 Іспанськомовна будівельна термінологічна система.…..…….....27

1.3 Варіативність як особлива риса іспанської мови..……..…….……..36

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ІСПАНСЬКОМОВНОЇ БУДІВЕЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ У РОЗРІЗІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВАРІЮВАННЯ.……46

2.1 Особливості тематичної класифікації термінів іспанськомовних будівельних терміносистем ...…….……...…46

2.2 Словотвірні моделі іспанськомовної будівельної термінології……....…55

2.3 Лексичні особливості регіонального варіювання іспанськомовних будівельних термінів……..……....69

2.3.1 Структурно-семантичний аналіз тематичної групи «Будівельні матеріали та вироби»..……...……...….69

2.3.2 Структурно-семантичний аналіз тематичної групи «Будівельні машини, обладнання, інструменти»……..……..…….....….71

2.3.3 Структурно-семантичний аналіз тематичних груп «Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання» та «Види і способи виконання будівельних робіт»…….……...……73

ВИСНОВКИ……...…….....….82

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….…….....86

ДОДАТОК А ДІАЛЕКТИ МЕКСИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ. МЕКСИКА, США……...……....93

ДОДАТОК Б ДІАЛЕКТИ КАСТИЛЬСЬКОЇ МОВИ ТА ІНШІ РЕГІОНАЛЬНІ МОВИ ІСПАНІЇ..……...…….….94

ДОДАТОК В ВИБІРКА БУДІВЕЛЬНИХ ТЕРМІНІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ У СВІТЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВАРІЮВАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ……...95

ДОДАТОК Г АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. АРГЕНТИНА..……...101

ДОДАТОК Д АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПАРАГВАЙ..…….102

ДОДАТОК Е АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. УРУГВАЙ..……...……...….103

ДОДАТОК Ж АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. МЕКСИКА..…….....…….104

ДОДАТОК З АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. КОСТА РІКА...……..…...….105

ДОДАТОК И АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. САЛЬВАДОР..……..…….106

ДОДАТОК К АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ГВАТЕМАЛА.……..…….107

ДОДАТОК Л АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ГОНДУРАС……..…….108

ДОДАТОК М АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. НІКАРАГУА……..……..….109

ДОДАТОК Н АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПАНАМА….……..…….…..110

ДОДАТОК О АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. БОЛІВІЯ….……..……..…...111

ДОДАТОК П АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. КОЛУМБІЯ….……..…..…...112

ДОДАТОК Р АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ЕКВАДОР.…….……..…..….....113

ДОДАТОК С АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПЕРУ….……..…..…….....114

ДОДАТОК Т АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ВЕНЕСУЕЛА……..…..…….....115

ДОДАТОК У АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. КУБА……..……..…..…….....116

ДОДАТОК Ф АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПУЕРТО РІКО……..…..…….....117

ДОДАТОК Х АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ДОМІНІКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА…...118

ДОДАТОК Ц АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ЧИЛІ……...119

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДБН – державні будівельні норми

НФМАБ – німецька фахова мова архітектури і будівництва

САДР – Сахарська Арабська Демократична Республіка

англ. – англійська мова

араб. – арабська мова

грец. – грецька мова

італ. – італійська мова

катал. – каталанська мова

лат. – латинська мова

порт. – португальська мова

фр., франц. – французька мова

ВСТУП

Вивчаючи та досліджуючи будь яку мовну систему часто–густо стикаємося з її специфічними особливостями, характером вживання, культурними та соціальними відмінностями, які різняться не тільки з прийнятими в нашій культурі догмами, постулатами та стереотипами, а навіть і з відмінностями між лінгвістичними звичаями різних країн світу з однією офіційною, державної мовою. Також і у сфері професійного спілкування, в системах термінологічних спеціалізованих полів, які тяжіють до стандартизації і уніфікації, все частіше виявляються моменти міжрегіональної синонімії та регіональної варіативності. Факти виявлення таких лінгвістичних професійних варіацій стають все більш помітнішими з розвитком міжнародного ринку праці, міграції робочої сили та являють собою наслідки процесів глобалізації.

Не є винятком й іспанськомовна будівельна термінологічна система, оскільки вона належить до однієї з найпоширеніших мов нашої планети як географічно, так і за кількістю людей, що її вивчають та використовують. Саме з причин збільшення обсягів професійного спілкування у сфері будівництва і різноманітності національної належності фахівців цієї професії, мова, включаючи термінологію, потребує активізації і поглиблення досліджень під кутом зору регіонального варіювання заради покращення якості спілкування спеціалістів шляхом уніфікації та стандартизації. Слід зазначити, що ця проблематика є **актуальною** зараз так саме, як і у минулому столітті, у зв’язку з безперервним розвитком технологій будівництва, складністю, великою кількістю вживаних термінів, багаторівневістю будівельної терміносистеми та необхідністю залучення до досліджень фахівців різних напрямків.

Серед науковців, що займалися вивченням іспанськомовної будівельної термінології у світлі регіонального варіювання можна назвати наступних

лінгвістів: А. Канту, М. Лопес, Н. Нарпе (Аргентина), С. Бенітес (Еквадор), Б. Бассегода, М. Відаурре, Г. Гарсиа Руіс, А. Кальсада Ечеварріа, М. Консуело, А. Латорре, Дж. Р. Папьягуа, І. Парісіо, К. Санс, Б. Санчес, Х. Суріта Руіс, (Іспанія), П. Навас, Б. Ортіс (Колумбія), Х. Хілі (Мексика), О. Муньос Трівіньос (Чилі). Але нажаль, в загальному доступі кількість результатів досліджень у напрямку саме регіонального варіювання іспанської будівельної термінології є обмеженою, що лише підкреслює актуальність і необхідність розширення науково-дослідницької лінгвістичної діяльності. Саме на це і спрямована наша розвідка, в якій поряд з класичними методами аналізу мовних одиниць та масивів акцент зроблено на виявлення домінуючих терміноутворень та способів термінотворення серед національних варіантів в рамках обраного термінологічного матеріалу, що і є певною **новизною** у дослідженнях такого роду.

Об'єктом дослідження нашої розвідки є іспанськомовна будівельна термінологічна система.

Предмет дослідження – регіональне варіювання іспанськомовної будівельної термінології.

Мета дослідження – виявити ознаки регіональної варіативності в системі іспанськомовної будівельної термінології та визначити, в яких саме національних варіантах іспанської мови ці прояви мають більш яскравий характер.

Заради досягнення мети дослідження у роботі ставляться такі **завдання:**

- дослідити теоретичні засади дослідження особливостей іспанськомовної будівельної термінології у складі відповідної терміносистеми;
- проаналізувати теоретичні аспекти та корені виникнення регіональної варіативності іспанської мови;
- сформувати критерії аналізу будівельної термінологічної системи іспанської мови у світлі регіонального варіювання;
- сформувати вимоги до матеріалу дослідження та визначитись з його кількісним та якісним складом;

- згідно визначеним критеріям дослідити обраний матеріал;
- на підставі аналізу результатів дослідження обраного матеріалу зробити висновки щодо досягнення поставленої мети.

В якості **матеріалу дослідження** зі словників, глосаріїв, інтернет- джерел обрано 17 будівельних термінів, зрозумілих широкому колу фахівців, та відібрано для кожного терміну синонімічні, що вживаються в існуючих національних варіантах іспанської мови, сформувавши таким чином масив даних для аналізу у кількості 120 одиниць.

При дослідженні означеної проблематики нами планується використання наступних **методів та прийомів дослідження**: описовий метод, кількісний аналіз, метод суцільної вибірки, порівняльний аналіз, семантичний аналіз, системний аналіз, структурно-морфологічний аналіз.

Практична значущість проведених досліджень полягає у можливості використання їх результатів при підготовці лекційних курсів з професійної (будівельної) іспанської мови та варіативності іспанської мови, у процесі викладання іспанської мови, складанні спеціалізованих будівельних глосаріїв, що будуть враховувати аспекти регіонального варіювання іспанськомовної будівельної термінології.

Робота пройшла **апробацію** на XVI Міжнародній науковій конференції “Іноземна філологія у XXI столітті”. Результати дослідження передано до друку.

Структура роботи, що налічує 120 сторінок, включає в себе:

- теоретичну частину, присвячену аналітичній розвідці серед існуючих наукових матеріалів за заданою тематикою;
- практичну частину, з описом вивчення матеріалу дослідження в рамках поставлених завдань;
- додатки з лексикографічними картами окремих варіантів іспанської мови, матеріалом дослідження (120 терміносполук для 20 національних варіантів), результатами досліджень способів термінотворення;
- список використаних джерел (62 одиниці).

РОЗДІЛ 1 ВІТЧИЗНЯНА ТА ІНОЗЕМНА ТЕХНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ТЕОРЕТИЧНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Термінологія, термін, терміносистема. Загальні поняття

Оскільки метою даної роботи є дослідження одного з видів терміносистем, вважаємо за потрібне на початку дати ключові визначення, характеристики та деякі особливості, що формують головні поняття за тематикою, яку буде розглянуто. А саме, зосередимось на таких поняттях, як «Термінологія», «Термін», «Терміносистема» та окреслимо їх значення у сучасній лінгвістиці. Усі ці терміни прямо пов'язані з наукою, яка в сучасній українській лінгвістиці має назву «Термінознавство».

Слід відзначити, що термінознавство як науку можна вважати досить молодою, оскільки перші дослідження в цьому напрямку було опубліковано у 30-х роках минулого сторіччя. Вважається, що у витоків термінознавства (застаріле – термінологія) стоять такі науковці як австрієць Ойген Вюстер та радянський дослідник Дмитро Семенович Лотте [Кузнєцова 2017, с. 4]. Цю справу було продовжено Хелмутом Фельбером, який у своїй праці «*Terminology Manual*» зазначив, що термін «Термінологія» вживається у трьох значеннях, а саме:

1. Термінологія як наука — міждисциплінарна галузь знань, що стосується понять та їх представлень (термінів, символів тощо).

2. Термінологія — сукупність термінів, що представляють систему понять окремої предметної галузі.

3. Термінологія — це видання, в якому система понять предметної галузі представлена термінами [Felber 1984, p. 1].

У словнику іспанської мови Іспанської королівської академії знаходимо наступні два визначення слова *«terminología*»:

Від фр. *terminologie*, це від лат. мод. *terminologia*, і це від пізнього *termĭnus* ' *vocablo*, слово' і лат. середньовічного -*logia* '-логія':

1. Набір термінів або слів, характерних для певної професії чи дисципліни.

2. Вивчення термінології [El Diccionario de la lengua española, 2024].

Тобто якщо ми говоримо про празьку, радянську та віденську школи та специфічні наукові дослідження термінологій різних країн, які мають термін в якості об'єкта дослідження, то в українській лінгвістиці вживаним є термін «Термінознавство». Сучасна українська наука описує цей термін наступним чином: термінознавство – це наука, що вивчає спеціальну лексику з погляду її типології, походження, форми, змісту (значення) і функціонування, а також використання, упорядкування та створення [Кузнєцова 2017, с. 4]. У термінознавстві зараз виокремлюють декілька напрямків: загальне термінознавство, порівняльне, семасіологічне, ономасіологічне, історичне, функціональне термінознавство та інші. Таким чином підсумовуємо, що іншомовні терміни *terminology* (англ.), *terminología* (ісп.) у сенсі «наука» відповідають поняттю «термінознавство» у вітчизняній лінгвістиці.

Інше значення терміну «Термінологія», як можемо побачити, є тотожнім для багатьох наукових шкіл та країн. Мається на увазі сукупність, певний набір слів та словосполучень-термінів, що відносяться до зазначеної у назві конкретної сфери людської професійної діяльності, галузі. Наприклад, термінологія банківської сфери складається з термінів, вживаних у банківській діяльності; комп'ютерна термінологія, відповідно, охоплює терміни, що вживаються у галузі розробки, виробництва та експлуатації комп'ютерної техніки; термінологія архітектури та будівництва включає в себе всі терміни, що обслуговують галузь проектування, будування та експлуатації будівель та споруд.

Ну а що ж зі складовою термінології — об'єктом дослідження термінознавства? У словниках знаходимо наступні визначення:

1. Термін — (від грец. *τέρμα* 'кінець, межа') слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки,

техніки, мистецтва, суспільного життя тощо [Словник української мови, 1970—1980].

2. Термін — слово або фраза, типові для певної професії чи дисципліни (до речі, для слова «*término*» в іспанській існує аж 28 значень. Але у цій роботі нас цікавить тільки те, що наведено) [El Diccionario de la lengua española, 2024].

Науковці надають наступні визначення цього поняття:

1. Термін — це будь-який умовний символ, що представляє поняття, визначене в предметному полі [Felber 1984, p. 1].

2. Термін — це слово або словосполучення, яке є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного реєстру і позначає певне поняття у тій чи іншій галузі людської діяльності [Вакуленко 2010, с. 58].

3. Термін — це окреме слово чи утворене на базі іменника підрядне словосполучення, що позначає професійне поняття та призначене для задоволення професійних потреб спілкування у сфері певної професії [Головін, цит. за Петрина 2016, с. 17].

М. Вакуленко так описує поняття «термін»: це слово чи словесний комплекс, який співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки) і вступає в системні відношення з іншими словами та словесними комплексами, утворюючи разом з ними в кожному окремому випадку й у певний час замкнену систему, що характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю й експресивною нейтральністю; термін є основною одиницею термінологічної …; термін являє собою мовний знак, який виражає спеціальне наукове поняття і відображає місце цього поняття у відповідній системі наукових понять, системі знань [Вакуленко 2010, с. 55]. Підсумовуючи вищенаведені визначення стає зрозуміло, що термін – це слово, сукупність слів або символ, що позначає конкретне поняття і є складовою частиною термінології (термінологій) певної галузі.

Термін, як об’єкт термінознавства, характеризується наступними ознаками:

- системність;
- точність;
- лаконічність;
- стилістична нейтральність;
- мовна правильність.

Але в залежності від конкретної терміносистеми ті чи інші риси можуть бути доволі умовними. Так, наприклад, на думку О. Петриної, у термінології банківської сфери української та англійської мов фіксується низка умовних відхилень, а саме: семантична варіативність термінів у межах однієї терміносистеми, наявність неточностей у визначенні термінів та ознак синонімії термінів, надмірне вживання термінів іншомовного походження, неузгодженість в застосуванні термінів, недостатня уніфікованість в орфографії [Петрина 2016, с. 25]. Схожі ознаки в тій чи іншій мірі можемо спостерігати майже в будь якій терміносистемі, в тому числі і у будівельній.

У визначенні поняття «термін» присутня така ознака, як «системність». За думкою деяких дослідників вона не є обов'язковою, але саме ця риса обумовлює приналежність певного терміна визначеній терміносистемі певної галузі наукового, технічного або іншого людського знання. Тому на нашу думку системність – це фундаментальна характеристика термінів в сучасній науці. Ця точка зору підтверджуються термінологічними дослідженнями, визначення з яких наведено нижче, та у яких поняття «термін» нерозривно пов'язується з ознакою «системність»:

- термін — це слово чи словесний комплекс, який співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки) і вступає в **системні** відношення з іншими словами та словесними комплексами, утворюючи разом з ними в кожному окремому випадку й у певний час замкнену **систему** [Квітко, цит. за Вакуленко 2010, с. 55];

- термін є основною одиницею термінологічної **системи** – чим і зумовлюється його структура та специфічність ознак, що відрізняє цю **системну** одиницю від інших [Нікітіна, цит. за Вакуленко 2010, с. 55];

- термін — це мовний знак, який виражає спеціальне наукове поняття і відображає місце цього поняття у відповідній **системі** наукових понять, **системі** знань. Наукова термінологія являє собою **систему** термінів, за якою завжди стоїть **система** понять. Саме **системність** і поняттєвість відрізняють термін від нетерміна і надають спеціальній лексиці статус наукової термінології [Табанакова, цит. за Вакуленко 2010, с. 55];

- термін являє собою одиницю історично сформованої термінологічної **системи**, що виражає поняття та його місце серед інших понять, позначається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов'язаних між собою єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови і підпорядковується всім її законам [Пономарів, цит. за Вакуленко 2010, с. 55]. На системності термінів наполягає і О. Петрина, вважаючи що терміни співвідносяться з певною термінологією і є елементами певних терміносистем. Формування термінології, на її думку, охоплює тривалий проміжок часу і не є одноразовим і єдиним процесом. Термінологія виникає у визначений історичний проміжок часу, після того як певна сфера людської діяльності, яку обслуговуватиме термінологія, набирає системних ознак [Петрина 2016, с. 25]. Вважаємо, що екстенсивний розвиток термінології певною мірою залежить від утворення терміносистем окремих галузей знання навколо ключових термінів, що з'являються та закріплюються у словообігу цієї галузі. Також необхідно зазначити, що процес розвитку терміносистем не має меж, по причині того, що термінознавство має чітко виражений міжгалузевий та міждисциплінарний характер, а також тому, що розвиток галузей, які обслуговують терміни, природно передує розвитку термінознавства та термінологій.

Науковці визначають умови, за яких досягається системність терміносистеми:

- в основу побудови системи термінів кладуть класифікації, які розглядають поняття в їхньому розвитку та мають прогресивний характер;

- виходячи з класифікаційних схем, виділяють ті необхідні й достатні ознаки, які підлягають безпосередньому термінологічному відображенню;

- після цього добирають слова та їх частини для створення терміна, які по можливості наочніше відображають, з одного боку, загальність цього поняття, а з іншого — його специфічність. Винятково важливим є те, щоб терміни одного порядку мали однотипну конструкцію [Лотте, цит. за Петрина 2016, с. 29].

О. Петрина наводить приклади визначення термінологічної системи, надані різними науковцями:

1. Терміносистема — це як система термінів певної окремої науки чи техніки. Іншими словами, це сукупність термінів, які забезпечують номінацію головних понять певної сфери знань та діяльності, пов’язаних між собою логіко-семантичними та іншими відношеннями (Р. Дудок).

2. Терміносистема — це сукупність термінів певної сфери знань наукової школи тощо, пов’язаних між собою на понятійному, лексико-семантичному, словотвірному (деривaційному) та граматичному рівнях (Б. Головін).

3. Під терміносистемою розуміємо впорядковану сукупність термінів, які адекватно виражають систему понять спеціальної сфери людської діяльності, між якими існує обов’язковий і незаперечний зв’язок, а сукупність таких зв’язків у середині сукупності термінів визначають його структуру (Т. Кияк) [цит. за Петрина 2016, с. 28].

Усі ці визначення дуже схожі між собою та підкреслюють характерні риси — цілісність, сталість, структурованість та системність термінологічних систем. Звісно ж якісь ознаки будуть більш яскраво виражені завдяки специфіці конкретної галузі. Цю специфіку відображають ключові терміни конкретної термінологічної системи з усіма їх історичними, семантичними, іншими лінгвістичними та спеціалізованими особливостями у сьогоденні, а також вектор розвитку напрямку професійних знань у майбутньому.

Таким чином, маємо відокремлену науку «Термінознавство», яка визначає предметом вивчення термін з усіма його вищенаведеними ознаками, способами утворення та упорядкуванням, комунікативними й іншими

особливостями, а також з точки зору утворення сталих, системних зв'язків при формуванні термінологічних систем різних рівнів. Іншими словами, «Термінознавство» це наука, що займається вивченням термінів у термінологічних системах з урахуванням структури, внутрішніх і зовнішніх зв'язків як за загальними напрямками, так і за специфічними напрямками та особливостями галузей розповсюдження та мови вживання. Тож у цій роботі планується провести дослідження термінів у складі будівельної термінологічної системи іспанської мови як на предмет загальних ознак, так і з боку однієї з характерних рис саме цієї мови.

1.2 Термінологія архітектури та будівництва

Як ми вже зазначили раніше, процес розвитку термінологічних систем не має меж. З цього витікає те, що кількість термінів, терміносистем, термінологічних полів також не є обмеженою у зв'язку з тим, що названі поняття дотичні до будь-якої сфери людської діяльності. При чому як у минулому, так і у сьогоденні, і у майбутньому часі також. Наша же робота присвячена термінам, що застосовуються у науці та техніці. І саме сектор технічних терміносистем, а конкретніше — будівельну термінологію, ми будемо намагатися дослідити більш детально. Так що ж є такого особливого у технічних, будівельних терміносистемах? Які основні риси їм притаманні? Які здобутки та досвід має термінознавство у цьому напрямку? На ці та інші питання спробуємо дати відповіді у цьому підрозділі.

1.2.1 Історичний погляд. Для європейських народів початок активної термінотворчості припадає на XVI ст. — епоху Відродження, коли завдяки науці змінювалась загально—людська картина світу, втілювались та значно впливали на людське життя здобутки прикладних та інших наук. З набуттям мореплавства світових масштабів розвиток міжнародних відносин посилився, що потребувало відповідного розвитку мовних засобів як повсякденного життя, так і спеціальних мовних розділів – різноманітних фахових

терміносистем. З кожним етапом еволюції технічних пристроїв, засобів виробництва, машин та обладнання термінологічне поле розширювалось та потребувало певного нормування, стандартизації та упорядкування — зваженого та обґрунтованого наукового підходу до термінотворення, систематизації, терміно—вивчення, тощо. На наш погляд, саме розвиток науки та техніки у періоди технічних революцій давав (і буде надавати) поштовхи до розвитку відповідних галузевих термінологічних систем, а також посприяв виникненню спеціальної науки про терміни та терміносистеми. Саме технічні та наукові терміносистеми вкрай потребували упорядкування в умовах інтенсивного зростання кількості та якості поняттєвих лексичних одиниць.

І якщо брати до уваги географічний розріз цього питання, то звісно європейська наука і техніка, що розвивалася більш інтенсивно, досягла вагомішого досвіду та здобутків. Вважається що на даний момент найбільший розвиток технічна термінологія набула у німецькій, англійській, французькій, російський, італійській лінгвістиці. Превалювання англійського та німецького мовного коду у технічних терміносистемах можна пояснити інтернаціональністю використання мови та здобутками і розповсюдженням національних технічних науково-прикладних винаходів. Іспанська мова, як технічна так і загальновживана, завдяки широкому міжконтинентальному охопленню, впливу великої кількості різноманітних місцевих мов та діалектів, часової невідповідності вживання нових та виходу з обігу застарілих слів а також нерівномірності розвитку науки, техніки та технологій, характеризується розвинутою варіативністю, синонімією та розповсюдженням регіоналізмів та архаїзмів (особливо в країнах Америки). Український термінознавчий досвід має специфічну рису довготривалого домінуючого впливу радянських часів та відповідних мовних засобів на науково-технічну термінологію та знаходиться зараз у стані переосмислення та реформування з метою розвитку національно-наукового підходу до цього питання.

Незважаючи на різний рівень досягнень у сфері вивчення технічних терміносистем, слід відзначити системний характер дослідження термінів у

сучасній термінознавчій науці як вітчизняній, так і закордонній. Серед провідних науковців у сфері розвитку науки про терміни та терміносистеми можна назвати наступних: Д. Ганич (лінгвістична термінологія); О. Герд (загальне термінознавство, лінгвістична термінологія, біологічна термінологія); Б. Головін (загальна теорія терміна, лінгвістична термінологія); С. Гриньов (лінгвістичне термінознавство); А. Д'яков (термінотворення, семантика, соціолінгвістика); О. Іващишин (загальне термінознавство, термінологія дипломатії, англомовна термінологія сірчаного виробництва, екологічна англомовна термінологія); Т. Канделакі (загальне, лінгвістичне термінознавство, літературна, науково-технічна термінологія); Т. Кияк (загальне термінознавство, переклад термінів фахових мов); І. Ковалик (загальне, науково-технічне та лінгвістичне термінознавство); І. Кочан (загальне, лінгвістичне термінознавство, термінологія права), В. Лейчик (загальне, лінгвістичне термінознавство); Д. Лотте (загальне термінознавство, науково-технічна термінологія); Г. Мацюк (загальне термінознавство, історичне термінознавство, соціолінгвістичне термінознавство); Х. Фельбер (загальне термінознавство); М. Халлідей (загальне термінознавство), Л. Хоффманн (загальне термінознавство) та інші. Як бачимо, переважна більшість науковців займалася теоретичним засадами загального термінознавства та лінгвістичної термінології та створили базу для систематизації та дослідження інших напрямків термінознавчої науки. Спеціалізовані ж напрямки досліджень термінів і терміносистем являють собою недостатньо вивчені сфери людської діяльності, а тому наразі залишаються актуальними точками прикладання термінознавчої праці. Однією з таких спеціалізованих сфер і є термінологія архітектури та будівництва, яку ми досліджуємо в нашій розвідці.

1.2.2 Стислий огляд терміносистем архітектури та будівництва відомих європейських мов. Важко переоцінити значення будівельної галузі у житті будь—якого суспільства. Результати зведення нерухомих (зазвичай) об'єктів проявляються крізь у нашому житті – вдома, на роботі і під час

пересування між пунктами відправлення і призначення, у промисловості і культурі, на землі, на воді та під ними, від дрібного ремонту і до знакових культурних, транспортних та міжнародних споруд. Будівництво, як стародавня прикладна галузь технічного знання має величезний, накопичений сторіччями досвід, неосяжну різноманітність напрямків і секторів, комплекс власних внутрішньогалузевих наук та багатогранні зв'язки з іншими сферами людської наукової, технічної, прикладної діяльності. Звісно, що при такому різноманітті одним з першочергових завдань, що необхідно вирішувати, виявляється систематизація знань, яка в свою чергу потребує упорядкування понять, термінів з метою їх чіткого, зрозумілого для всіх (насамперед для тих, хто працює у даній галузі) визначення, осмислення та використання у відповідних термінологічних системах.

Якщо подивитись на будівельну термінологію під кутами зору різних мов, то можна побачити як спільні риси у характеристиках термінологічних систем, так і розбіжності між ними. Припускаємо, що спільні риси обумовлені єдиним полем застосування професійної лексики та загальнотермінологічними закономірностями. Розбіжності ж обумовлені специфікою регіонального розвитку науки і техніки, а також впливу місцевих або домінуючих мов та діалектів на формування професійної лексики. Розглянемо декілька термінологічних систем архітектури і будівництва окремих європейських мов.

Дослідженням **української термінології архітектури і будівництва** займалися наступні науковці: А. Вовк, М. Гінзбург, М. Друкований, Л. Думанська, Н. Книщенко, Т. Кияк, І. Кочан, О. Кочерга, О. Кучеренко, В. Марченко, Г. Мацюк, Н. Нікуліна, В. Німчук, Т. Панько, Н. Цимбал та інші. Ось як описує термінологію та терміносистему архітектури О. Кучеренко у своїй роботі: «Спираючись на основні положення наукових досліджень вітчизняних термінологів, трактуємо архітектурну термінологію як специфічний, кількісно великий і якісно різноманітний шар термінологічної лексики. Українська терміносистема архітектури – певним чином організована, історично зумовлена, комунікативно спрямована система

складників, яка функціонує, постійно змінюючи внутрішні та зовнішні зв’язки на різних рівнях упорядкування. Аналізована термінологія має притаманні для системи загальні риси (наявність системних складників, ознак, критеріїв, властивих системі) та своєрідні (специфічність відношень понять і термінів, особлива тематична та структурна організація, яка є підставою для окреслення данної термінологічної системи, особа мовна організація (граматична, словотвірна, лексико-семантична в діахронічному та синхронічному вимірах)» [Кучеренко 2017, с. 149]. Погодимось з автором, що специфіку терміносистеми, що досліджується (як і будь якої іншої, про що ми вже казали раніше), зумовлює її внутрішня організація, всередині якої присутні логіко—семантичні та логічні зв’язки між її компонентами—термінами. Ці зв’язки не усталені тому, що постійно змінюється, розвивається як сама галузь, так і її наукове та прикладне оточення. Такі умови являють собою підґрунтя для необмеженості сучасної української терміносистеми архітектури та будівництва. Отже, будівельну термінологічну систему, можемо визначити як сукупність термінів для позначення предметів, професій, процесів, документів, дій у будівельній діяльності, пов’язаних між собою на семантичному, словотвірному та граматичному рівнях, яка піддається свідомому регулюванню й упорядкуванню.

Характеризуючи термінологію будівництва та архітектури, Н. Цимбал зазначає, що вона «…є підсистемою лексики літературної мови. Такі типи семантичних відношень, як синонімія, антонімія, полісемія в терміносистемі поряд із загальномовними тенденціями знаходять також і специфічну реалізацію, розуміння якої необхідне для нормування термінології» [Цимбал 2014, с. 250]. Н. Книшенко та Н. Нікуліна наголошують на тому, що будівельна термінологія є окремою галузевою термінологією у системі загальної науково—технічної термінології, яка у свою чергу, є складовою системи загальнонаціональної мови [Книшенко, Нікуліна 2023, с. 124]. Підсумовуючи сказане, визначаємо як специфічність відношень і властивостей термінів у терміносистемі будівельної галузі, так і невід’ємність і

підпорядкованість термінів термінологічної системи що досліджується загальним принципам та властивостям загальнонаціональної мови.

Науковиці Н. Книшенко, Н. Нікуліна структурують термінологію будівництва за допомогою універсального засобу тематичної ієрархічної організації, де складові (терміни) об'єднується в тематичні групи (а саме - терміни для позначення досліджень у галузі, терміни для позначення будівельних матеріалів, терміни для позначення об'єктів будівництва та їх елементів, терміни засобів механізації та ремонту), що діляться на тематичні мікрогрупи, а ті, своєю чергою, на мікротерміногрупи [Книшенко, Нікуліна 2023, с. 124]. Термінологію будівельної діяльності можна класифікувати за різними ознаками, наприклад за етапами будівництва – проектна термінологія (у тому числі архітектурна, конструкторська, спеціальна інженерна), вартісно-кошторисна, юридична та дозвільна будівельна термінологія, виробнича термінологія, термінологія експлуатації будівель та споруд. Або відповідно класифікації галузей будівництва – тобто термінологія промислового будівництва, термінологія транспортного будівництва, термінологія житлово-цивільного будівництва. В багатьох випадках можемо говорити як про міжгалузеву (балка, опора, покриття), так і про внутрішньогалузеву (ущільнення ґрунту, бетон, штукатурка), а також вузькоспеціальну галузеву термінологію (ростверк, репер, фундамент). Будівельну терміносистему визначають як упорядковану сукупність термінів (аналітичних і синтетичних), що вербалізують увесь комплекс наукових уявлень стосовно галузі, яку обслуговує система, й перебувають у системних логіко-поняттєвих відношеннях та зв'язках.

Якщо говорити про утворення термінів та їх типізацію, то автори Г. Кухарчук, М. Опанасюк у своїй роботі відзначають, що при аналізі словотвірно-структурних особливостей технічної термінології враховується, що формування її відбувається шляхом деривації, термінологізації загальновживаної лексики, особливо, запозичень іншомовних слів. Термінотвірними засобами вважаються морфеми, основи слів,

словосполучення. Залежно від того, які з мовних засобів беруть участь у термінотворенні, українські терміни технічної галузі можна поділити на три типи: терміни – прості слова; терміни – складні слова; терміни-словосполучення. Використовуються різні способи творення: лексико-семантичний, лексико-синтаксичний, морфологічний, словоскладання, абревіація, морфолого-синтаксичний [Кухарчук, Опанасюк 2008, с. 2]. Так само вважаємо справедливим вищезазначене і для будівельних термінів, що підтверджено у таких більш ранніх статтях, як «Основні способи термінотворення (на матеріалі будівельної термінології)» В. Марченко [Марченко 1980]. Тобто можемо зробити висновок, що українське технічне термінотворення знаходиться як під впливом загальновживаної лексики рідної мови, так і під впливом загальновживаної, а також і спеціалізованої фахової мовної лексики іншомовних терміносистем.

Однією з найсуттєвіших особливостей вітчизняного термінознавства є те, що тривалий час технічна і у тому числі будівельна українська термінологія перебували у затінку домінуючої мови на території України, тому основні здобутки характеризувалися у своїй більшості перекладом та тлумаченням іноземних та російськомовних термінів. Видавництво технічної української літератури також було обмежено, тому спеціальні розділи знання у технічній літературі поєднувались у загально-наукові видання. Однією з перших розробок такого плану можемо вважати «Словник будівельної термінології (проект)» (1930 р.), який увійшов до 18 тому «Матеріалів до української термінології та номенклатури». Іншим прикладом подібного видання можна навести одинадцятитомний «Словник української мови» (1970-1980 рр). Серед вагомих здобутків вітчизняного термінознавства будівельного напрямку варто наступні видання: «Російсько-український словник. Будівництво» (Київ, 1994), «Орфографічний словник наукових і технічних термінів» (Київ, 1999), «Український тлумачний словник будівельних термінів» (Київ, 2006), «Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури» (Львів, 2010) та інші.

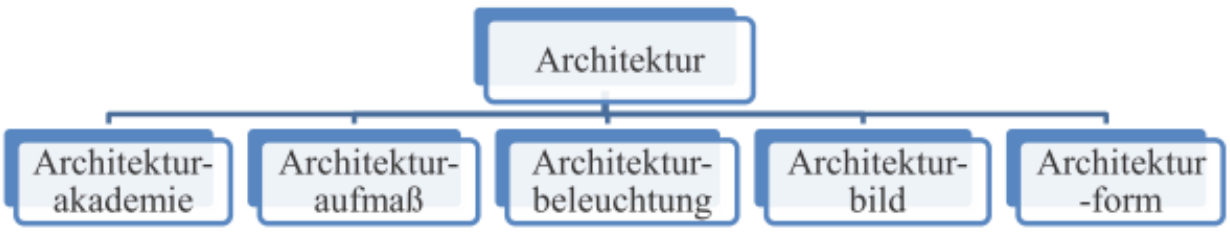
Узагальнюючи вищесказане про українську термінологічну систему будівельної галузі, слід відмітити, що вітчизняне термінознавство у сфері будівництва має досить міцне наукове підґрунтя на базі української радянської науки. Незважаючи на регіональний аспект впливу домінуючої мови у минулому на формування досліджуваної терміносистеми, вона являє собою багатошарову, величезну за обсягом, але досить структуровану і упорядковану систему технічних термінів з багатовекторними зовнішніми та внутрішніми зв'язками, про що можемо переконатися на прикладі побудови фундаментальної будівельної документації (наприклад ДБН). Терміни української будівельної терміносистеми у більшості своїй являють собою синтетичні дво-, трьох складні словосполучення і характеризуються розповсюдженою полісемією, омонімією, антонімією і синонімією. Українська термінологія будівництва є невід'ємною частиною загальнонаціональної мови та підпорядковується її законам.

Термінологічну систему німецької фахової мови будівництва та архітектури (НФМАБ) досліджує Є. Рубана. Дослідниця відмічає, що донині не репрезентовано комплексного лінгвістичного підходу до багаторівневих спеціальних фахових терміносистем, хоча проблематикою їх вивчення займались і займаються як вітчизняні, так і закордонні лінгвісти такі, як Л. Білозерська, Дж. Бивин, П. Вацлавик, Д. Джексон, А. Д'яков, Т. Кияк, С. Кійко, І. Кочан, Л. Полюга, Т. Рьольке, Л. Симоненко, Г. Флук, В. Шмідт та інші. Спираючись на теоретичні розвідки вищеназваних науковців, авторка вважає, що об'єктами терміносистеми є описувані через встановлені властивості складники цієї системи, які забезпечують її цілісність. А беручи до уваги те, що термін трактується як знак фахової мови, інтегрований в систематику термінів та понять, опис всього термінологічного складу передбачає залучення обмеженої кількості елементів й усталеної форми фіксації понять, явищ, предметів об'єктивного світу [Рубана 2023, с. 88]. Термінологічну систему НФМАБ визначено як сукупність термінів і терміносполук у галузі архітектури та будівництва, об'єднаних мережею

ієрархічних, гіперо-гіпонімічних, кореляційних, асоціаційних, синонімічних, антонімічних та інш. відношень, націлених на імплементацію комунікативно-тематичного завдання та реалізацію фахової комунікації [Рубана 2023, с. 89]. Терміни у німецькій терміносистемі будівництва та архітектури мають усі характерні ознаки – системність, точність, беземоційність, стилістичну нейтральність, полісемію, наявність різнорівневих та різноманітних міжгалузевих та внутрішньогалузевих зв'язків. Структуру термінологічної системи можна описати за допомогою особливостей гніздової структуризації та характеристик окремих лексико-семантичних мікросистеми – термінологічних гнізд. Термінологічне гніздо НФМАБ складає комплекс термінологічних одиниць, що репрезентують поняття сфери архітектури та будівництва зі спільним ядерним компонентом. При аналізі термінологічних гнізд дослідницею виявлено, «що словотвірні (містять афіксальні слова, композити, юкстапозити) та словосполучні (в основі – термін-домінанта) гнізда окремих термінологічних одиниць і терміносполук НФМАБ акумулюють значну частину лексичного запасу фахової мови архітектури та будівництва» [Рубана 2023, с. 90]. Гніздотвірні ядерні компоненти об'єднують близько 63% всього мовного матеріалу. Найбільшу кількість (71%) таких компонентів складають 2-х, 3-х, 4-х та 5-ти компонентні утворення (відповідно 19%, 26%, 17% та 9%). Прикладом типового термінологічного гнізда НФМАБ можна навести гніздове утворення з ядром *Architektur* (архітектура) [Рубана 2023, с. 91] (див. Схему 1.1).

Схема 1.1

Термінологічне гніздо НФМАБ з ядерним компонентом Architektur

Терміносистема НФМАБ також характеризується наявністю як запозичених елементів з класичних мов так і автохтонних термінологічних одиниць.

Розвиток та функціонування терміносистеми відбувається в умовах структурованості, з урахуванням існуючих ієрархічних відношень під впливом безперервного та постійного розвитку галузі будівництва та архітектури.

Англомовну термінологію будівництва зафіксовано у нормативних документах країн, де англійська мова має офіційний статус, різноманітних технічних та вузькоспеціальних словниках, таких як *The Wiley Dictionary of civil engeneering and construction. Toronto, 1997, A Dictionary of construction, surveying and civil engeneering. Oxford University, 2012* та інші. Як зазначають у своїй розвідці С. Запольських, Е. Мосіна, англомовна термінологія архітектури та будівництва на відміну від термінів інших сфер науки та техніки, не є частим предметом досліджень українських науковців [Запольських, Мосіна 2022, с. 50]. Погоджуємося з науковцями, що цьому сприяє багатошаровість та різноманітність міждисциплінарних зв'язків як внутрішньо, так і зовнішньо системних, багатовікова історія галузі, надмірна кількість термінів та інші фактори, що у сукупності обумовлюють певну складність у систематизації термінологій архітектури і будівництва та необхідність залучення технічних спеціалістів з багатьох сфер. Підтримуємо думку про те, що класифікація зазначеної термінології за хронологічним принципом не є вдалою, на відміну від тематичного. Науковці виділяють наступні тематичні класифікаційні групи англомовної терміносистеми архітектури та будівництва: будівельні матеріали та методи, технічні аспекти будівництва, візерунки і орнаменти, архітектурні стилі. Серед найбільш чисельної групи виділено наступні підгрупи: терміни, пов'язані з використанням каменю (31% від групи «будівельні матеріали та методи»), з використанням дерева (28%), з використанням різних матеріалів (19%), металу (15%), скла і бетону (7%) [Запольських, Мосіна 2022, с.51]. Але така тематична структура, не є довершеною і до того ж, у різних англомовним термінологічних підсистемах вона буде суттєво різнитись. Більш охоплюючими класифікаціями першого рівня вважаємо тематичні групи, що наведені при розгляді української будівельної терміносистеми вище.

Подальша структуризація на підгрупи теж потребує більш детального дослідження, яку потрібно проводити з залучанням провідних фахівців прикладної галузі, але це не є предметом нашого дослідження. При аналізі термінотворення зазначеної терміносистеми виявлено, що вона складається з термінів – слів (простих, похідних, складних), абревіатур, двокомпонентних словосполучень (моделі *Adj+N, N+N, Ved+N, NofN, NVing*), трикомпонентних терміносполук (*AdjVing, NVingN*). Переважну кількість становлять двокомпонентні терміносполуки (понад 55%), далі йдуть терміни-слова (30%) і багатокомпонентні терміни (15%) [Запольських, Мосіна 2022, с. 51-52]. Підсумовуючи вище зазначене стосовно архітектурно-будівельної англомовної терміносистеми робимо висновок, що англомовна будівельна термінологія переважно складається з двокомпонентних терміносполук та термінів-слів. Також, незважаючи на домінування англійської мови у світовому технічному просторі, можемо констатувати певну складність у її систематизації та класифікації у зв'язку з недостатнім рівнем вивченості тематики, складністю галузі та необхідністю залучення провідних фахівців як з боку філологічної, так і з боку технічної наукової спільноти.

Узагальнюючи цей стислий огляд термінологічних систем деяких європейських мов (а саме української, німецької, англійської), відмічаємо наступні їх спільні риси:

- терміносистеми архітектури та будівництва зазвичай поєднують у єдину термінологічну систему;
- будівельна термінологія має значну кількість лексичних запозичень з фундаментальних, глобальних мов (таких як латинська, французька англійська та інші);
- переважна кількість термінів являє собою терміни-слова або дво- та трьох складні терміносполучення;
- спостерігається певна складність у систематизації будівельної термінології у зв'язку з її міждисциплінарним характером,

величезною кількістю спеціалізованих термінів, багатошаровістю та змінюваністю;

- помічено відсутність комплексного, загального, поступово-методичного підходу до вдосконалення термінологічної системи.

Визначення ж відмінностей, таких наприклад як відсутність у використанні складових та частково скорочених абревіатур у французькій будівельній термінології [Залужна, Кирилюк 2018, с. 51], потребують значної кількості вузько спеціальних термінологічних аналітично-порівняльних досліджень, одне з яких ми намагаємось зробити у нашій розвідці.

1.2.3 Іспанськомовна будівельна термінологічна система. Відразу зауважимо, що іспанська мова, як власне й іспанськомовна будівельна термінологія, має офіційний статус у 21 країні у Європі, Америці та Африці, займає 2-3 (за різними оцінками) місце у світі за кількістю користувачів та має вкрай різноманітну лексику завдяки історії розповсюдження та впливу великої кількості регіональних мов світу. Тому і лінгвістичними дослідженнями іспанської мови, так саме як і дослідженнями іспанськомовної будівельної термінології займалася певна кількість науковців багатьох країн.

Серед науковців, що досліджували саме будівельний напрямок у термінології іспанської мови можна назвати наступних: А. Канту, М. Лопес, Н. Нарпе (Аргентина), С. Бенітес (Еквадор), Б. Бассегода, М. Відаурре, Г. Гарсиа Руіс, А. Кальсада Ечеварріа, М. Консуело, А. Латорре, Дж. Р. Папьягуа, І. Парісіо, К. Санс, Б. Санчес, Х. Суріта Руіс, (Іспанія), П. Навас, Б. Ортіс (Колумбія), Х. Хілі (Мексика), О. Муньос Трівіньос (Чилі). Результати їх досліджень можна знайти у чисельних спеціалізованих словниках та глосаріях (наприклад: *Glosario de Arquitectura. Quito, 2010; Vocabulario técnico de construcción. Chile, 2014; Diccionario de arquitectura y construcción. Madrid, 1992; Diccionario básico de la Construcción. Barcelona, 1992*), монографіях та наукових статтях. Звісно, що це далеко не вичерпаний перелік спеціалістів та видань і можливо не самий видатний, але слід відмітити, що зазвичай автори співпрацюють групами, що пояснюється

складністю та багатогранністю прикладної галузі. Окрім наукових праць, лексикографічних та інших наукових видань, результати такого колективного опрацювання термінології будівництва та архітектури для кожної з іспаномовних країн фіксуються у державних нормативних документах і стандартах, таких як наприклад *Glosario de términos utilizados en control de ejecución de obras civiles* (Іспанія), *Normas de construcción de la administración pública de la ciudad de México* (Мексика), *Terminología de las normas venezolanas COVENIN-MINDUR de edificaciones* (Венесуела). У регіональному розрізі такі нормативні документи разом із актуальними спеціалізованими словниками формують іспанськомовну будівельну термінологічну систему кожної окремої країни, а разом у сукупності – глобальну іспанськомовну термінологічну будівельну систему.

На жаль, єдиного всеохоплюючого спеціалізованого термінологічного будівельного ресурсу, який би увібрав у себе усі регіональні та інші нюанси зараз не існує. Відомо, що роботи у цьому напрямку проводились. Наприклад, анонсована у 1984 році міжнародна програма *Análisis comparativo del léxico usado en edificación en las países de habla hispana,* яка була розрахована на 8 років [Consuelo, Ruiz 1990, p. 220], і передбачала збір у єдину базу даних, порівняння і обробку будівельної лексики як по регіонах Іспанії, так і в країнах Америки. Але про результати цієї роботи нам дізнатися не вдалось. З доступних широкому колу користувачів можна виділити лише загальнонаукові видання такі, як *Diccionario esencial de las Ciencias 2002, Vocabulario Científico y Técnico 1996* підготовлених *Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales de España.* А також звісно інформація з інтернет-ресурсів *El Diccionario de la lengua española, Real Academia Española.* Хоча в іспаномовному світі регулярно проводяться різноманітні міжнародні симпозіуми, створено певну кількість організацій з питань термінології (*AETER* Іспанія, *COLTERM* Колумбія, *CUBATERM* Куба, *PARATERM* Парагвай, *PERUterm* Перу, *TermEX* Мексика, *UrRUTERM* Уругвай, *VENTERM* Венесуела), досі іспанськомовна (у тому числі будівельна) термінологічна

система не є провідною і знаходиться у фазі розвитку та не має добре розробленої термінології в багатьох галузях знань, оскільки спеціалісти не завжди використовують рідну мову у професійному спілкуванні, особливо у міжнародному. Тому вважаємо, що в ситуації недостатньої кількості загальнодоступних ресурсів з будівельної термінології, вкрай актуальною є необхідність у подальшому розширенні та поглибленні досліджень іспанськомовної будівельної термінології з метою її нормалізування, уніфікації, вдосконалення та втілення в професійний лексичний обіг.

Слід також зауважити, що рівень розвитку термінологічної науки у сфері будівництва дуже різниться по іспаномовних країнах. Такий стан обумовлено по-перше – різним рівнем економічного розвитку країн (ВВП, долл. США на 1 особу: Іспанія > 40 000; Уругвай, Панама, Чилі, Коста Ріка – від 12 000 до 19 000; Мексика, Куба, Аргентина, Гватемала, Екваторіальна Гвінея – 8 000 – 10 000; інші іспаномовні країни – від 2 000 до 7 000), по-друге – специфікою будівельної галузі та людських ресурсів, і по-третє – регіональним впливом місцевих мов (мов корінних народів в Америці, європейських та регіональних мов – в Іспанії) та різним впливом англійської мови (високий рівень впливу американської англійської в Америці, порівняно слабкий вплив англійської в Іспанії). Але в будь якій країні робота з термінологією, у тому числі будівельною, потребує постійної ревізії та праці з унормування, а також переосмислення з огляду на сучасні умови. Це підтверджується наступними цитатами з різних робіт про термінологію будівельної галузі, які наголошують на актуальних проблемах у різних рівнях використання будівельної професійної мови:

- «…необхідний загальний і точний, толерантний та простий лексикон, без жаргону, академічного чи вульгарного, щоб заощадити багато зусиль, часу та коштів у нашій міждисциплінарній комунікації…; ...Необхідність цих заходів для нормалізації нашої мови ще більш очевидна у все більш частих міжрегіональних та міжнародних контрактах, особливо при написанні

специфікацій та посібників» [тут і далі переклад наш – К. Ш.: La Norma Venezolana COVENIN 2004-1998, p. 32];

- «Наукові статті **іспанської** мови показують використання ненормалізованої термінології, і не існує іспанського видання, що дозволяє уникнути цього» [Latorre, Sánchez, Sanz, Vidaurre 2016, p. 437];

- в будівельній лексиці (**Колумбія**), що досліджувалась, присутні 95% жаргонізмів і лише 5% термінів. «Більшість майстрів на будівництві, потребують необхідних пояснень чи застосування синонімів в деяких випадках і не розуміють певних технічних термінів. Також деякі технічні терміни були успішно асимільовані майстрами, але вони продовжують використовувати жаргонізми, знаючи технічний термін» [Pico Navas, Buitrago Ortiz 2013, p. 61].

Таким чином, на підставі вищесказаного можна окреслити наступні риси глобальної іспанськомовної будівельної терміносистеми: складність та багатошаровість у тому числі завдяки розповсюдженості багатьма країнами світу, неоднорідність розвитку по іспаномовних країнах, наявність двох глобальних напрямків розвитку термінологічної лексики – американського та європейського, відсутність реального єдиного міждержавного регулюючого термінологічного органу галузі та проблеми нормалізації і застосування термінології на різних рівнях професійного спілкування.

Аналізуючи підходи до класифікації термінів іспанськомовних будівельних термінологічних систем, зустрічаємо наступні прийоми:

1. Класифікація за лінгвістичними та прикладними критеріями – граматичний склад (кількість слів, частини мови що складають термін і т.ін.), етимологічний признак (країна/регіон походження терміна), наявність лексико-семантичних явищ (синонімія, антонімія, омонімія), тип будівельного матеріалу, конструктивний елемент застосування матеріалу, країна (регіон) застосування терміна, вид терміна (професійний, популярний, загальний), інші ознаки (наприклад «правильність», належність до гніздової структури) [Consuelo, Ruiz 1990, p. 217-218].

2. Класифікація за етапами будівництва – попередні роботи (документація, планування та інші), фундаментні роботи (земляні та бетонні роботи), зведення конструкції будівлі (колони, балки, перекриття, стіни), покрівля, внутрішнє обладнання (мережі електричні, газові, гідравлічні, санітарні), фасад, оздоблення [Pico Navas, Buitrago Ortiz 2013, p. 17].

3. Детальна класифікація за видами робіт: Розділ 001 Земляні роботи, Розділ 002 Знесення та демонтаж будівель, Розділ 003 Демонтаж електричного обладнання, Розділ 004 Фундамент, Розділ 005 Кам'яна кладка і т. ін. [Normas de construcción de la administración pública de la ciudad de México, 2000].

Як бачимо, будівельна література віддає перевагу саме прикладній класифікації термінології, існує також комбінований підхід. У нашій розвідці нас більше цікавить власне лінгвістичний аспект класифікації будівельних термінів, тому пропонуємо дотримуватись наступної схеми:

1. Термін за ступенем вживаності: загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціалізований.

2. Термін за країною / регіоном використання.

3. Термін за походженням: запозичений (з якої мови), власний.

4. Термін за кількісним складом: слово, двоскладний, три складний, багатоскладний.

5. Термін за якісним складом: з яких частин мов складається (іменник, прикметник, прийменник і т. ін., їх комбінації).

6. Термін за способом термінотворення: лексико-семантичний, морфологічний (комбінований, префіксний, суфіксний, складання основ, складання слів, абревіація), синтаксичний (словосполучення за моделями складання різних частин мови);

7. Термін по відношенню до гніздового ядра: гніздоутворюючий термін, составна частина гніздової структури, одиночний термін;

8. Термін за ступенем синонімії: термін має синоніми, термін не має синонімів.

Таку класифікацію плануємо застосовувати далі у власних дослідженнях, тобто у практичному розділі цієї роботи, а поки що намагаючись дотримуватись наведеної схеми при описі іспанськомовної будівельної системи, будемо спиратися на досліди науковців.

Розглядаючи **термінологію архітектури Іспанії**, чеська дослідниця П. Шкрдлова з вибірки більш ніж 400 термінів робить висновки, що складні терміни (два та більше слів) становлять приблизно 35%, а терміни – слова становлять близько 65% цієї терміносистеми. Більшість з термінів-слів вступили в іспанську мову як культурні запозичення, адаптувавшись в іспанську мову (близько 89% запозичених термінів). І лише приблизно 11% запозичених термінів-слів зберегли свою оригінальну форму. Більшість запозичених термінів-слів прийшли в іспанську з латині – майже 54%. Також впливовий внесок мають французька, італійська та арабська мови (~16, 14, 12% відповідно від запозиченої лексики) [Škrdlová 2008, p. 43]. Схожі висновки можемо побачити у дослідженнях **американських іспанськомовних** будівельних та архітектурних термінів з тією різницею, що більш вираженим є вплив американізмів та англіцизмів. Так, отримані результати дослідження термінології будівництва (Перу, Південна Америка) показують, що ця лексика походить здебільшого з латинської мови через іспанську мову (близько 65%), і в меншій мірі, з інших мов (інші європейські – каталонська, італійська, грецька тощо – ~ 21%, мови корінних народів Америки – кечуа, аймара –~3% , арабська – до 2% та інш.) [Contreras 2015, p. 5]. П. Кесада Війалобос, порівнюючи термінологію житла у Мексиці, Чилі та Коста Ріці, відмічає майже відсутність іноземних слів [Contreras 2016, p. 16]. Також при введенні нових термінів у сучасній іспаномовній практиці (наприклад унормування термінології управління будівельними проектами) автори наполягають на перекладі іноземних термінів на іспанську, а не збереженні вихідних форм. При цьому склад термінів може суттєво змінюватися як кількісно, так і якісно як за рахунок додавання допоміжних частин мови – артикля та/або відносного прийменника (*Project manager* –

Gestor del proyecto (GP), Project team – Equipo del proyecto, Life–cycle costing – Coste del Ciclo de Vida; англ. – ісп.), так і завдяки включенню у термін основних частин мови за ради покращення точності (*Planning supervisor – Coordinador en Seguridad y Salud en el Trabajo, Project Management – Dirección y Gestión de Proyecto, Punch List – Lista de defectos observados;* англ. – ісп.) [Latorre, Sánchez, Sanz, Vidaurre 2016, p. 446-448]. Це підтверджує висновки П. Шкрдлової про незначну кількість термінів терміносистеми архітектури, які не змінили своєї вихідної форми.

Якщо говорити про складні терміни, то 35 відсотків, що на них припадають, розподіляються так: двоскладні – 27%, трьох та багатоскладні – 8%. Таким чином маємо кількісну структуру іспанськомовної будівельної термінології: терміни-слова – 65%, двоскладні терміни – 25%, багатоскладні терміни – 8%. Та етимологічну структуру: терміни латинського походження – 54% (~65 для американської гілки), запозичені з європейських мов – 34% (~28 для американської), з арабської – 11% (до 2% для американської), англійської – до 1% (до 2% – Америка), мови корінних народів Америки – до 3% (тільки Америка).

Якісний склад термінології іспанськомовної архітектири та будівництва можемо оцінити за дослідами П. Шкрдлової. Серед термінів архітектури, що досліджувались у [Škrdlová 2008, p. 31-40] бачимо наступну структуру вибірки у порядку значущості:

- Терміни-слова – 65%;
- Двоскладні терміни (модель іменник + прикметник) – 27%;
- Трискладні терміни (модель іменник + прийменник + іменник) – 6%;
- Чотирискладні терміни (модель іменник + прийменник + іменник + прикметник) – 1%;
- Чотирискладні терміни (модель іменник + прийменник + іменник + чисельник), п’ятискладні терміни (іменник + 2 прийменники + 2 прикметники/іменники) – разом 1%;

Дещо іншу якісну структуру можемо спостерігати серед нових термінів, що пропонуються у сучасній дотичній до будівництва сфері – керівництво будівельними проектами, наведених у роботі іспанських дослідників А. Латорре, Б. Санчеса, К. Санса, М. Відаурре [Latorre, Sánchez, Sanz, Vidaurre 2016, p. 442-448] :

- Терміни-слова – 37%;
- Двоскладні терміни (модель іменник + прикметник) – 9%;
- Трискладні терміни (модель іменник + прийменник + іменник) – 32%;
- Чотирискладні терміни (модель іменник + прийменник + іменник + прикметник) – 2%;
- Чотирискладні, п’ятискладні та інші багатоскладні терміни – разом 20%.

Бачимо тенденцію збільшення відсотка складних термінів та зменшення долі термінів–слів, що пояснюється бажанням задовольнити критерій однозначності нових термінів за рахунок власної лексики. Тобто можемо зробити висновок, що з часом акцент термінотворення іспанськомовних будівельних термінів зміщується з запозичення та адаптації на утворення багатоскладних термінів–словосполучень з існуючої на даний час професійної та загальновживаної лексики. Підтвердження знаходимо у словах М. Контрерас (Перу): певна кількість термінів є результатом неологізмів та метафоричних форм, ресурс у формуванні будівельної лексики – це синтаксичні методи та утворення складених термінів в рамках морфології іспанської мови [Contreras 2016, p. 19]. Стосовно же способів термінотворення будівельної галузі, М. Контрерас наполягає на наступному: термінологія цивільного будівництва складається з мономорфемних лінгвістичних одиниць (*cordel, cal, arena*) у тому числі слів утворених афіксами (*balconcillo*), поліморфем (*antiparras, apisonadora, desencofrar*), композитних термінів – слів (*casapuerta, tornapunta*) та термінів-словосполучень, складених з різних частин мови (*nivel de burbuja, lata concretera*) [Contreras 2016, p. 243].

Аналізуючи термінотворення іспанськомовних термінів архітектури (за вибіркою П. Шкрдлової), констатуємо (окрім адаптованих та незмінених запозичень – 39% вибірки) достатню кількість термінів-слів що номіналізовані суфіксами – 16%, двоскладних терміносполук іменник-прикметник утворених діз'юнкцією – 27%, багатоскладних комбінованих терміносполук – 8% а також 5% термінів–слів утворених з дієслів зворотнім способом за допомогою суфіксів. Незначна кількість термінів утворена префіксним способом, юкстопозицією та складанням слів – кожна група до 2%. Приблизно таку ж кількість (2% з 182 термінів) показує аналіз кількості абревіатур у глосарії Іспанського національного кваліфікаційного інституту *Glosario de términos utilizados en control de ejecución de obras civiles* [Ministerio de educación, cultura y deporte, 2011, p. 1-18].

Наприкінці аналізу термінологічної іспанськомовної терміносистеми зазначимо, що спираючись на вибірку П. Шкрдлової, можна виділити 30 термінів – слів (близько 7% вибірки), що утворюють навколо себе гніздові термінологічні структури, які включають в себе від 2 до 19(!) термінів і разом охоплюють до 35% усього масиву даних, що аналізувався. Окрім того 47 термінів мають від 2 до 4 значень, тобто омонімія терміносистеми може бути оцінена як 10%. Також відомо про розповсюджену загальномовну синонімію іспанської мови, що не могло не вплинути і на будівельну терміносистему.

Отже, підсумовуючи вищевикладене стосовно іспанськомовної термінологічної системи архітектури і будівництва, можемо охарактеризувати її як багатошарову, складну систему що знаходиться у стадії активного розвитку, об'єднану як внутрішньо–системними, так і зовнішніми зв'язками. Зазначена терміносистема являє собою велику частину глобальної іспанської мови, що підпорядковується її (мови) законам, має два великих напрямки розвитку термінології (європейський та американський). Переважна кількість термінів цієї системи є запозиченими з латинської мови. У структурі переважають терміни-слова та двоскладні терміни-словосполучення. З сучасних тенденцій можна відмітити збільшення впливу англійської мови

(особливо для американського напрямку розвитку термінології) на формування термінів, а також збільшення обсягу, кількісного та якісного складу багатоскладних термінів-словосполучень задля обмеження кількості професійних запозичень.

1.3 Варіативність як особлива риса іспанської мови

Як було зазначено у попередньому підрозділі, іспанська є глобальною мовою, розповсюдженою на території майже усіх континентів і в історичному контексті зазнала впливу багатьох мов світу. У сьогоденні офіційний статус іспанської мови в окремих країнах світу не є ексклюзивним. Так у Болівії, Парагваї та Перу такий саме статус мають мови корінних мешканців – аймара, айорео, араона, гуарані, кечуа, мовіма, чакобо, чикітано. В Екваторіальній Гвінеї, САДР та Пуерто Ріко офіційного статусу також набули французька/португальська, арабська та англійська мови. Навіть у самій Іспанії, у межах відповідних автономій, статус офіційної мають баскська, галісійська, каталанська та окситанська мови. Тобто, навіть не беручи до уваги вплив неофіційних мов та діалектів, якими спілкуються різні шари населення кожної країни, можемо констатувати продовження величезного впливу інших мов світу на загальновживану і професійну (у тому числі і будівельну) іспанськомовну лексику. І саме така сукупність різноманітних часових, соціальних та географічних векторів обумовили високий ступінь варіативності іспанської мови.

В. Виноградов в «Лексикології іспанської мови» (1994) виділяє три види варіювання мови – часовий, регіональний та соціально-функціональний. В нашій роботі ми досліджуємо аспекти саме регіонального варіювання, тому у подальшому будемо вважати, що кажучи про варіативність, маємо на увазі саме регіональний її різновид. Вивченням проблем варіативності іспанської мови займались наступні видатні науковці: В. Виноградов, Л. Кенфільд,

Е. Косеріу, Дж. Ліпскі, М. Морено Фернандес, М. Реснік, Х. Рона, Г. Степанов, Л. Ткаченко, Е. Уренья,, Р. Хаммонд та інші. Однак, як вважає О. Гуз (і ми погоджуємося з нею), ступінь розгляду проблеми національно-культурної специфіки національних варіантів в іспанській мові є недостатньою і значно поступається результатам аналогічних досліджень в англійській, німецькій, французькій мовах, що пояснюється широкою територіальною варіативністю іспанської мови, зумовленою неідентичністю культур іспаномовних народів [Гуз 2016, с. 42].

Спираючись на концепцію Г. Степанова, який зазначає, що національні варіанти це такі форми національної мови, котрі не виявляють різких структурних розходжень, але разом із тим набувають автономію, що досягається в межах певної національної спільноти, а також, на визначення Л. Ткаченка: «Мовний варіант – це специфічна форма природної мови, що характеризується набором мовних особливостей, які використовуються певною спільнотою, пов'язаними між собою соціальними чи географічними відносинами » [Ткаченко 2013, с. 125], виокремимо головні на нашу думку рівні функціонування іспанської мови:

1. Глобальна іспанська мова включає в себе всі національні варіанти, діалекти, різновиди з усіма фонетичними, лексичними, морфологічними, граматичними, синтаксичними та іншими лінгвістичними особливостями (*el Castellano, el Español, la Lengua Española*).

2. Національний варіант іспанської мови – прийнята в якості офіційної в межах певної країни іспанська мова з усіма її територіальними особливостями (фонетичними, семантичними, лексичними, культурно-соціальними та іншими), яка підпорядкована лінгвістичним законам глобальної іспанської мови. Вона є офіційною, літературною та універсальною в межах певної країни (*el castellano de México, el idioma nacional de Argentina, el idioma de Chile, etc.*).

3. Територіальний діалект іспанської мови – мова обмеженого використання, призначена для спілкування мешканців окремої географічної

місцевості (не обов'язково розташованої в межах однієї держави) у повсякденних, побутових та інших контактах. Це локальна, переважно усна, мова що часто не є офіційною. У якості прикладів можна навести 10 діалектів мексиканського національного варіанту іспанської мови, що діють на території Мексики та США – північно-східний, північно-західний, північно-каліфорнійський, західний, нижній, центральний, південний, прибережний, центральноамериканський, юкатанський (див. ДОДАТОК А). І навіть в Іспанії науковці виділяють певні діалектні зони поруч із білінгвальними територіями, де офіційний статус мають локальні мови, про які ми розповідали раніше (див. ДОДАТОК Б).

Об'єднуючи діалекти в діалектальні зони, С. Санчес виділяє п'ять таких зон у латиноамериканському варіанті – іспанська карибського басейну, іспанська Мексики та центральної Америки, іспанська Анд, ріоплатсько-чакська іспанська, чилійська іспанська [Sánchez 2011, p. 2-14]. Якщо додати кастильську (європейську) зону, а також врахувати африкансько-філіппінську гілку, то можна представити регіональну діалектну структуру іспанської мови, яку зручно (можливо з деякими припущеннями) співвіднести з національними варіантами, а саме:

1. Європейська (кастильська) зона – іспанський національний варіант.

2. Мексикансько-центральноамериканська зона (включаючи діалекти північної Америки) – мексиканський, гватемальський, гондурасський, костариканський, нікарагуанський, панамський, сальвадорський варіанти.

3. Ріо де ла Плата, ель Чако – аргентинський, парагвайський, уругвайський .

4. Зона Карибського басейну – домініканський, кубинський, пуерторіканський (для останнього варіанту територія не є державою).

5. Андська зона – болівійський, перуанський, еквадорський, венесуельський, колумбійський.

6. Чилійська зона – чилійський.

7. Африканська зона – екватогвінейський, сахароарабський (умовно, статус іспанської не є однозначним).

8. Філіппінська зона – філіппінський варіант (умовно, оскільки іспанська не є державною мовою).

Окрім цього, ця структура співвідноситься з загальновизнаною класифікацією стандартизованих варіантів іспанської мови, яка була прийнята на фоні розбіжностей, що виникли під час першого Міжнародного конгресу іспанської мови (1997 р., м.Сакатекас, Мексика), а саме:

1. Кастильска іспанська (ісп. *Dialecto castellano septentrional* ; Іспанія);

2. Ріоплатський іспанський (ісп. *Español rioplatense* ; Уругвай, Парагвай, Аргентина; з *Voseo*).

3. Мексиканський іспанський (ісп. *Español mexicano* ; США, Канада, Мексика, Центральна Америка, решта іспаноязичної Америки);

4. Іспанська міжнародних організацій (ООН, ОАД).

Цю класифікацію можна продовжити, наприклад диференціацією територіальних діалектів за соціальною ознакою, тобто йдеться про варіацію діалекту, що показує соціальну позицію, ієрархію соціальної структури [Pico Navas C.G, Buitrago Ortiz A.F. 2013, p. 23], або диференціацією за локальними територіями, але це не є предметом нашого дослідження. Тож, вважаємо запропоновану класифікацію регіональних варіацій іспанської мови найбільш вдалою, оскільки до неї також не важко приєднати усе різноманіття місцевих та територіальних діалектів, говорів та охарактеризувати кожний не тільки за географічними ознаками, а і за усіма феноменами лінгвістичних варіацій.

В рамках цієї роботи ми намагаємось дослідити різницю саме серед національних варіантів іспанської мови у окремому технічному термінологічному полі, виявити наявність та специфіку лінгвістичних відмінностей між терміносистемами будівництва та архітектури національних варіантів різних країн. Відправною точкою повинна послужити саме загальна система лінгвістичної варіативності, оскільки термінологія є її частиною і підпорядковується загальним мовним законам На даний момент серед

особливостей діалектів та національних варіантів іспанської мови науковці виділяють наступні групи лінгвістичних явищ/особливостей – фонетичні, лексичні та синтаксично–морфологічніі варіації.

1. Фонетична варіативність. Більш ніж 100 років тому Е. Уренья виокремив десять фонетичних відмінності латиноамериканського варіанту іспанської мови [Iglesias Recuero, Lipski 1996, p. 22]. Пізніше свої варіанти класифікацій фонетичних феноменів були запропоновані Л.Кенфільдом, М.Ресніком, які були направлені на поглиблення деталізації фонетичних відмінностей між різними діалектами іспанської мови. У сучасному аналізі варіантів іспанської мови С.Санчес наводить наступні фонетичні явища: ***Seseo*** (вимовляння *"C"* та *"Z"* як *"S"*); ***Yeísmo*** (вимовляння *"Ll"* як *"Y"*); ***alargamiento de nasal ante palatal, a.vocálico*** – подовження назальних звуків, подовження голосних; ***articulación plena y tensa de grupos consonánticos*** – повне та напружене вимовляння груп приголосних звуків; ***asibilación de /r/ múltiple y de tr*** – перетворення на сибілянти подвійного *"RR"* та *"TR"* та інші [Sánchez 2011, p. 2-14]. Власні фонетичні особливості також виділяє С.Гарсиа у варіанті іспанської Екваторіальній Гвінеї [García 2014, p. 11–15]. Слід зазначити, що кожний національний варіант має певну кількість фонетичних особливостей. І все ж таки, вважаємо що ключовими феноменами фонетичної варіативності є явища ***Seseo*** (вимовлення *"C"* та *"Z"* як *"S"*) та ***Yeísmo*** (вимовлення *"Ll"* як *"Y"*), які в тій чи іншій формі притаманні 90% варіантам і діалектам іспанської мови. Усі інші фонетичні особливості мають другорядне значення.

2. Синтаксично-морфологічна варіативність. Одна з головних відмінностей латиноамериканського варіанту від європейського – це граматичне явище, яке отримало назву ***Voseo***. Воно полягає у тому, що особистий займенник 2 -ї особи в однині *«vos»* використовуються для особистого звернення замість займенників *«tú»* та *«usted»*. Ця «заміна» призводить до граматичних змін у пов'язаних дієсловах, та має деякі відмінності прояву у різних національних варіантах.

Окрім того науковці наголошують на інших синтаксично-морфологічних явищах, а саме: ***Adverbialización de adjetivos*** *(canta bonito, habla lindo)* – утворення дієприметників; ***Combinaciones híbridas usted + forma verbal de tú*** – гібридні форми сумісного використання формальної форми *usted* з дієсловами 2-ої особи однини; ***Derivaciones específicas en –oso, –ista y –ada*** (molestoso, dificultoso) – утворення нетипових похідних форм за допомогою суфіксів *–oso, –ista, –ada;* ***Diminutivo afectivo en adverbios, gerundios, e****tc (ahorita, corriendito),* ***Diminutivo con –ic-****(gatico)* – часте вживання зменшувальних форм, вживання зменшувальних форм у прикметниках, герундії, утворення зменшувальних форм за допомогою суфікса *–ic*; ***Posposición de posesivos*** *(el hijo mío, la casa de nosotros)* – вживання особистісних займенників після іменників, до яких вони відносяться; ***Uso de pretérito indefinido por pretérito perfecto*** – використання минулого невизначеного часу замість минулого завершеного; ***Uso frecuente de acá y allá; no más; recién (sin participio); cómo no*** – часте використання вищеназваних виразів; ***Uso de luego de «después de», uso de en de «a» en preposiciones*** – використання слова *luego* замість *después de*; *en замість «a»* [Sánchez 2011, p. 3-15] [Lipski 2014, p. 876, 878]. Звісно, цей перелік можна продовжувати, але слід зазначити, що як **основний феномен *Voseo***, так і інші варіативні явища цієї групи навряд чи можна віднести до суттєво впливових відносно термінологічної сфери іспанської мови.

3. Лексична варіативність. Будь який національний варіант складається з загально-іспанських слів, усталених виразів (паніспанізмів) та слів і лексичних конструкцій, притаманних конкретному національно–географічному суспільству. А розвиток ступеню варіативності відбувається за рахунок таких напрямків: запозичення слів з мов корінних народів, семантичні зміни у значенні паніспанізмів, утворення нових слів афіксним методом з використанням основ іспанських або запозичених (переважно з тубільних мов) слів. Найбільші дивергенції серед варіантів іспанської мови науковці відмічають на діалектному рівні, а найменші – на рівні літературної норми.

Якщо розглядати піренейський варіант іспанської мови, то в лексиці виділяють паніспанізми та декілька загальноприйнятих видів слів-діалектизмів, притаманних андалусійському, арагонському, астурійсько-леонському, канарському, мурсійському та естремадурському діалектам. В латиноамериканському варіанті структура більш складна. Основу теж складають паніспанізми (основна лексика як піренейського, так і латиноамериканського варіантів, наприклад: *bién, hija, hombre, mujer, pan, sol, que*) та латиноамеріканизми (вживані у більшості країн Америки, наприклад: *camote* – батат, *limatón* – кроква, *ñame* – щось величезне). На наступному рівні класифікації можна виділити регіоналізми (охоплюють декілька країн – наприклад лексика Ріо де ла Плати – притаманна більшій частині Аргентини, Парагваю та Уругваю: *camalote* – батат, *cimarrón* – мате без цукору, *mochar* – недоважувати або урізати), варіантизми (вживані в межах однієї країни – мексиканізми – *calmil* – банановий лист, *papacha* – город біля дому селянина, кубанізми – *brete* – плутанина, *camelia* – мак та т.інш.), діалектизми (локалізовані на окремій території всередині певної країни) та локалізми. Також для деяких варіантів іспанської характерне вживання лексики, яка прийшла з корабельних термінів (ці слова називають *marinerismos: apopar* – підбадьорювати, *bígaro* – квола людина, *lanchón* – великий чобіт; – з острівних діалектів) та англіцизмів, запозичених переважно з американського варіанту англійської мови в латиноамериканські варіанти іспанської (наприклад: *hidrante* – пожежний гідрант, *vagón* – вагон або фургон, *túnel* – тунель, *tranvía* – трамвай).

Окрім того, слід відмітити семантичний аспект варіантності іспанської, а саме явище омонімії між однаковими графемами для різних національних варіантів (наприклад *changar:* грабувати або красти – Аргентина, зібрати або встановити – Колумбія; *guagua*: немовля – у Чилі та деяких країнах Південної Америки, автобус – на Кубі, опудало – Гватемала, бразильський гризун – Колумбія, кошик для фруктів – Аргентина, Болівія, Чилі), та застосування архаїзмів європейської іспанської у латиноамериканському варіанті та

острівних діалектах (наприклад: *pollera* – спідниця в Аргентині, *besos* – губи на Канарських островах).

Таким чином можна зробити висновок, що лексична варіативність визначається наявністю міжваріантних омонімів, використанням архаїзмів, рівнем наявності та вживаності запозичень та способом їх адаптації (переважно англіцизмів), наявністю регіоналізмів, діалектизмів та локалізмів, хоча вплив останніх двох навряд чи буде суттєвим для технічних терміносистем.

Досліджуючи іспанськомовні термінологічні системи у світі регіонального варіювання навряд чи можна очікувати аналогічного різноманіття, оскільки будь яка мова професійного спілкування вкрай потребує стандартизації та уніфікації на початковому етапі існування з подальшою її підтримкою на одному рівні із прикладною галуззю. Однак про факт того, що варіативність (як мінімум лексична) притаманна також і термінологічному мовному полю, говорять ті нечисленні (!) роботи, які можна знайти у відкритому доступі. Наприклад, про це свідчить термінологічний словник з будівництва на 12 мовах (одна з яких іспанська), що виданий при радянській владі у минулому сторіччі (1986). Серед 5000 термінів будівельної галузі різноманітної тематики зустрічаємо 28 варіацій регіонального характеру, серед яких 1 – американська, без уточнення діалектальної зони і національного варіанту (гідрант – *boca de incendio*, ісп; *hidrante*, амер.), 1 – кубино-американська (антресоль – *entresuelo*, ісп; *barbacoa*, амер.; *mezzanine*, куб.) та 26 кубинських (зворотній клапан – *válvula de retención*, ісп; *válvula de choque*, куб.; колектор каналізаційний – *colector*, ісп; colectora, куб.; мостовий кран – *puente–grúa*, ісп; *grúa viajera,* куб.; пароізоляція – *aislante al vapor*, ісп; *barrera de vapor,* куб.; щебінь – *piedra partida, piedra machacada,* ісп; *piedra picada,* куб.; стрілочний перевід – *cambio de agujas*, ісп; *boca de chucho,* куб.; та інші). Навіть у такому обмеженому термінопросторі можна спостерігати такі явища як вживання англіцизмів та адаптованих італійських запозичень, варіанти використання іменників при описі функцій гніздового терміну, зміна

роду іменника одного і того ж терміна, структурно-морфологічна відмінність побудови трискладових термінів з прийменникам. Слід відзначити низький рівень варіативності (менше за 1%) у цьому джерелі, однак вважаємо цю оцінку недостатньо точною у розрізі всієї кількості національних варіантів іспанської мови по причині спрямованості на обрану країну (Куба). В іншому джерелі – *Glosario de términos empleados en arquitectura y construcción en el istmo Centroamericano,* [Naciones Unidas, 1961], спостерігаємо іншу картину. Глосарій розраховано на використання у сфері малоповерхового житлового будівництва і складається з 460 термінів, що розбито на тематичні групи (способи мурування, елементи конструкцій, види робіт, матеріали по видах робіт, труби і фітинги, фурнітура, електрообладнання, меблі і обладнання житлової будівлі, інструменти). Терміни наведено для шістьох національних варіантів (Гватемали, Гондурасу, Коста Ріки, Панами, Сальвадора, Нікарагуа) та надано рекомендований для вживання єдиний (нормалізований) термін. Виявлено різні види варіативності, рівень якої у найбільшій групі «Інструменти» складає аж 78% (з 90 термінів 70 мають хоча б 1 варіацію серед 6 країн). Як бачимо, джерела надають різну інформацію стосовно варіативності термінів іспанськомовної будівельної терміносистеми, оскільки обмежені різними прикладними підгалузями та тематичними групами або висвічують різні національні варіанти іспанської мови. Це і не дивно, оскільки як говорить Х. Фрейха у своїй роботі «Термінологічна варіативність: чому і для чого?» [Freixa, 2005], дослідження варіацій у термінології розпочались не так давно. А це обумовлює вкрай недостатню кількість і масштабність досліджень у цьому напрямку.

Таким чином, присутність варіативності в іспанськомовній будівельній терміносистемі є незаперечною, що є очікуваним, оскільки будівельна терміносистема являє собою частину глобальної іспанської і підпорядковується її законам. Напрямком, що найбільш заслуговує уваги у досліджуванні регіонального варіювання будівельних термінів вважаємо лексику та методи термінотворення. Актуальність зазначеної проблематики

підтверджується тим, що існуючі у загальнодоступному просторі досліди залишають невисвітленими велику кількість питань як у розрізі усіх національних варіантів, так і у розрізі тематичних груп термінів досліджуваних термінологічних полів.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ІСПАНОМОВНОЇ БУДІВЕЛЬНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ У РОЗРІЗІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВАРІЮВАННЯ

Як ми зазначили наприкінці попереднього розділу, лексичний і термінотворчий аспекти дослідження іспанськомовнної будівельної термінології вважаємо найбільш актуальними і такими, що потребують значного опрацювання, у тому числі у світлі регіонального варіювання такої розповсюдженої світової мови, як іспанська. Саме тому наша розвідка буде присвячена аналізу тематичних груп, що складають термінологічну систему будівництва, способам термінотворення та порівняльному аналізу термінологічних одиниць обраної вибірки будівельних термінів між національними варіантами іспанської мови. Наша робота не претендує на охоплення усіх можливих аспектів зазначених питань. Намагатимемося лише охопити обраною термінологічною лексикою усі національні варіанти та надати висновки по результатах аналізу лексичної матриці у розрізі регіонального варіювання.

2.1 Особливості тематичної класифікації термінів іспанськомовних будівельних терміносистем

Досліджуючи іспанськомовні словники (як перекладні так і тлумачні) та глосарії будівельної галузі слід відзначити наявність двох типів документів (відразу слід зауважити, що до уваги не беруться загальномовні та політехнічні словники). Перші спрямовані на тлумачення певної визначеної кількості слів та словосполучень будівельної лексики, як правило загально-будівельного характеру та обмежені певним обсягом. У залежності від розмірів таких видань (кількості термінів) можна зрозуміти спрямованість на певний тип користувача. Маються на увазі рівень знань у галузі та розуміння професійної тематики, рівень фахової освіти (від професійних навчальних закладів початкового рівня до вишів), причини, з яких користувачі

звертаються до подібних джерел (навчання, розширення кругозору, пошук значення невідомого слова і т. ін.). Тобто чим більше кількість термінів, що тлумачаться, тим ширше охоплення термінологічного поля, глибше занурення у тематику на рівні загальних понять та визначень. Існує велика кількість подібних словників та глосаріїв. Наведемо приклади таких видань, що мають безпосереднє відношення до нашої роботи, а саме:

- *Recopilación de Vocabulario técnico de construcción. Materiales de Construcción Curso Elemental De Edificación Euclides Guzmán Facultad De Arquitectura Y Urbanismo* [Muñoz Triviños, 2014], Чилі;

- *Palabra de maestro: Diccionario de modismos y palabras populares de la construcción chilena* [Anivercario 76 DE POLPAICO, 2005], Чилі;

- *Diccionario básico de la Construcción* [Zurita Ruíz, 1992], Іспанія;

- *Glosario técnico de edificación. Creóle-Castellano* [Felipe Ossio, 2019], Чилі;

- *Glosario de términos empleados en arquitectura y construcción en el istmo Centroamericano* [Naciones Unidas, Consejo economico y social, 1961], Центральна Америка.

Зазначені джерела мають обсяги від декілька десятків до декілька сотен сторінок і включають у себе від декілька сот до кілька тисяч термінів. Зазвичай такі видання (це не є унікальною рисою іспанськомовних джерел) структуровані за алфавітом, тому які конкретно сфери та підрозділи будівельної діяльності охоплює видання сказати дуже важко, не перегорнувши усіх його сторінок. Така структура може бути в деяких випадках вкрай невдалою, оскільки ускладнює пошук або підбір певних термінів. Прикладом винятку є чилійське навчально-перекладне видання *Glosario técnico de edificación. Creóle-Castellano* [Felipe Ossio, 2019], яке на наш погляд уникає цього недоліку і висвітлює наведені будівельні терміни у розрізі наступних тематичних класифікаційних груп:

- Професії на будівництві (відсоток термінів групи від загальної кількості 12%);

- Будівлі, споруди та їх частини (33%);
- Будівельні матеріали (17%);
- Машини та обладнання (8%);
- Засоби малої механізації та ручний інструмент (13%);
- Засоби індивідуального захисту (14%);
- Документація (3%).

Незважаючи на те, що така тематична класифікація не є досконалою, тим не менш вона спрощує аналіз та сприйняття величезного термінологічного масиву будівельної терміносистеми та допомагає його структурувати. За схожим принципом тематично структуровані терміни у джерелі під назвою *Glosario de términos empleados en arquitectura y construcción en el istmo Centroamericano* [Naciones Unidas, Consejo economico y social, 1961], який об'єднує 460 термінів, має візуальну підтримку і створений задля нормалізації термінології будівельних терміносистем національних варіантів 6 країн центральної Америки (Гватемала, Гондурас, Коста Ріка, Панама, Сальвадор, Нікарагуа). Терміни цього джерела розбиті на наступні тематичні групи:

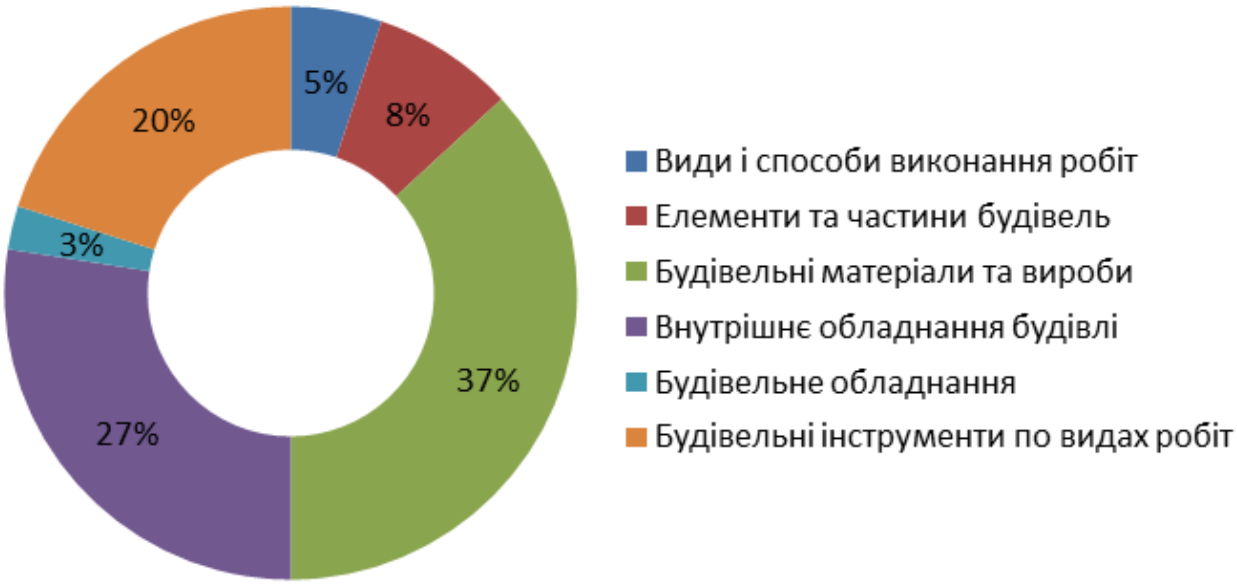
- Методи і способи виконання окремих видів робіт;
- Елементи та частини будівель;
- Будівельні матеріали та вироби за окремими видами робіт;
- Внутрішнє обладнання будівлі;
- Будівельне обладнання;
- Будівельні інструменти по видах робіт.

Структуру термінів у [Naciones Unidas, Consejo economico y social, 1961] за кількістю по представлених тематичних групах наведено на Діаграмі 2.1.

Цікавий підхід до вторинної структурно-тематичної класифікації будівельних термінів запропоновано у *Diccionario básico de la Construcción* [Zurita Ruíz, 1992], що вміщує близько 8500 термінів. Окрім класичного тлумачного словника, упорядкованого за абеткою іспанської мови, словник має другу частину — *Diccionario de Voces Afines*, у якій в алфавітному порядку позначено 120 найуживаніших ключових тематичних термінів, під кожним з

Діаграма 2.1

Структура термінів у будівельному глосарії за тематичними групами.

яких розміщено терміни, що дотичні головному терміну. При цьому ключові терміни не обов'язково являють собою гніздоутворюючі для підпорядкованих. Для прикладу наведемо перелік з 28 ключових термінів, що починаються на іспанську букву «*A*», і представлені у цьому джерелі:

ABERTURA	Щілина	– (тематична група Елементи будівель)
ABSORCION	Поглинання	– (Дослідження)
ACODO	Підтримка	– (Інструменти)
ACOPIO	Зв'язка	– (Будівельні матеріали і вироби)
ACOPLAMIENTO	З'єднання	– (Будівельні матеріали і вироби))
ADHERENCIA	Адгезія	– (Дослідження)
ADICION	Добавки	– (Будівельні матеріали і вироби)
ADORNO	Орнамент	– (Архітектура)
AFUERAS	Околиці	– (Архітектура)
AGUJERO	Отвір	– (Елементи будівель)
AISLAMIENTO	Ізоляція	– (Елементи будівель)
ALAMBRE	Дріт	– (Будівельні матеріали і вироби)
ALBAÑILERIA	Кладка	– (Будівельні роботи)
ALOJAMIENTO	Розміщення	– (Архітектура)

ALQUITRAN	Смола	– (Будівельні матеріали і вироби)
ALTURA	Висота	– (Дослідження)
ALUMBRADO	Освітлення	– (Архітектура)
ANAQUEL	Полиця	– (Елементи будівель)
ANCHURA	Ширина	– (Дослідження)
ANGULO	Кут	– (Дослідження)
ANILLO	Кільце	– (Будівельні матеріали і вироби
ANTEPECHO	Уступ	– (Елементи будівель)
ARCO	Арка	– (Елементи будівель)
ARGAMASA	Розчин	– (Будівельні матеріали і вироби)
ARMADURA	Арматурний прокат	– (Будівельні матеріали і вироби)
ARMAZÓN	Каркас, рама	– (Елементи будівель)
ARQUITECTURA	Архітектура	– (Архітектура)
AUTOMÓVIL	Автомобіль	– (Машини та обладнання)
AZOTEA	Дах	– (Елементи будівель)

Аналізуючи цей фрагмент робимо висновок, що тематичні класифікатори першого рівня опускаються і замість них вводиться більш детальна класифікація за «популярними» ключовими термінами. Як бачимо, всі ці ключові слова можна віднести до узагальнених категорій, що і продемонстровано у дужках. Наведемо приклад підпорядкованої структури термінів до одного з ключових термінів – *ABERTURA*:

abertura	щілина, тріщина
apertura	відкриття, отвір
hueco	розрив, шов
vano	проріз
ventana	вікно
puerta	двері
ventanilla	віконце
hendidura	щілина
tobera	насадка

boca	гирло
boquete	розрив
registro	ревізійний отвір
mirilla	невеличкий отвір
aspillera	вогнезахисний отвір
tronera	невеличкий спеціальний отвір
mechinal	тимчасовий квадратний отвір у стіні для риштування
barbacana	маленький службовий отвір

В цьому підпорядкованому переліку маємо 17 термінів, серед яких ми вже не бачимо такого різноманіття тематичних класифікаційних груп 1 рівня, як у попередньому. Маємо три типи термінів – ті, що мають подібне звучання, різновиди щілини, отвору, прорізу та дотичні терміни. Напевно такий метод тематичної класифікації має своїх прихильників та право на життя, але вважаємо, що перші два джерела тематично структуровані більш вдало згідно з класичною тематично–ієрархічною методикою. Окрім того, порівнюючи структури тематичних груп двох перших джерел слід відзначити різний ступінь превалювання таких груп термінів як «Будівлі та їх елементи», «Будівельні матеріали», «Внутрішнє обладнання будівлі» та «Будівельні інструменти». Скоріш за все така різниця є наслідком спрямованості конкретного термінологічного збірника. Тим не менш, дві групи – «Будівельні матеріали» та «Будівельні інструменти» присутні у лідерах тематичних груп обох видань.

Другий тип документів, що роз’яснюють терміни у будівництві, являє собою велике різноманіття вузькоспеціалізованих, тематично спрямованих на конкретну підгалузь або окрему її частину термінологічних документів, які також мають на меті надати визначення, конкретизувати те чи інше явище, предмет, процес, поняття саме у цій, обмеженій спеціалізацією сфері. Відповідно і користувачем такої документації з найбільшої долею вірогідності найчастіше стає саме вузько спрямований фахівець або людина, що зустрічає ці поняття у своїй професійній діяльності (наприклад, технічний перекладач

або юрист, що розробляє певний контракт на монтаж спеціалізованого будівельного обладнання). Такі видання можна вважати термінологічними джерелами 2-го (міні групи) та 3-го (мікро терміногрупи) рівнів тематичної класифікації. Порівняно з першим типом, кількість цих вузькоспеціалізованих термінологічних збірників природно буде переважати. В якості прикладів таких видань, які ми використовуємо у нашій роботі, є наступні джерела:

- *Diccionario de arquitectura y construcción* [Paricio, 1992], Іспанія;
- *Diccionario visual de arquitectura V1* [Escuela Taller Ribera Alta del ebro, 2020], Іспанія;
- *Glosario de Arquitectura* [Benítez , 2010], Еквадор;
- *Glosario de términos utilizados en control de ejecución de obras civiles* [Ministerio de educación, cultura y deporte, 2011], Іспанія;
- *Glosario de términos de seguridad en construcción* [Blanco Montero, Enríquez Echevarría, 1977], Іспанія;
- *Normas de construcción de la administración pública de la ciudad de México* [ciudad de México, 2000], Мексика.

Назви цих документів говорять самі за себе. Перше джерело відноситься до архітектурної терміносистеми і виконано у специфічному форматі. Подібно до групування за ключовими термінословами в одному з джерел, що розглядалися раніше, видання поділено на 26 тематичних груп, що позначені назвою (яка доречи часто являє собою асоціативне, художнє слово) та невеличким описом. Кожна тематична група являє собою опис, майже художній текст, поділений на приблизно 10-20 пронумерованих абзаців з відповідними ілюстраціями. В кожний з таких абзаців імплементовано певну кількість термінів, перелік яких з відповідним номером абзацу позначено на початку розділу–тематичної групи. Тематичні групи розташовані у глосарії за алфавітним порядком. Ось їх перелік:

Albenda: Las protecciones del hueco – Альбенда: захист отворів; *Beata: La cubierta de teja* – Беата: черепичне покриття; *Celaje: Los nombres de la ventana* – Жалюзі: назви вікон; *Desván: Del sobrado al ático* – Піддаховий

простір: Від горища до мансардного поверху; *Españoleta: Los herrajes de la carpintería* – Еспаньолета: столярна фурнітура; *Fayanca: Los mecanismos de la estanquidad* – Слабке місце: механізми запобігання проникненню води; *Guardapolvo: El agua en la fachada* – Пилезахист: Волога на фасаді; *Hastial: Las formas de la cubierta inclinada* – Фронтон: Форми похилого даху; *Imbornal: La evacuación de las aguas de lluvia* – Воронка: відвід дощової води*; Jabalcón: Los entramados estructurales* – Підпорка: рамні конструкції; *Lacunario: La estructura de hormigón* – Підстельовий простір: Бетонна конструкція; *Llave: Del aparejo a la fijación* – Ключ: Від налаштування до фіксації; *Mamperlán: La banalización de la escalera* – Покриття сходинки: Звичайні сходи*; Nudillo: Los interiores y las instalaciones* – Дюбель: Інтер'єр та інсталяції; *Opa: Algunas voces de la obra* – Екстраординарне: Деякі види робіт; *Parteluz: La tectónica de los dinteles* – Імпост: тектоніка перемичок; *Quijera: Del cuchillo a la celosía* – Розкос: Від крокви до решетування; *Regata: Zócalos, regueros y cobertizos celosía* – Жолоб: Цоколь, потоки та накривки; Sofito: *Las cornisas y otros vuelos* – Софіт: Карнізи та інші елементи; *Telar: El perímetro de los huecos* – Укос: Периметр прорізів; *Umbral: Los bajos de puertas y ventanas* – Поріг: Нижня частина дверей та вікон; *Ventosa: Patios, tubos y conductos* – Вентиляція: внутрішні дворики, труби та протоки; *Xaraiz: Muros, piedras y ladrillos* – Округлені стіни: Кладка, стіни та цегла; *Yesón: Del reciclaje a la sostenibilidad* – Гіпсова порода: від переробки до стійкості; *Zarpa: Los planos de la fachada* – Підошва: Плани фасаду.

Усі тематичні групи включають в себе терміни, що безпосередньо відносяться до архітектури і відображають підрозділи проектування будівель та споруд, їх елементи – дах, прорізи, вікна та двері, водовідведення, стіни, конструкції, сходи, фасад. Тобто все одно маємо продовження певної ієрархічної структури тематичних груп за схемою «Будівництво» – «I. Архітектура» – «II. Елементи будівель та споруд», яка далі продовжується саме термінами, що пояснюються.

Наступну тематичну класифікацію з 11 групами має джерело, що тлумачить терміни техніки безпеки на будівництві [Blanco Montero, Enríquez Echevarría, 1977] :

- *Términos Generales* – загальні терміни;
- *Agentes Implicados* – причетні суб'єкти;
- *Documentos de Planificación Preventiva* – документація попереджувального планування;
- *Movimiento de Tierras* – переміщення земельних мас;
- *Protecciones Colectivas* – засоби колективного захисту;
- *Grúas Torre Desmontables* – крани баштові, збірно-розбірні;
- *Plataformas Elevadoras Móviles (PEMP)* – пересувні підйомні платформи;
- *Plataformas de Desplazamiento Vertical mediante Mástil (PTDM)* – платформи, що переміщуються по вертикалі;
- *Técnicas para Trabajos en Altura, Acceso y Posicionamiento* – техніка безпеки при роботі на висоті, допуски та розташування;
- *Espacios Confinados* – обмежені простори;
- *Equipos de Protección Individual* – засоби індивідуального захисту.

Терміни в середині груп розташовано в алфавітному порядку і підкріплено візуальними матеріалами. А в узагальненні простежується логічний вузькоспеціалізований підхід до тематичної класифікації термінів у термінологічній підсистемі охорони праці на будівництві.

Деякі видання взагалі не роблять додаткових класифікацій, окрім розміщення термінів за абеткою, наприклад [Escuela Taller Ribera Alta del Ebro, 2020], [Benítez, 2010], [Ministerio de educación, cultura y deporte, 2011], хоча серед термінів, що тлумачаться в цих джерелах, можна зустріти представників таких груп як «Види і способи виконання будівельних робіт», «Будівельні матеріали та вироби», «Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання», «Терміни для позначення досліджень у будівельній галузі» та інші.

Таким чином, на підставі вищенаведеного аналізу можемо окреслити та запропонувати перший рівень універсальної класифікаційної структури будівельної іспанськомовної терміносистеми за тематичними групами:

1. Професії та професійні відносини, охорона праці.
2. Види і способи виконання будівельних робіт.
3. Будівельні матеріали та вироби.
4. Будівельні машини, обладнання, інструменти.
5. Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання.
6. Проектно-кошторисна, дозвільна та інша документація.
7. Терміни для позначення досліджень у будівельній галузі.
8. Архітектурні терміни.

Можливо цей перелік не є досконалим і потребує подальшого опрацювання, але вважаємо, що він може бути прийнятий для нашого дослідження в будівельних іспанськомовних термінологічних системах у розрізі регіонального варіювання. Подальший вертикально–ієрархічний розвиток тематичної класифікації буде залежати від конкретної вузькоспеціалізованої тематики досліджуваного термінологічного поля, але в нашій роботі такого заглиблення не планується. Слід зазначити, що серед досліджуваних матеріалів не виявлено регіональних варіацій серед тематично–групової класифікації будівельних термінів, оскільки джерела мають різні підходи до цього аспекту в наслідок різної спрямованості, відмінностях у періодах видання, різним розвитком будівельної галузі по країнах та інш.

2.2 Словотвірні моделі іспанськомовної будівельної термінології

З метою проведення аналізу терміноутворюючих моделей будівельної термінології різних іспаномовних країн нами сформовано вибірку, яка являє собою матрицю для опису 17 будівельних понять у кожному з 20-ти національних варіантів іспанської мови. Тобто у цій роботі аналізуємо

17 х 20 = 340 терміноваріантів. Вказану кількість терміноваріантів позначають 120 терміноутворень, 104 з яких терміни-слова та 16 дво- та три- складні терміносполуки. Відбір термінів для аналізу проводився зі словників, глосаріїв, інтернет-джерел. При відборі термінам пред'являлись наступні вимоги: 1. Належність термінів до найбільш вживаних тематичних груп будівельної термінології згідно класифікації, що наведено у попередньому підрозділі. 2. Наявність кожного терміна у всіх (або майже всіх) національних варіантах. 3. Зрозумілість терміна не тільки для фахівця у сфері будівництва, а і для спеціалістів з інших сфер діяльності. Відповідність термінів будівельним поняттям та тематичним групам наведено нижче, а повний перелік термінів з їх приналежністю до національних варантів наведено у Додатку В.

Тематична група І: Будівельні матеріали та вироби.

1. Будівельний розчин: *argamasa, mezcla, mortero.*

2. Плитка, кахель, елемент покриття стін: *azulejo, baldosa, baldosín, cerámica, cerámico, enchape, mayólica, porcelana.*

3. Плитка, елемент покриття підлоги: *(el) intercerámic, azulejo, baldosa, piso, cerámica, cerámica para pisos, ladrillo, losa, loseta, mayólica, mosaico, piedra*.

4. Бетон: *concreto, hormigón.*

5. Заповнювач швів: *boquilla, derretido, estuque, fragua, fraguado, fraguador, fragüe, junta, junteador, lechada, marmolina, masilla, pastina, porcelana, resane, sellador de juntas, tapajuntas.*

6. Дюбель: *ancla, ancla de pared, ancla soporte tipo, chazo, espánder, espiche, expander, ramplú, ramplug, taco, taco de expansión, taco Fisher, taco Pasto, taquete, tarugo, tojino.*

Тематична група ІІ: Будівельні машини, обладнання, інструменти.

7. Коток: *apisonadora, aplanadora, aplanadora de rodillo, rodillo.*

8. Викрутка: *desarmador, desatornillador, destornillador.*

9. Вогнегасник: *apagafuegos, bomberito, bombero opinando, extinguidor, extinguidor de fuego, extintor, matafuego, matafuegos.*

10. Розвідний ключ: *cangrejo, llave ajustable, llave de expansión, llave francesa, llave inglesa, perica, perico.*

11. Дриль: *agujereadora, barrena, barreno, taladradora, taladro.*

Тематична група III: Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання.

12. Тротуар: *acera, andador, andén, banqueta, hombro, vereda.*

13. Бордюр: *borde, bordillo, caño, contén, cordón, cuneta, machuelo, orilla, sardinel.*

14. Підлога: *banqueta, piso, suelo.*

15. Плінтус, цоколь: *barredera, duela, guardaescoba, guardapolvo, guardapolvos, rastrera, rodapié, zócalo, zoclo.*

Тематична група IV: Види і способи виконання будівельних робіт.

16. Шпаклювати: *coger las fallas, empañetar, empastar, emplastar, enduir, enjarrar, frisar, reparar, repellar, resanar, revocar.*

17. Сантехнічні роботи: *fontanería, gasfitería, instalación sanitaria, plomería.*

Аналізуючи словотворні моделі по всіх національних варіантах знаходимо наступні способи утворення термінів-слів серед представлених терміноваріантів:

1. Суфіксний (29 термінів):

-ada, -ado – fraguado, lechada

-ar – enjarrar, frisar

-dor/dora – agujereadora, andador, fraguador, junteador, taladradora

-elo – machuelo

-én, -ón – andén, contén, hormigón

-era, ería – barredera, rastrera, fontanería, plomería

-eta, -ete – banqueta, loseta, taquete

-ido – derretido

-illa, -illo – bordillo, boquilla, masilla

-ín, -ina, -ino – baldosín, marmolina, pastina, tojino

-ito – bomberito

2. Префіксний (7 термінів):

em- – emplastar, empañetar

en- – enchape

re- – reparar, repellar, resanar, revocar

3. Префіксно–суфіксний (4 терміни):

a- + -dora – aplanadora

des- + -dor –desarmador, desatornillador, destornillador

4. Поєднання слів/основ (10 термінів):

(*apaga/mata + fuego/s) – apagafuegos, matafuego*

(*a piso +nadar) – apisonadora*

(*guarda + polvo/s) – guardapolvo, guardapolvos*

(*guarda + escoba) – guardaescoba*

(*inter + cerámic) – (el) intercerámic*

(*roda + pié) – rodapié*

(*tapa + juntas) – tapajuntas*

5. Іменники, утворені від дієслів (4 терміни): *piso* – від *pisar* (крокувати), *resane* – від *resanar (ремонтувати пошкодження поверхні стіни, меблів, інш.), fragüe, fragua* – від *fraguar* (схоплюватись. твердіти).

6. Зміна значення (11 термінів)*: ancla, cangrejo, espiche, hombro, junta, ladrillo, mezcla, piedra, perica, perico, taco* (наприклад *cangrejo:* 1. Кожен з ракоподібних членистоногих орденів декаподів. 2. Інструмент, який має змінний розмір між губками і призначений для відкручування–закручування елементів у розбірних з'єднаннях не фіксованого, а певного ряду розмірів).

7. Запозичення (39 термінів):

- з латини 20 термінів – *acera, argamasa, barrena, barreno, caño, concreto, emplastar, extinguidor, extintor, losa, mortero, mosaico, orilla, rodillo, suelo, taladro, tarugo, vereda, zócalo, zoclo;*

- з англійської 5 термінів – *espánder, expander, gasfitería, ramplú, ramplug;*

- з італійської 4 терміни – *cuneta, estuque, mayólica, porcelana;*

- з французької 4 терміни – *borde, cordón, duela, enduir;*

- з арабської 2 терміни – *azulejo, baldosa;*

- з грецької 2 терміни – *cerámica, cerámico;*

- з каталанської 1 термін – *sardinel;*

- з португальської 1 термін – *chazo.*

Серед складних термінів виявлено наступні моделі:

1. Двоскладні словосполучення за моделями:

- іменник + іменник *(taco Fisher, taco Pasto);*

- іменник + прикметник *(bombero opinando, llave ajustable, llave francesa, llave inglesa, instalación sanitaria).*

2. Трьохскладні словосполучення за моделями:

- іменник + іменник+ іменник (*ancla soporte tipo*);

- іменник + прийменник + іменник *(ancla de pared, aplanadora de rodillo, cerámica para pisos, coger las fallas, extinguidor de fuego, llave de expansión, sellador de juntas, taco de expansión).*

Слід зазначити, що окремі слова, які складають багатоскладні термінутворення будівельної іспанської терміносистеми, також використовують вищенаведені способи терамінословотворення, що дає підстави гворити про змішані способи, але цей аспект не є предметом нашого дослідження.

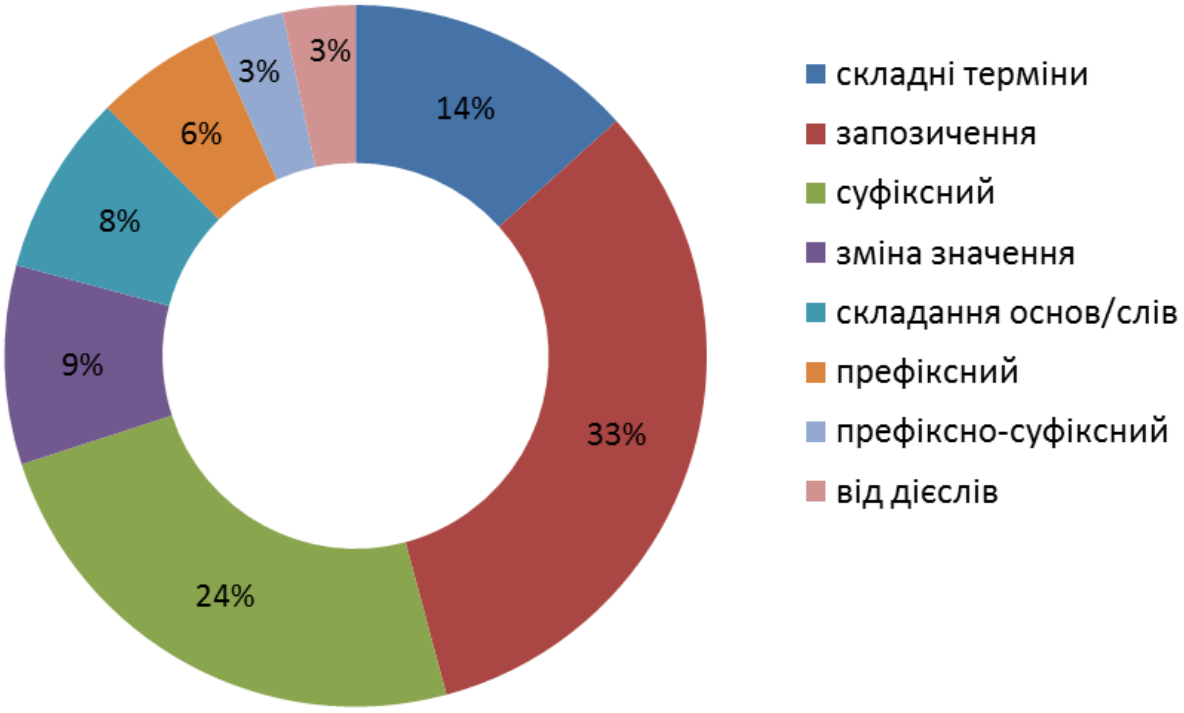
Структуру розподілу терміноутворень за способами утворення наведено на Діаграмі 2.2. Можемо констатувати домінування способу запозичення та суфіксного способу термінотворення, досить велику кількість складних термінів та широке застосування зміни значення слова та складання основ/слів. Серед запозичень беззаперечним лідером є латинська мова. При термінотворенні афіксними способами превалюють суфікси груп *-dor/dora, -illa/illo, -ín/ina/ino* а також префікси *re-*.

Аналіз способів термінотворення для національного варіанту Іспанії передставлено у Таблиці 2.1. Спосіб запозичення беззаперечно лідирує, здебільшого завдяки латинській мові. Суфіксний спосіб теж є досить

розповсюдженим. «Екзотичними» є префіксний, префіксно-суфіксальний спосіб та утворення іменника від дієслова. Загальна кількість термінутворень

Діаграма 2.2

Структура вибірки будівельних термінів, що досліджуються, за способами термінотворення.

на обрані будівельні поняття становить 25, що відповідає показнику 1,47 терміна на одне поняття.

Аналогічним способом було проаналізовано термінотворення для кожного з інших національних варіантів (результати аналізу по кожному з національних варіантів наведено у Додатках Г-Ц). Підсумкові результати (нижню строку) по всім національним варіантам порівняно між собою. Результати порівняльного аналізу способів термінотворення серед національних варіантів (окрім африканських) зведено у Таблиці 2.2. Національні варіанти тут розташовано наступним чином: першим йде «материнський» діалект, далі ріоплатська діалектальна зона (Аргентина, Парагвай, Уругвай), потім Мексика та Центральна Америка, за нею андська діалектна зона яку продовжують карибські національні варіанти. Завершує

таблицю чилійський національний варіант. Далі у цій роботі у таблицях застосовується кольорове позначення приналежності національних варіантів іспанської до відповідних діалектних зон.

Таблиця 2.1

Аналіз способів термінотворення обраних будівельних термінів національного варіанту Іспанії.

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
1. *Argamasa, mezcla, mortero*	лат, лат	1						
2. *Azulejo, baldosín*	араб			1				
3. *Baldosa*	араб							
4. *Hormigón*				1				
5. *Lechada de rejunte*								1
6. *Espiche, taco, tojino*		2		1				
7. *Apisonadora*			1					
8. *Destornillador*						1		
9. *Apagafuegos, extintor*	лат		1					
10. *Llave inglesa*								1
11. *Taladradora ,taladro*	лат			1				
12. *Acera*	лат							
13. *Bordillo*				1				
14. *Suelo*	лат							
15. *Rodapié, zócalo*	лат		1					
16. *Emplastar*	лат							
17. *Fontanería*				1				
Разом: ***25***	***10***	***3***	***3***	***6***	***0***	***1***	***0***	***2***
100%	***40%***	***12%***	***12%***	***24%***	***0%***	***4%***	***0%***	***2%***

Аналізуючи кількісний показник способів термінотворення за обраною виборкою слід відзначити спільну рису. Найменьша кількість термінів по всіх

національних варіантах припадає на спосіб утворення терміносліів–іменників від дієслів. Також спільною рисою є домінування серед усіх національних

Таблиця 2.2

Порівняльний аналіз способів термінотворення будівельних термінів з вибірки між національними варіантами іспанської мови.

№ поняття. Термін(и)	Кільк. термі-ноутворень для 17 понять, у т.ч.:	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
1.Іспанія	**25**	10	3	3	6	0	1	0	2
2.Аргентина	**28**	14	3	2	4	1	2	0	2
3.Парагвай	**20**	10	2	1	3	1	2	0	1
4.Уругвай	**27**	13	2	0	4	1	2	0	5
5.Мексика	**42**	17	5	2	11	2	3	1	1
6.Коста Ріка	**25**	14	2	1	1	1	2	1	3
7.Сальвадор	**23**	9	5	0	2	1	4	0	2
8.Гватемала	**19**	8	4	0	3	1	2	0	1
9.Гондурас	**22**	8	3	0	3	2	3	0	3
10.Нікарагуа	**23**	11	3	1	2	1	3	1	1
11.Панама	**24**	13	3	0	2	1	1	0	4
12.Болівія	**23**	12	2	0	4	1	2	0	2
13.Колумбія	**33**	10	5	1	6	3	2	2	4
14.Еквадор	**26**	12	4	0	5	2	2	0	1
15.Перу	**25**	14	2	0	0	3	2	1	3
16.Венесуела	**25**	13	2	2	2	0	2	0	4
17.Куба	**22**	8	3	1	4	2	2	0	2
18.Пуерто Ріко	**26**	14	2	0	4	1	2	0	3
19.Домінікана	**20**	11	2	0	3	1	2	0	1
20.Чилі	**22**	11	1	1	1	1	2	1	3

варіантів у обраній для аналізу термінологічній лексиці способу запозичень (прямих або адаптованих).

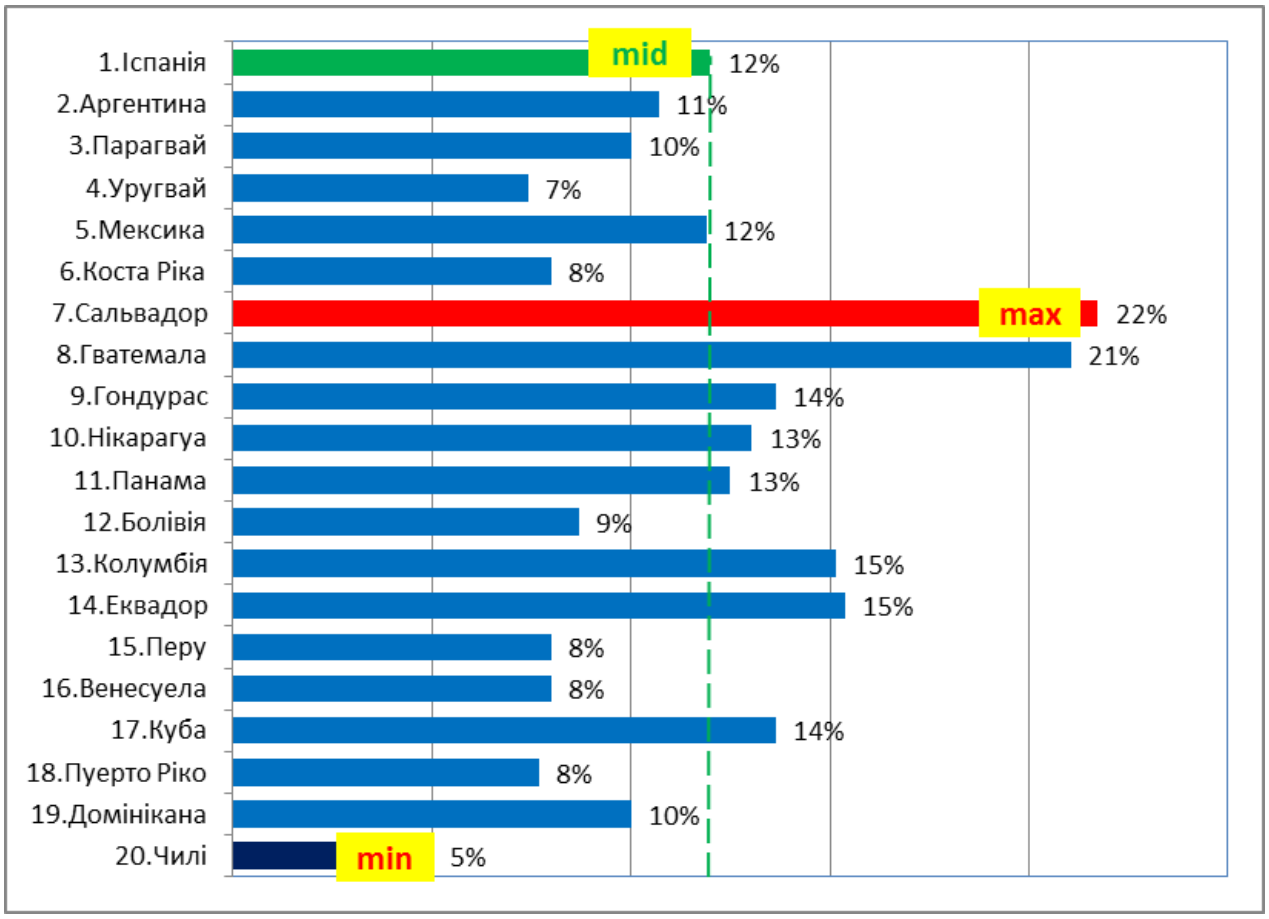
Серед яскравих відмінностей пригортає увагу наступне. Мексиканський варіант виділяється своєю різноманітністю серед інших, про що говорить найбільша кількість терміноутворень для опису проаналізованих будівельних понять. Найбільша кількість серед інших національних варіантів іспанської мови запозичень (17), суфіксальних терміноутворень (11) та термінів, що утворені зміною значення уклали цей «аномально» великий показник – майже 2,5 терміноутворення на одне досліджуване поняття будівельної галузі. Маємо думку, що такі особливості саме мексиканського національного варіанту спровоковано найпоширенішою синонімією на фоні близькості до США та великого різноманіття місцевих мов та діалектів у поєднанні з доволі високим розвитком будівельної галузі. Також звертаємо увагу на будівельну термінологію Колумбії, різноманіття термінологічних утворень якої займає другу позицію з показником майже 2 терміноутворення на одне поняття. Окрім вищезазначеного, помітною відносно інших національних варіантів є кількість складних термінів у національному варіанті Уругваю (5) на ряду з середнім показником загальної кількості термінів для позначення одного термінотворення (1,59). Найменьшу кількість термінів для позначення обраних будівельних понять мають національні варіанти Гваремали (19) та Домініканської Республіки (20) з показником, що наближається до одного терміна на одне поняття (1,12; 1,18 відповідно), що з точки зору термінознавства вважається більш «правильниим», і може сприяти кращій якості професійного спілкування в галузі.

Цікаво виглядають картини по окремих способах термінотворення у відсотковому відношенні використання серед усіх способів утворення термінів в одному національному варіанті. Нижче наведено аналіз по трьом превалюючим способам термінотворення серед обраних будівельних термінів – способу зміни значення, суфіксному способу та способу запозичення (дивись Діаграми 2.3 – 2.5). Утворення термінів будівництва за

допомогою **змінення значення слів** найбільш вживане у Центральній Америці, а саме у Сальвадорі та гватемальському варіанті іспанської мови. Найнижчий рівень використання цього способу має національний варіант Чилі. Решта з певним відхиленням коливається навкруги середнього

Діаграма 2.3

Семантичний спосіб утворення термінів. Відсоток застосування серед інших способів у кожному національному варіанті.

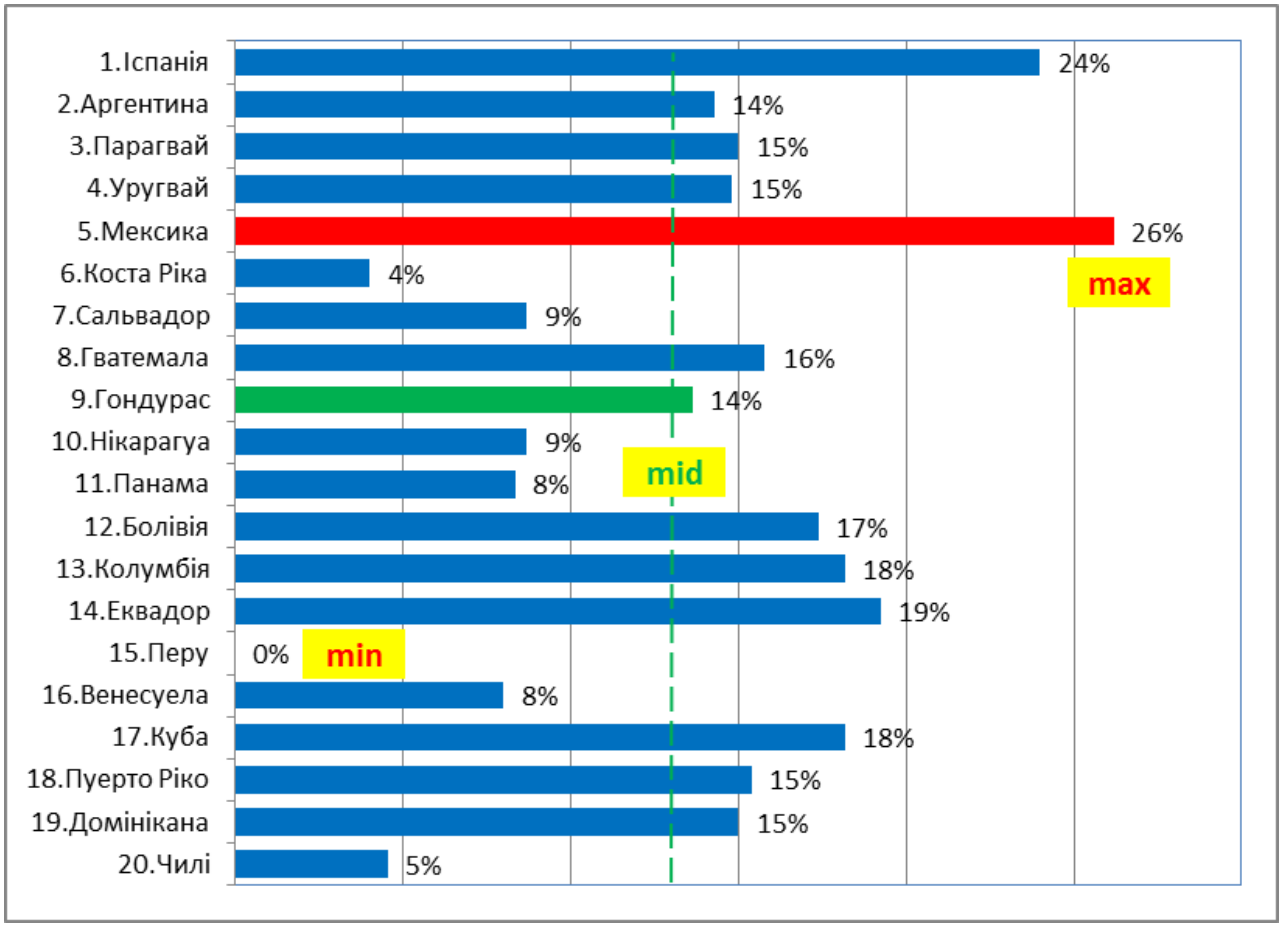
показника 12%, який має іспанський національний варіант.

Як можемо бачити, відсотковий аналіз вказує на максимальне використання **суфіксного способу** серед інших у національному варіанті Мексики, до якого наближається й іспанський національний варіант (другий показник 24%). Обрані будівельні терміни для іспанської мови в Перу не виявили цього способу термінотворення. Також низький рівень використання суфіксного способу відмічено у Коста Ріці (4%) та Чилі (5%).

Аналізуючи ступінь використання **способу запозичення** у будівельній термінології іспанських національних варіантів, серед обраного масиву даних маємо у лідерах перуанський і костариканський варіанти. Також досить великий показник мають Домініканська Республіка, Пуерто Ріко, Панама.

Діаграма 2.4

Суфіксний спосіб утворення термінів. Відсоток застосування серед інших способів у кожному національному варіанті.

Таке домінування запозичень може бути обумовлене залученням великої кількості іноземних спеціалістів у початковий період бурхливого розвитку галузі. Мінімальний відсоток використання запозичень (30%) спостерігається у колумбійського національного варіанта. До цього рівня також прагнуть національні варіанти Гондурасу та Куби (по 36%).

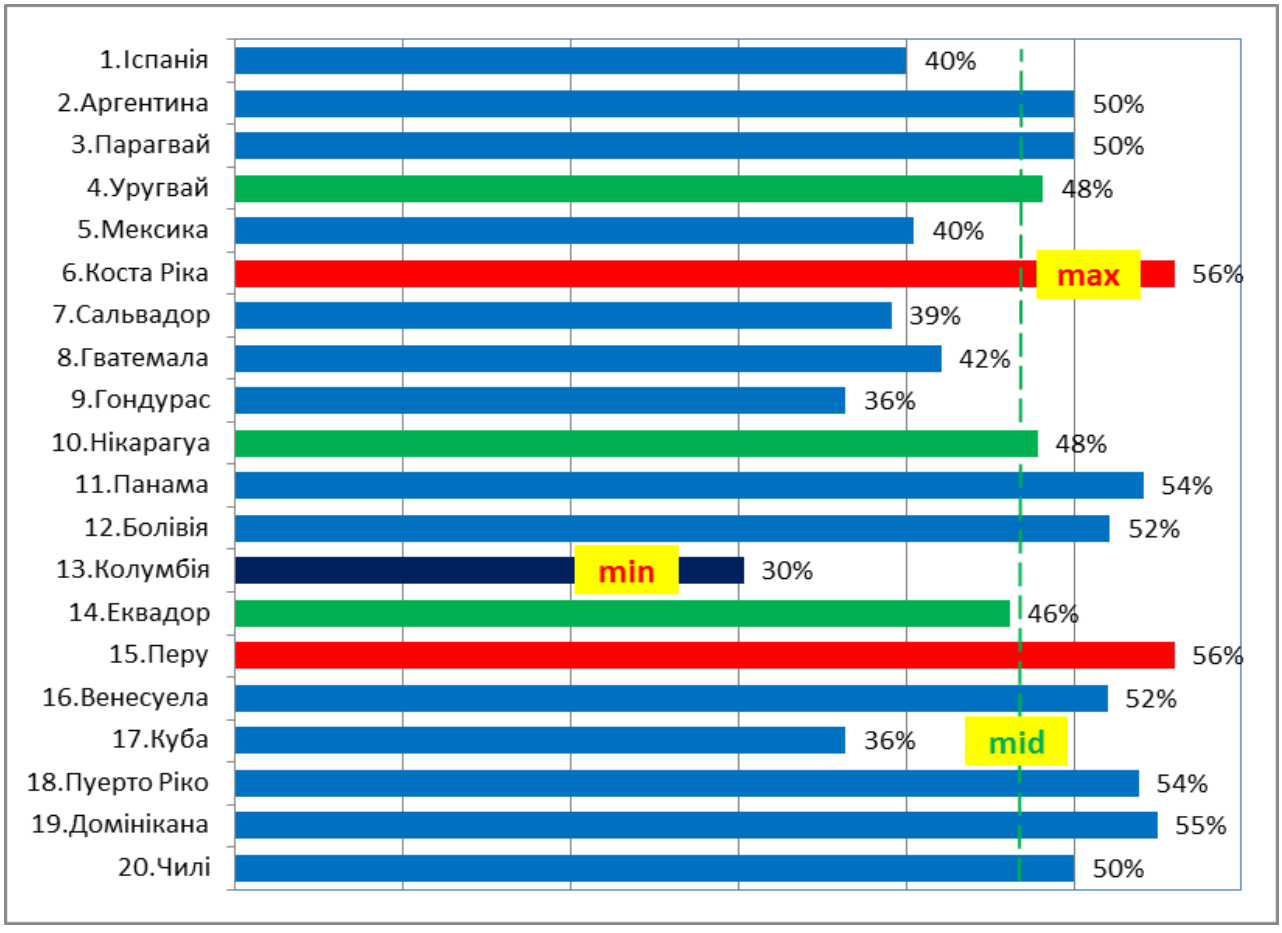
Отже, на підставі зробленого аналізу способів термінотворення нами виокремлено наступні індивідуальні риси, що притаманні утворенню будівельних термінів в національних варіантах іспанської мови:

1. Іспанія – використання запозичень домінує. Утворення термінів від дієслів та префіксний спосіб прагнуть до мінімального (не виявлено).

2. Аргентина – половина термінів утворена за допомогою запозичень.

Діаграма 2.5

Запозичення у термінотворенні. Відсоток застосування серед інших способів у кожному національному варіанті.

Утворення від дієслів не виявлено. Інші способи використовуються на одному рівні.

3. Парагвай – картина дуже схожа з національним варіантом Аргентини. Але загальна кількість термінів серед варіантів майже мінімальна (1,18 терміна на одне будівельне поняття).

4. Уругвай – на фоні домінування запозичень та відсутності поєднання основ/слів відмічено суттєвий та одночасно самий високий серед варіантів рівень застосування складних термінів.

5. Мексика – найчисельніша кількість термінів серед варіантів говорить про розвинену термінологічну синонімію (2,33 терміни на одне будівельне поняття). Відсоток використання способів термінотворення нагадує іспанський варіант, але використовуються всі способи термінотворення.

6. Коста Ріка – спосіб запозичень відіграє вирішальну роль у будівельному термінотворенні – самий високий показник серед національних варіантів (56%). Всі інші способи теж використовуються, але на значно меншому рівні.

7. Сальвадор – поєднання основ та перетворення дієслів є рідко вживаними способами (у досліджуваній виборці не виявлено). Запозичення превалюють (40%), але не так яскраво виражено, що обумовлено значною долею використання способів зміни значення та префіксно – суфіскного. Останній має самий високий відсоток застосування (17%) серед аналізованих національних варіантів іспанської мови.

8. Гватемала – розподіл вживання способів термінотворення дуже схожий на національний варіант Сальвадору, що не дивує, оскільки країни є сусідами. Гватемальський варіант виділяється найменшою кількістю терміноутворень на одне поняття (1,12) серед усіх національних варіантів, що розглядаються.

9. Гондурас – низький рівень превалювання запозичень (36%), нульовий показник використання поєднання основ та перетворення дієслів, рівний розподіл суфіксного, префіксно-суфіксного, способу зміни значення, використання складних термінів на досить значущому рівні (14%).

10. Нікарагуа – майже половину терімінів утворено за допомогою запозичень (48%). Використання решти всіх інших способів коливається у рамках 4 – 13%.

11. Панама – домінування запозичень майже максимальне – 54%, високий відносний рівень складних термінотворень – 17%. Поєднання основ та перетворення дієслів невиявлено.

12. Болівія – домінує спосіб запозичення з 52%, значний відсоток має суфіксний спосіб (17%), поєднання основ та перетворення дієслів також невиявлено.

13. Колумбія – високий рівень синонімії у термінології – майже 2 терміноутворення на одне поняття. Найнижчий показник використання запозичень – 30%. Вживані всі способи термінотворення.

14. Еквадор – картина схожа з болівійським варіантом, але порівняно з трошки більшим акцентом на афіксні способи та спосіб зміни значення.

15. Перу – максимальний показник використання способу запозичень (56%), не виявлено термінів з суфіксним способом, тяжіння до складного термінотворення – самий високий міжваріантний показник префіксно – суфіксного способу, значний відсоток складних термінів (по 12%).

16. Венесуела – високий показник використання способу запозичень (52%), невиявлено префіксного та способу перетворення дієслів, досить високий показник вживання складних термінів (16%).

17. Куба – майже самий низький рівень використання запозичень (36%), значний рівень способів зміни значення та суфіксного (14% та 18%).

18. Пуерто Ріко – домінує спосіб запозичення 54%, значний відсоток мають суфіксний спосіб (15%) та складні терміноутворення (12%), поєднання основ та перетворення дієслів невиявлено.

19. Республіка Домінікана – характеристики термінотворення дуже нагадують пуерто–риканський варіант. Відмічено один з самих низьких рівнів синонімії – 1,18 терміна на одне будівельне поняття.

20. Чилі – половина термінів утворено запозиченням. Використовуються всі способи з ухилом в бік складного термінотворення: префіксно – суфіксний 9%, складні терміни 14% використання.

Звісно, наша розвідка не претендує на стовідсоткову точність і потребує доопрацювання в більш широких масштабах, але попередні результати проблеми що аналізується, які наведені вище та які можна побачити у таблицях і діаграмах, вважаємо корисними для подальшого поглиблення досліджень в іспанськомовній будівельній термінології.

2.3 Лексичні особливості регіонального варіювання іспанськомовних будівельних термінів

Лексичний аналіз обраних будівельних терміноутворень у світлі регіонального варіювання проведемо за критеріями наявності універсального (домінуючого) терміна для кожного з будівельних понять, а також рівня варіативності термінів у розрізі означених тематичних груп.

2.3.1 Структурно-семантичний аналіз тематичної групи «Будівельні матеріали та вироби». До цієї групи обрано терміни, що позначають будівельний розчин, плитка/кахель/елемент покриття стін, плитка/елемент покриття підлоги, бетон, заповнювач швів при облицюванні плиткою, дюбель. Загальна кількість терміноутворень по двадцяти регіональних варіантах іспанської – 53. Серед іспанськомовних будівельних термінів обраної вибірки можна виділити три підгрупи з наступними характеристиками:

1. Зазвичай невелика кількість міжваріантних терміноутворень (2-4), є домінуючий термін або домінуючі терміни (вживані у 75 і більше відсотках національних варантів).

2. Збільшена кількість міжваріантних терміноутворень (до 8-9), але все одно присутній домінуючий термін.

3. Зазвичай велика кількість міжваріантних термінотворень, явно домінуючі терміноваріанти відсутні.

До першої підгрупи згідно аналізу віднесемо терміни, що в українській будівельній терміносистемі позначають поняття «Бетон» та «Будівельний розчин». Для позначення **бетону** іспанськомовні країни використовують дві

лексеми – *hormigón* та *concreto*, при чому домінує запозичене слово *concreto* (16 випадків проти 9 по 20 національних варіантах), що скоріш за все пов'язане з приходом його з латині через англійську, яка помітно впливає на лексичний склад в Америці, особливо у частині професійних мов країн регіону. У 5 національних варіантах використовуються обидва терміни. Термін «**будівельний розчин**» в іспанськомовних будівельних терміносистемах позначається трьома словами: *argamasa, mezcla, mortero.* Найбільш вживаний одночасно є найбільш простішим і зрозумілим – *mezcla* (суміш) і зустрічається в усіх національних варіантах, при чому в 17 з них без синонімів.

На другу підгрупу припадають терміни для позначення матеріалу «**плитка для облицювання стін**». Іспанськомовні будівельні терміносистеми для позначення цього терміну використовують 8 лексем: *azulejo, baldosa, baldosín, cerámica, cerámico, enchape, mayólica, porcelana.* Майже всі національні варіанти (18, окрім Перу та Венесуели) використовують слово *azulejo* (запозичення з арабської). В якості синоніма також вживаними є запозичені термінослова *cerámica, cerámico* (з грецької) – 9 випадків. Синонімією володіє половина (10) національних варіантів по цьому терміну. Термін *porcelana* використовується також для позначення іншого поняття (заповнювач швів для національного варіанту Еквадора).

До третьої підгрупи відносимо терміни для позначення: елементу кріплення (дюбель), матеріалів (плитка/елемент покриття підлоги та заповнювач швів при облицюванні плиткою). Елемент кріплення **«дюбель»** іспанськомовні терміносистеми називають 16-ма варіантами терміноутворень: *ancla, ancla soporte tipo, ancla de pared, chazo, espiche, espánder, expander, taco, taco de expansión, taco Fischer, taco Pasto, taquete, tarugo, tojino, ramplú, ramplug.* Передує група терміноутворень на базі слова *taco* (13 випадків використання в різних національних варантах) та термінослово *tarugo* (запозичення з латинської; 8 випадків). Без синонімів по цьому терміну залишаються 50% національних варіантів, більшість з яких припадає саме на

превалюючі терміни. Термін **«плитка/елемент покриття підлоги»** позначається 12-ма терміноваріантами: *azulejo, baldosa, cerámica, cerámica para pisos, (el) intercerámic, ladrillo, losa, loseta, mayólica, mosaico, piedra, piso*. Найбільш розповсюдженим є термін *baldosa* (13 випадків вживання з 20-ти регіональних варіантів), та терміни на основі грецького запозичення *cerámica* (9 випадків). Без синонімів перебувають терміни у 8 національних варіантах, переважно з лексемою *baldosa*. Вкрай високий показник синонімії цього терміну має мексиканський національний варіант іспанської мови – 7. Також слід відмітити, що хоча терміни *azulejo* та *baldosa* переважно використовуються для позначення конкретних типів покриття (перший для стін, другий для підлоги), вони також можуть позначати протилежні речі (*azulejo* – плитка для покриття і стін і підлоги у Сальвадорі; *baldosa* – те саме у Венесуелі), виступати в якості синонімів (*azulejo* та *baldosa* – плитка для покриття підлоги у Перу, Венесуелі). А термін *piso* використовується також для позначення зовсім іншого поняття (підлога).Наступний термін має найбільший показник за кількістю терміноутворень серед тих що розглядаються – 17 терміноваріантів на термін для позначення **заповнювача швів при облицюванні плиткою***: boquilla, derretido, estuque, fragua, fraguado, fraguador, fragüe, junta, junteador, lechada, marmolina, masilla, pastina, porcelana, resane, sellador de juntas, tapajuntas.* Термін не має чітко вираженого домінуючого терміноваріанта, хоча превалюють терміни на основі лексем *fragua* і *junta* (7 та 6 випадків використання відповідно з 20). Хоча мексиканська та колумбійська будівельні терміносистеми мають по 4 та 5 терміноваріантів, 15 національних варантів будівельної мови синонімію не показують.

2.3.2 Структурно-семантичний аналіз тематичної групи «Будівельні машини, обладнання, інструменти». В цій групі ми дослідили терміни, що позначають такі поняття: коток, викрутка, вогнегасник, розвідний ключ та дриль. Всього 27 терміноутворень по 20 національних варіантах. Терміни, що аналізуються, також можемо віднести до трьох різновидів:

1. Терміни з невеликою кількістю варіацій та явним домінуючим терміноутворенням.

- будівельні терміни для позначення механізму «**коток**». По двадцяти національних варіантах знайдено 4 лексеми: *apisonadora, aplanadora, aplanadora de rodillo, rodillo*. Домінуючий термін *aplanadora* майже монопольно (синонім тільки у варіанті Домініканської республіки) зустрічається у 18 регіональних варіантах а з додаванням ознаки (*de rodillo*) ще в одному;

- будівельні терміни для позначення інструменту «**викрутка**». По двадцяти національних варіантах знайдено 3 термінослова: *desarmador, desatornillador, destornillador*. Всі мають однотипну структуру та дуже схожу вимову, домінуючий термін *destornillador* зустрічається у 16 регіональних варіантах, при чому у 14 з них без синонімів. Деяке «різноманіття» спостерігається лише в мексикано-центральноамериканських національних варантах, найбільше у Сальвадорі – вживані усі три лексеми;

- будівельні терміни для позначення інтструменту «**дриль**». Вживаються 5 термінослів: *agujereadora, barrena, barreno, taladradora, taladro*. Дві пари з них мають одокореневі морфеми. Домінуючий термін *taladro* вживаний в усіх національних варантах, при чому у 16 регіональних варіантах без синонімів.

2. Терміни з розвинутою регіональною варіативністю та явним домінуючим терміноутворенням.

- будівельні терміни для позначення поняття **«вогнегасник»**. Вживаються 8 термінослів: *apagafuegos, bomberito, bombero opinando, extinguidor, extinguidor de fuego, extintor, matafuego, matafuegos*. Але тим не менш, домінуючим терміном є *extintor* , який вживаний в 19 національних варантах та головним синонімом для якого виступає термін *extinguidor* (8 разів; при чому лише нікарагуанський варіант використовує цей останній термін в якості єдиного). Синонімія найбільш розвинена в національних варіантах ріоплатської діалектної зони та у костаріканському національному варіанті. 11 національних варіантів обходяться без синонімів цього терміну.

3. Терміни з великою кількістю варіацій які не мають домінуючого терміноутворення.

- будівельні терміни для позначення інструменту «**розвідний ключ**». Вживаються 7 терміносполук: *cangrejo, llave ajustable, llave de expansión, llave francesa, llave inglesa, perica, perico*. Превалюють три терміносполуки *llave inglesa*, *llave francesa*, *llave ajustable*, які зустрічаються відповідною 13,7,6 разів у 20 національних варантах. Можна визначити чітко три підходи до утворення цього терміну – від джерела походження (або завезення в країну), образний підхід (порівняння з тваринами) та прагматичний (описує фізичні властивості інструменту). Синонімія цього терміну розвинута слабо. 11 національних варіантів не використовують синоніми цього терміна. Більше всього синонімів є у національних варантах Перу та Чилі – по 3 терміноутворення.

2.3.3 Структурно-семантичний аналіз тематичних груп «Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання» та «Види і способи виконання будівельних робіт». На цьому етапі було проаналізовано терміни, які позначають наступні предмети, вироби, процеси: тротуар, бордюр, підлога, плінтус/цоколь, шпаклювання, сантехнічні роботи. Серед терміноутворень (41 по 20-ти національних варіантах), що позначають вказані явища, спостерігаємо також усі три різновиди, а саме:

1. Терміни з невеликою кількістю варіацій та явним домінуючим терміноутворенням.

- будівельні терміни для позначення елементу **«тротуар»**. Вживаються 6 терміносполучень: *acera, andador, andén, banqueta, hombro, vereda*. Лідерами за використанням є *acera* (домінуючий) та *vereda,* які вживаються у 15 та 8 національних варантах відповідно. Слід зазначити, що у 5 регіональних будівельних терміносистемах ці терміни використовуються в якості синонімів. Усі інші терміносполучення не є розповсюдженими. Синонімія найбільш розвинена в мексиканському національному варіанті (4 терміни). 13 національних варіантів взагалі не мають синонімів.

- будівельні терміни для позначення елементу **«підлога»**. Знайдео 3 термінослова: *banqueta, piso, suelo*. Маємо два домінуючих терміни, які застосовуються майже у кожному варіанті – *piso* у 19 випадках, *suelo* – у 16. Це дає підставу констатувати високий рівень синонімії, максимум якої спостерігається у мексиканському варіанті (вживані усі три варіації). Також зазначимо, що терміни *banqueta, piso* використовуються для позначення інших понять у будівництві (*banqueta* – тротуар в Гватемалі і Мексиці; *piso* – плитка для облицювання підлоги в Гватемалі, Колумбії, Мексиці, Сальвадорі).

- будівельні терміни для позначення виду робіт **«сантехнічні роботи»**. Вживаються 4 терміноутворення: *fontanería, gasfitería, instalación sanitaria, plomería*. Найбільш вживаним з них є *plomería* (використовують 13 національних варантів). Другий за популярністю термін *fontanería* (6). Синонімія практично відсутня – лише Мексика та Уругвай по 2 терміноутворення. У варіаціях цього будівельного поняття можно прослідити розвиток відповідної сфери будівельної діяльності у часі: *fontanería* – обслуговання фонтанів, *plomería* – використання чавуну в якості основного матеріалу для труб, *instalación sanitaria* – встановлення сантехнічних приладів, *gasfitería* – використання газу у будівлях.

2. Терміни із збільшеною кількістю варіацій та явним домінуючим терміноутворенням.

- будівельні терміни для позначення елементу **«плінтус/цоколь»**. Вживаються 9 терміносліов: *barredera, duela, guardaescoba, guardapolvo, guardapolvos, rastrera, rodapié, zócalo, zoclo*. Запозичений термін *zócalo* явно домінує – зустрічається у 15 національних варіантах, при чому в 11 з них без синонімів. Терміноутворення *rodapié* використовують у 5 країнах (Іспанія, Коста Ріка, Нікарагуа. Венесуела, Куба). Лідер по синонімам – знову мексиканський національний варіант, без синонімів – 14 національних будівельних терміносистем.

3. Терміни з великою кількістю варіацій які не мають домінуючого терміноутворення.

- будівельні терміни для позначення поняття **«бордюр»**. Знайдео 9 терміносліов: *bordillo, borde, caño, contén, cordón, cuneta, machuelo, orilla, sardinel*. Домінуючих термінів не виявлено. Терміноутворення *bordillo, borde, cordón, cuneta* мають найбільший показник вживаності по національних варіантах, але з максимальною кількістю лише 6. І це на фоні доволі низької синонімії в середині варіантів: 11 з національнх варіантів синоніми не використовують, а максимум (3) спостерігається лише у Пуерто Ріко.

- будівельні терміни для позначення виду робот **«шпаклювати»**. Вживаються 11 терміносліов: *coger las fallas, empastar, empañetar, emplastar, enjarrar, enduir, frisar, reparar, repellar, resanar, revocar*. Найбільш вживаними з них є *repellar* (використовують 8 національних варантів) та *empastar, empañetar, resanar, revocar* (кожий вживається у 4 країнах). 11 національних варантів обходяться без синонімів. У лідерах синонімііі Мексика (4), Еквадор та Перу (по 3).

Результати лексичного аналізу по обраних будівельних термінологічних варіаціях у 20 національних варіантах іспанської мови наведено у Таблицях 2.3 та 2.4. Як можемо побачити у Таблиці 2.3, десять з сімнадцяти будівельних понять (59%) мають домінуючий термін серед усіх національних варіантів, що розглядаються. І лише два поняття (12%; заповнювач швів та бордюр) не мають такого терміна, який би охоплював хоча б 40% країн. Ці данні говорять про можливість та прагнення іспанськомовної будівельної термінологічної системи до уніфікації навіть у світлі такого розвиненого регіонального варіювання.

Аналіз ступеню використання існуючих терміноутворень для конкретного поняття будівництва (див. Табл.2.4) показує високий рівень використання існуючих термінів для понять з малою загальною кількістю термінотворень (будівельний розчин –3 поняття, бетон –2, викрутка –3, підлога –3), в яких навіть присутня ситуація використання всіх існуючих термінів (будівельний розчин – усі три терміни вживані в Іспанії і Пуерто Ріко; бетон – обидва терміни використовуються в Аргентині, Болівії, Кубі,

Пуерто Ріко і Чилі; викрутка – всі 3 терміни застосовують у Сальвадорі; підлога – всі три терміни є у мексиканському національному варіанті). Серед усіх національних варіантів найвищий середній показник використання існуючих термінів – синонімів має мексиканський варіант. Також вагомий рівень за цим параметром спостерігається у Колумбії, Уругваї, Аргентині та Пуерто Ріко.

Таблиця 2.3

Аналіз наявності домінуючого терміну та кількості терміноутворень для 17 обраних будівельних понять по 20-ти варіантах іспанської мови.

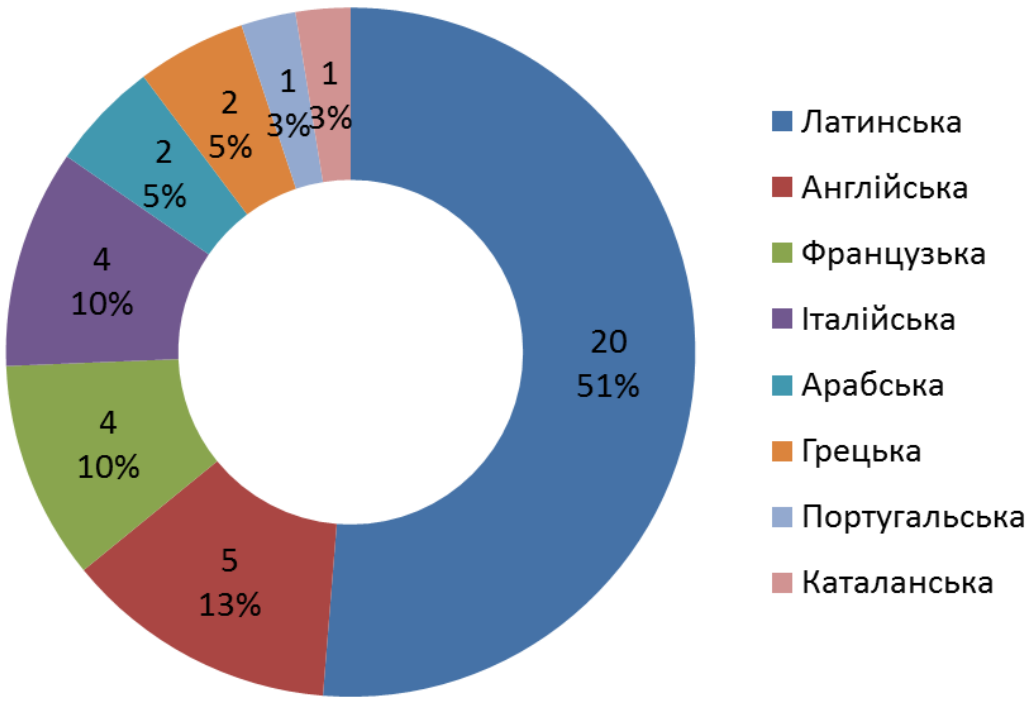
Будівельне поняття	Загальна кількість терміно-утворень	Кількість терміноутво-рень, що зустрічаються у 75% варіантах і більше	Кількість терміноутво-рень, що зустрічають-ся у 40-60% варіантів
1. Будівельний розчин	3	1	-
2. Плитка для облицювання стін	8	1	-
3. Плитка / елемент покриття підлоги	12	-	1
4. Бетон	2	1	1
5. Заповнювач швів при облицюванні плиткою	17	-	-
6. Дюбель	16	-	1
7. Коток	4	1	-
8. Викрутка	3	1	-
9. Вогнегасник	8	1	1
10. Розвідний ключ	7	-	1
11. Дриль	4	1	-
12. Тротуар	6	1	1
13. Бордюр	9	-	-
14. Підлога	3	2	-
15. Плінтус/цоколь	9	1	-
16. Шпаклювати	11	-	1
17. Сантехнічні роботи	4	-	1

Самий низький рівень синонімії спостерігаємо у Гватемалі та Домініканській Республиці.

Щодо запозичень, то слід зазначити, що наша розвідка підтверджує високий рівень використання таких лексем у іспанськомовній будівельній термінології. Нагадаємо, що вибірку, яка аналізується, складають 120 терміноутворень з яких 104 – це терміни-слова. 39 з них, або 38% термінослів це запозичення. Більша частина запозичень припадає на латинську мову. Окрім арабської всі інші мови також європейського походження, але усі вони мають значно менший вплив на іспанськомовне будівельне термінотворення. Структуру запозичених термінів що досліджувались за мовою походження наведено на Діаграмі 2.3.

Діаграма 2.3

Структура будівельних термінів що аналізуються за мовою походження.

Таблиця 2.4

Аналіз термінологічної синонімії (відсоток використання терміноваріантів кожного будівельного поняття по національних варіантах).

Національні варіанти	Кількість термінотворень:	Кількість понять з відсотком використання термінотворень 50% і >	Середній показник вживання термінів-синонімів	будівельний розчин 3	лінтка для стін 8	лінтка для підлоги 12	бетон 2	заповнювач швів 17	дюбель 16	котюк 4	викрутка 3	болтелезник 8	розвідний ключ 7	дриль 4	тротуар 6	бордюр 9	підлога 3	плінтус/ цоколь 9	шпаклювати 11	сантехнічні роботи 4
1.Іспанія	3	3	5,3E-12	100%	25%	8%	50%	6%	19%	25%	33%	25%	14%	50%	17%	11%	33%	22%	9%	25%
2.Аргентина	4	4	1,4E-11	33%	25%	8%	100%	6%	19%	25%	33%	50%	14%	50%	17%	11%	67%	11%	18%	25%
3.Парагвай	2	2	8,9E-13	33%	13%	17%	50%	6%	6%	25%	33%	38%	14%	25%	17%	11%	67%	11%	18%	25%
4.Уругвай	3	3	2,8E-11	33%	13%	17%	50%	12%	13%	25%	33%	38%	29%	25%	33%	11%	67%	11%	18%	50%
5.Мексика	5	5	9,6E-09	33%	25%	58%	50%	24%	6%	25%	67%	25%	29%	25%	67%	22%	100%	33%	36%	50%
6.Коста Ріка	3	3	7,1E-12	67%	25%	17%	50%	6%	13%	25%	33%	38%	14%	25%	17%	22%	67%	11%	9%	25%
7.Сальвадор	3	3	1,3E-12	33%	13%	25%	50%	6%	13%	25%	100%	13%	14%	25%	17%	11%	67%	11%	9%	25%
8.Гватемала	2	2	1,5E-13	33%	13%	8%	50%	6%	6%	25%	33%	13%	29%	25%	17%	11%	67%	11%	9%	25%
9.Гондурас	2	2	1,2E-12	33%	25%	17%	50%	6%	6%	25%	67%	13%	29%	25%	17%	11%	33%	11%	18%	25%
10.Нікарагуа	2	2	1,8E-12	33%	13%	25%	50%	12%	6%	25%	67%	13%	14%	25%	17%	22%	33%	22%	9%	25%
11.Панама	2	2	3,6E-12	33%	25%	25%	50%	6%	6%	25%	33%	13%	29%	25%	33%	22%	67%	11%	9%	25%
12.Болівія	2	2	1,2E-12	33%	13%	8%	100%	6%	13%	25%	33%	13%	14%	25%	33%	22%	67%	11%	9%	25%
13.Колумбія	2	2	3,2E-10	33%	38%	25%	50%	29%	19%	25%	33%	13%	29%	25%	33%	22%	67%	22%	18%	25%
14.Еквадор	2	2	7,1E-12	33%	25%	8%	50%	6%	6%	25%	33%	25%	14%	25%	33%	22%	67%	22%	27%	25%
15.Перу	2	2	4,0E-12	33%	25%	25%	50%	6%	6%	25%	33%	13%	43%	25%	17%	11%	67%	11%	27%	25%
16.Венесуела	1	1	3,6E-12	33%	38%	33%	50%	12%	13%	25%	33%	13%	29%	25%	17%	11%	33%	11%	9%	25%
17.Куба	1	1	1,2E-12	33%	13%	8%	100%	6%	13%	25%	33%	25%	14%	25%	17%	11%	33%	22%	18%	25%
18.Пуерто Ріко	3	3	1,1E-11	100%	13%	17%	100%	6%	13%	25%	33%	25%	14%	25%	17%	33%	67%	11%	9%	25%
19.Домінікана	4	4	3,0E-13	33%	13%	8%	50%	6%	6%	50%	33%	13%	14%	50%	17%	11%	67%	11%	9%	25%
20.Чилі	2	2	8,9E-13	33%	13%	8%	100%	6%	6%	25%	33%	13%	43%	25%	33%	11%	67%	11%	9%	25%

Детальний аналіз запозичень виборки обраних терміноутворень з урахуванням національних варіантів іспанської мови наведено у Таблиці 2.5. Виявляється, що 8 з 10 домінуючих у своїх поняттях терміноутворень це запозичені термінослова. Найбільш вживані запозичення – це *extintor* (вогнегасник) і *taladro* (дриль) – обидва з латіни, використовуються у 19 національних варіантах іспанської мови. Найбільше різноманіття запозичень виявлено для понять «плитка/елемент покриття підлоги», «дюбель», «бордюр» – по 6 запозичених терміноваріантів з 3-4 мов.

Підсумовуючи зроблений лексичний аналіз можемо констатувати наступне:

- по 17 обраних будівельних поняттях маємо 120 терміноутворень у 20 національних варіантах іспанської мови;
- кількість терміноутворень для одного поняття коливається від 2 до 17 (в середньому 7,4 терміноутворення на одне поняття);
- в 10 поняттях (майже 60%) присутній домінуючий термін, що претендує на універсальність використання по всіх варіантах;
- відсоток використання існуючих для одного поняття терміноваріантів по окремих національних варіантах іспанської мови коливається у широкому діапазоні від 6 до 100%, що підтверджує високий рівень синонімії і регіональної варіативності;
- найбільшою варіативністю та синонімією згідно аналізу обраних термінів будівельної іспанськомовної терміносистеми володіють мексиканський, колумбійський та уругвайський національні варіанти;
- з усіх термінів–слів виявлено 39 запозичень (32,5% від виборки) з 8 мов (англійська, арабська, грецька, італійська, каталанська, латинська, португальська, французька); більше половини запозичень мають латинське коріння;

Таблиця 2.5

Аналіз запозичень обраної вибірки іспанськомовної будівельної термінології.

Терміслово	Мова походження	Кількість країн, що використовують:	1.Іспанія	2.Аргентина	3.Парагвай	4.Уругвай	5.Мексика	6.Коста Ріка	7.Сальвадор	8.Гватемала	9.Гондурас	10.Нікарагуа	11.Панама	12.Болівія	13.Колумбія	14.Еквадор	15.Перу	16.Венесуела	17.Куба	18.Пуерто Ріко	19.Домінікана	20.Чилі
будівельний розчин																						
argamasa	лат	**2**	1																	1		
mortero	лат	**3**	1					1												1		
плитка, кахель, елемент покриття стін																						
azulejo	араб	**17**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			1	1	1	
cerámica	грец	**7**		1			1	1			1		1					1				1
cerámico	грец	**2**														1	1					
mayólica	італ	**1**															1					
porcelana	італ	**1**																1				
плитка, елемент покриття підлоги																						
azulejo	араб	**3**							1								1	1				
baldosa	араб	**13**	1	1	1	1	1					1	1	1	1	1	1	1				1
cerámica	грец	**6**				1		1			1	1	1					1				
losa	лат	**4**					1					1							1	1		
mayólica	італ	**1**															1					
mosaico	лат	**4**			1		1						1								1	
бетон																						
concreto	лат	**16**		1			1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1
заповнювач швів																						
estuque	італ	**1**								1												
porcelana	італ	**1**														1						
дюбель																						
chazo	порт	**1**													1							
espánder	англ	**1**						1														
expander	англ	**1**						1														
ramplú	англ	**2**												1				1				
ramplug	англ	**1**																1				
tarugo	лат	**8**		1	1	1				1							1			1	1	1
коток																						
rodillo	лат	**1**																			1	
вогнегасник																						
extinguidor	лат	**9**		1	1	1	1	1				1		1		1			1			
extintor	лат	**19**	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
дриль																						
barrena	лат	**1**																			1	
barreno	лат	**1**																		1		
taladro	лат	**19**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1
тротуар																						
acera	лат	**16**	1			1	1	1	1		1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1
vereda	лат	**8**		1	1	1	1							1		1	1					1
бордюр																						
borde	франц	**5**											1		1	1		1		1		
caño	лат	**1**						1														
cordón	франц	**6**		1	1	1	1						1	1								
cuneta	італ	**5**						1	1			1								1		1
orilla	лат	**2**										1								1		
sardinel	каталан	**1**															1					
підлога																						
suelo	лат	**16**	1	1	1	1	1	1	1	1			1	1	1	1	1			1	1	1
плінтус, цоколь																						
duela	франц	**2**					1									1						
zócalo	лат	**15**	1	1	1	1			1	1	1	1	1	1	1		1		1	1	1	
zoclo	лат	**1**					1															
шпаклювати																						
emplastar	лат	**2**	1				1															
enduir	франц	**2**		1		1																
сантехнічні роботи																						
gasfitería	англ	**2**															1					1

- національні варіанти, які лідирують за кількістю запозичень – мексиканський (16), костаріканський, перуанський та пуерто-ріканський (по 14 запозичень);
- мінімальну кількість запозичень виявлено у національних варіантах Гватемали, Гондурасу і Куби (по 8).

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи проведену у цій розвідці роботу, слід зазначити, що будівельна терміносистема будь якої мови є складною, багатошаровою, динамічною, системною одиницею, що утворюється сукупністю термінів відповідної сфери (переважно термінів-слів або дво- та трьох- складних терміносполучень), які в свою чергу є предметом дослідження термінознавства. Погоджуючись з більшістю науковців, що займалися термінознавчими дослідженнями у сфері будівельної термінології, зазначаємо брак кількості (а можливо і якості) лінгвістичних досліджень в галузі будівництва та відсутність комплексного, загального, поступово-методичного підходу до вдосконалення термінологічної системи.

Стосовно іспанськомовної будівельної термінології становище є складним, оскільки іспанське термінознавство не вважається провідним у світі і сама іспанська мова по причині притаманним їй властивостям географічної розповсюдженості, варіативності і синонімії розширює поле та ускладнює проведення таких досліджень. Оскільки будівельна термінологія є частиною глобальної іспанської мови та підпорядковується її законам, то навіть на теоретичному рівні очікувано проявляється високий рівень варіативності в іспанськомовній будівельній терміносистемі. Причинами цьому є велика кількість запозичень (переважно на базі латинської мови, а також з інших мов Європи, Азії, Америки), які є наслідками значного впливу різноманіття культур і мов різних народів за часів становлення професійної іспанської мови на Американському континенті. Сучасними тенденціями іспанськомовної термінології будівельної галузі є збільшення впливу англійської мови (переважно для американських національних варіантів) на формування термінів, а також збільшення обсягу, кількісного та якісного складу багатоскладних термінологічних словосполучень задля обмеження кількості професійних запозичень (значною мірою характерно для Іспанії).

У практичній частині дослідження нами було обрано напрямки термінотворення та лексичного дослідження у світлі регіонального варіювання, як такі, що заслуговують найбільшої уваги, оскільки лексика являє основу професійного спілкування у будівельній сфері. Для упорядкування масиву термінів проаналізовано способи класифікації термінів будівництва та архітектури і запропоновано наступну тематичну класифікацію:

1. Професії та професійні відносини, охорона праці.
2. Види і способи виконання будівельних робіт.
3. Будівельні матеріали та вироби.
4. Будівельні машини, обладнання, інструменти.
5. Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання.
6. Проектно-кошторисна, дозвільна та інша документація.
7. Терміни для позначення досліджень у будівельній галузі.
8. Архітектурні терміни.

Аналіз тематичних класифікацій і словотвірних моделей іспанськомовної будівельної термінології виявив наступні моменти. По-перше, існують певні риси, які притаманні більшості, або усім національним варіантам. А саме, залежність тематичних класифікацій від спеціалізації конкретного термінологічного поля будівельної термінології; утворення термінів-слів переважно за допомогою запозичень та суфіксним способом; використання для утворення термінів-слів для позначення машин, інструментів, матеріалів суфіксів *-dor(a), -illo(a), -ín(a/o)*; використання універсального терміну (у більшості випадків запозиченого) для позначення певних будівельних понять; непоширене використання поєднання основ/слів та способу утворення терміна від дієслова. По-друге, існують певні відмінності, які більш притаманні тому чи іншому національному варіанту або групі варіантів. Йдеться про:

- високий рівень синонімії у будівельних терміносистемах мексиканського та колумбійського національних варіантів, що виражається показником 2,33 та 1,94 терміноутворення на одно будівельне поняття. При

чому у Мексиці це відбувається за рахунок збільшення використання суфіксного методу термінотворення, а у Колумбії – на фоні мінімального серед національних варіантів рівня використання запозичень та використання усіх способів утворення термінів;

- найменша кількість термінотворень серед національних варіантів для будівельних терміносистем Гватемали, Домініканської Республіки, Парагваю;

- максимальна вживаність запозичень у будівельному термінотворенні Коста Ріки та Перу (56% темінів–слів);

- міжваріантне лідерство серед використання способу зміни значення слів при утворенні будівельних термінів для гватемальського та сальвадорського національних варіантів;

- схильність до використання складних термінотворень будівельної лексики в Уругваї (використовується у 19% вибірки – найчастіше серед 20 національних варіантів).

Говорячи про підсумки лексичного аналізу зазначаємо, що серед 120 терміноутворень по 20 національних варіантах іспанської мови:

- кількість терміноутворень для одного поняття коливається від 2 до 17 (в середньому 7,4 терміноутворення на одне поняття);

- в 10 поняттях (майже 60%) присутній домінуючий термін, що претендує на універсальність використання по всіх варіантах, при чому 8 з таких термінів є запозиченими (7 – з латинської мови, 1 – з арабської);

- виявлено 39 запозичень (32,5% від вибірки) з 8 мов (англійська, арабська, грецька, італійська, каталанська, латинська, португальська, французька); запозичення з латини домінують (51%);

Таким чином, результати проведеного аналізу підтверджують теоретичну розвідку і свідчать про високий рівень синонімії і регіональної варіативності, що найяскравіше проявляється у термінах будівельної іспанськомовної терміносистеми мексиканського, колумбійського та уругвайського національних варіантів. І якщо мексиканський варіант варіюється за допомогою запозичень та суфіксів, а колумбійський за рахунок використання

всіх способів термінотворення, то уругвайський – завдяки ухилу у бік складного термінотворення. Але незважаючи на виявлене різноманіття, більша частина понять глобальної іспанськомовної будівельної терміносистеми навіть у світлі регіонального варіювання іспанської мови тяжіє до універсального термінотворення.

Варто акцентувати увагу на те, що дослідницької роботи з досліджуваної тематики вкрай недостатньо. Напрямками же подальших досліджень представляються розширення обсягів вибірок досліджуваного матеріалу в рамках класифікаційних груп та національних варіантів іспанської мови за ради створення кросс–варіантних спеціалізованих словників, виведення уніфікованих термінів для всієї маси термінологічних полів іспанськомовної будівельної термінологічної системи. Такі заходи можуть посприяти підвищенню професіоналізму, порозуміння і якості професійного спілкування іспанськомовних фахівців будівельної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисевич І.П., Ратомська Л.В. Термінознавство та особливості перекладу термінів. *Вісник Дніпропетровського університету ім.А.Нобеля.* Серія «Філологічні науки». Дніпро, 2012. Вип. № 2 (4). С. 224-229.

2. Вакуленко М.О. Термін і термінологія: основні положення та методи дослідження. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2010. Вип. 25. С. 52-68.

3. Гуз О. Особливості іспанської мови в країнах Латинської Америки. *Науковий журнал: Актуальні питання іноземної філології.* 2016. № 4. С. 39-44.

4. ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд». Київ : Мінрегіон України, 2018. 68 с.

5. Думанська Л.Б. Особливості архітектурних термінів (на матеріалі "Словника будівельної термінології" С. Булди). *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Проблеми української термінології. Львів, 2008. № 620. С. 133-135.

6. Євсєєва Г.П., Єгорова В.С. Лексикографічні здобутки та перспективи будівельної галузі. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. Дніпро, 2016. № 9 (222). С. 76-82.

7. Запольських С.П., Мосіна Е.О. Англомовна термінологія архітектури і будівництва та проблеми її перекладу з англійської мови на українську. *Нова філологія*: Зб. наук. праць (86). Запоріжжя, 2022. С. 48-53.

8. Іващенко В.Л. Поняття термінопростору: проблема визначення й типологічної диференціації. (на матеріалі термінознавчої термінології). *У вимірах слова.* Львів – Дрогобич : "Посвіт", 2019. С. 129-141.

9. Кирилюк Д.Д., Залужна О.О. Абревіатури у складі будівельних терміносистем. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Вип. 10, том 2. Вінниця, 2018. С. 49-53

10. Книшенко Н.П. Лінгвістичне дослідження термінологічного корпусу дорожнього будівництва. *Зб. матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Історичні регіони України: минуле та сучасність»*. Харків, ХНАДУ, 2013. С. 105-108.

11. Книшенко Н. П. Наукова рецепція понять «Термінологія» і «Термінологічна система» (на матеріалі термінології дорожньо-будівельної галузі). *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Проблеми української термінології. Львів, 2014. Вип. 791. С. 57-61.

12. Книшенко Н.П., Нікуліна Н.В. Українська термінологія на позначення машин та обладнання для будівництва й ремонту доріг. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*.Серія «Філологія». Острог, 2023. Вип. 19(87). С. 123-126.

13. Конспект лекцій з курсу «Термінологія» для студентів 4 курсу спеціальності «Переклад» для усіх форм навчання / Укладач Кузнєцова І.В.. Запоріжжя : Запорізький національний технічний університет. 2017. 86 с.

14. Крашеніннікова Т.В. Мова і термінологія наукових досліджень : навчальний посібник. Дніпро : ВНПЗ «ДГУ», 2021. 88 с.

15. Кримець О.М., Петрова Т. О. Розвиток української науково-технічної термінології: напрями і перспективи. *Materials of International Multidisciplinary Conference "Key issues of education and science: perspectives of the development for Ukraine and Poland"* (Stalowa Wola, Republic of Poland, 20–21 July 2018). Stalowa Wola, 2018. С. 193-196.

16. Кухарчук Г.В, Опанасюк М.М Словотворно-структурні особливості технічної термінології. *Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції "ГУМАНІЗМ ТА ОСВІТА"* (Вінниця, 14-16.09.2010). Вінницький національний технічний університет. Вінниця, 2008. URL: http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/kuharchuk.php (дата звернення 01.03.2024).

17. Кучеренко О.Ф. Функціонування української терміносистеми архітектури. *Термінологічний вісник*. Харків, 2017. Вип. 4. С. 149-154.

18. Марченко В.С. Основні способи термінотворення (на матеріалі будівельної термінології). *Культура слова.* Київ : Наук. думка, 1980. С. 36–40.

19. Петрина О.С. Формування та функціонування англомовних та українських терміносистем банківської сфери: дис. … канд. філ. наук: 10.02.17. Львів, 2016. 202 с.

20. Прокопович Б.В. Дефініція деяких термінологічних понять в сучасній деревообробній лексиці. *Науковий вісник УкрДЛТУ*. Зб. наук.-техн. праць. Львів, 2001. Вип. 11.2. С. 11-14.

21. Проценко С.М. Принципи та модель визначення понятійно-термінологічної системи еколандшафтів. *Досвід та перспективи розвитку міст України*. Київ, 2016. Вип. 31. С. 86-91.

22. Рубана Є. Терміносистема німецької фахової мови архітектури та будівництва: системні характеристики та гніздова структурація. *Проблеми гуманітарних наук: Зб. наук. пр. Дрогобицького державного педагогічного університет ім. І.Франка.* Серія «Філологія». Дрогобич, 2023. Вип. 53. С. 86-93.

23. Степанов А.В. Лексико-семантичні дивергенції і варіативність в терміносистемі латино-американських національних варіантів іспанської мови. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер.: Філологічна.* Острог, 2009. Вип. 11. С. 376-383.

24. Термінологічна варіативність: підходи до вивчення / І. О. Голубовська, та інш. *Лінгвістика XXI століття*: *нові дослідження і перспективи.* Зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Центр наук. дослідж. та викладання інозем. мов. Київ, 2016. С. 3-22.

25. Ткаченко Л.Л. Лексикологія іспанської мови. Навчальний посібник для студентів-філологів вищих закладів освіти. Херсон : ХДУ, 2013. 188 с.

26. Цимбал Н.А. Сучасна українська термінологія будівництва та архітектури в аспекті лексичної парадигматики. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.* Філологічні науки. Кам’янець-Подільський, 2014. Вип. 37. С. 247-251.

27. Школьна Н.О. Німецька фахова мова промислової автоматизації. Структура, семантика і функціонування.: дис. … канд. філ. наук: 10.02.04. Чернівці, 2019. 316 с.

28. Bustos Gisbert E. Dialectología, sociolingilística y español de América. *DICENDA: Cuadernos de Filología Hispánica.* Servicio de publicaciones UCM. Madrid, 1995. Nº 13. P. 39-64.

29. Cantú A.D., López M.C., Narpe E.N. Manual de tecnicas constructivas: Material de estudio. Argentina. Mendoza : Universidad de Cuyo, 2021. 290 p.

30. Consuelo M., Ruiz G. Análisis comparativo del léxico usado en edificación en las países de habla hispana. *Actas del VII Congreso Nacional de Lingüística Aplicada* (Sevilla, 5, 6 y 7 de abril de 1989, coord. por Francisco Garrudo Carabias, Joaquín Comesaña Rincón). Sevilla, 1990. P. 215-221.

31. Contreras M. Léxico de la industria de la construcción en el Perú: Aspectos lexicológicos y lexicográficos. Tesis de maestría, Universidad Nacional Mayor de San Marcos: Repositorio institucional Cybertesis UNMSM. Peru, Lima 2016. 405 p.

32. García C. El Espanol de Guinea Ecuatorial: Apuntes desde la fonética y la fonología, 2014. 16 p. URL: https://ru.scribd.com/document/341817314/El-Espanol-de-Guinea-Ecuatorial (дата звернення: 08.06.2024).

33. Felber H. Terminology Manual. *Prepared by Helmut Felber for the General Information Programme and UNISIST and for the International Information Centre for Terminology.* Unesco. Infoterm. Paris, 1984. № XXI, 426 p. URL: https://archive.org/details/terminology-manual-by-h.-felber/page/n1/mode/2up (дата звернення: 08.06.2024).

34. Freixa J. Variación terminológica: ¿Por qué y para qué? *Meta, Journal des traducteurs.* 2005. №50(4). URL: https://doi.org/10.7202/019917ar (дата звернення: 06.09.2024).

35. Iglesias Recuero S., Lipski J.M. El Español de America. Cátedra. Madrid, 1996. 446 p.

36. La Norma Venezolana COVENIN 2004-1998. Terminología de las normas venezolanas COVENIN-MINDUR de edificaciones. Venezuela, Ministerio del Desarrollo Urbano. Caracas, 1998. 119 p.

37. Latorre A., Sánchez B., Sanz C., Vidaurre M. Dirección y gestión de proyecto: terminología para el sector de la edificación en España. *20th International Congress on Project Management and Engineering Cartagena, (13-15th July 2016).* Murcia, 2016. P. 436-449.

38. Lipski J.M. ¿Existe un dialecto "Ecuatoguineano" del Español? *Revista Iberoamericana.* USA, Instituto internacional de literatura iberoamericana, 2014. Julio-Diciembre, Vol.LXXX, Núms. 248-249. P. 865-882.

39. Normas de construcción de la administración pública de la ciudad de México. Libro 3. Tomo II. México, 2000. 696 p.

40. Núñez-Méndez E. Variation in Spanish /s/: Overview and New Perspectives. *Languages*. Switzerland, Basel : MDPI, 2022. Vol.7, 77. URL: https://doi.org/10.3390/languages7020077 (дата звернення: 08.06.2024).

41. Prado D. La Unión Latina y la terminología en español: Contacto y contagion. La Unión Latina y la terminología en español. París, 2005. P. 269-278. URL: https://cvc.cervantes.es/lengua/esletra/pdf/03/022_prado.pdf (дата звернення: 31.07.2024).

42. Sánchez J.L. Santos I.G. El Español en America. *Problemas y métodos en la enseñanza del español como lengua extranjera: actas del IV Congreso Internacional de ASELE* (Asociación para la Enseñanza del Español como Lengua Extranjera). Madrid, 1994. P. 553-570.

43. Sánchez S.M. Caracteristicas regionales del espanol en America. *Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante.* Alicante, 2011. URL:https:// www.academia.edu/100085999/Caracter%C3%ADsticas_regionales_del_espa%C3 %B1ol_en_Am%C3%A9rica?uc-sb-sw=113955281 (дата звернення: 12.06.2024).

44. Škrdlová P. Estructura de los terminus arquitectónicos en la lengua española. Bakalářská diplomová práce. Brno, 2008. 82 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

45. Словник української мови в 11 томах / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970—1980. URL:http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh (дата звернення: 31.05.2024).

46. Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури / Р.А.Шмиг, В.М.Боярчук, І.М.Добрянський, В.М.Барабаш; за заг. ред. Р.А.Шмига. Львів : Львівський національний аграрний університет, 2010. 222 с.

47. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної охорони. Основні терміни: близько 2700 термінів / Гінзбург М.Д., та інш., під заг.ред. Рогознюка В.В. Харків : НДПІАСУкртрансгаз, 1998. 536 с.

48. Blanco Montero J.M., Enríquez Echevarría J.C. Glosario de términos de seguridad en construcción.: APECCO - Asociación Provincial de Empresarios de la Construcción de La Coruña. La Coruña, 1977. 125 p.

49. Diccionario visual de arquitectura VI. Escuela Taller Ribera Alta del ebro III. Alagón, 2020. 98 p.

50. El Diccionario de la lengua española. Real Academia Española, 2024. URL: https://dle.rae.es/ (дата звернення: 03.04.2024).

51. DECEL. Diccionario Etimológico Castellano en Línea. Chile, 2024. URL: https://etimologias.dechile.net/ (дата звернення: 09.11.2024).

52. Felipe Ossio C. Glosario técnico de edificación. Creóle-Castellano. Escuela de Construcción Civil. Santiago : Pontificia Universidad Católica de Chile, 2019. 36 p.

53. Glosario de Arquitectura / Benítez S. y otr. INPC, Equador. Quito, 2010. 94 p.

54. Glosario de términos empleados en arquitectura y construcción en el istmo Centroamericano. Naciones Unidas, Consejo economico y social, 1961. 67 p.

55. Glosario de términos utilizados en control de ejecución de obras civiles. España, Madrid : Ministerio de educación, cultura y deporte, 2011. 18 p.

56. Gorse C., Johnston D., Pritchard M. A Dictionary of Construction, Surveying and Civil Engineering. Oxford : Oxford University Press, 2012. 499 p.

57. Mendez Suarez A.P. Vocabulario de construcción y tecnología. Universidad del Zulio, Venezuela. Maracaibo, 2016. 9 p. URL:https://www.slideshare.net/slideshow/vocabulario-de-construccion-y-tecnologa/63946220 (дата звернення: 22.07.2024).

58. Muñoz Triviños O.R. (recopilación: Mansilla Subiabre H.) Recopilación de Vocabulario técnico de construcción. Materiales de construcción. Curso Elemental de edificación. Euclides Guzmán. Facultad de arquitectura y urbanismo. Santiago : Universidad de Chile, 2014. P. 1-75. URL:https://ru.scribd.com/document/379788799/Vocabulario-Terminos-de-Construccion-Word # (дата звернення: 12.07.2024).

59. Palabra de maestro: Diccionario de modismos y palabras populares de la construcción chilena. Anivercario 76 DE POLPAICO, Chile. Santiago, 2005. 21 p. URL:https://www.polpaico.cl/wp-content/uploads/2023/05/PROY-37-_-POL-ANIVERSARIO-POLPAICO-_-LIBRO-05-Oct-OK.pdf (дата звернення: 22.06.2024).

60. Paricio I. Diccionario de arquitectura y construcción. Bisagra, Madrid, 1992. 164 p.

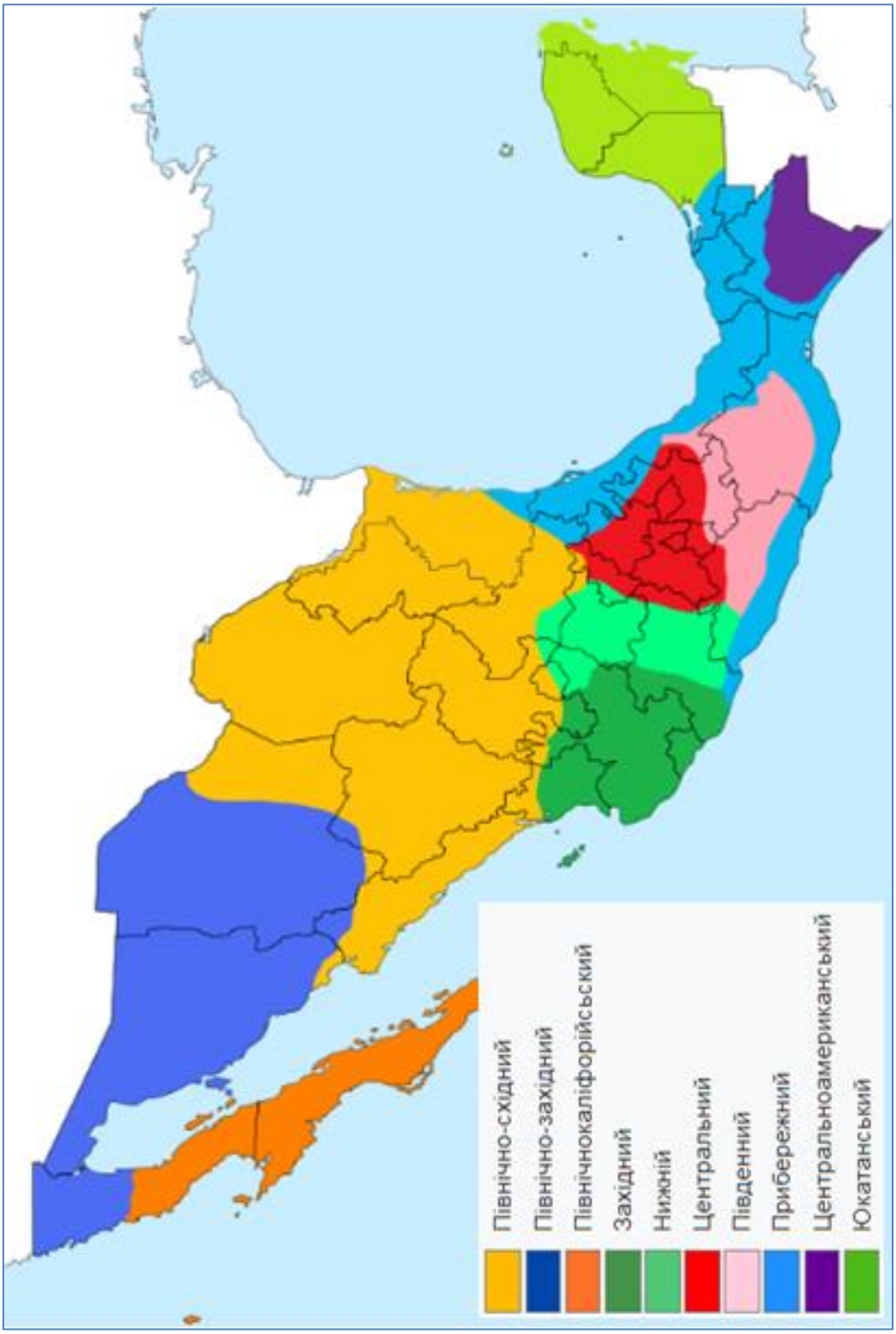
61. Pico Navas C.G, Buitrago Ortiz A.F. Glosario comparativo entre el tecnolecto ingenieril y la jerga de los maestros de obra en construcción de edificaciones en Bogotá. Colombia, Bogotá : Universidad de Salle, 2013. 98 p.

62. Zurita Ruíz J. Diccionario básico de la Construcción. Perú, España, Barcelona, 1992. 237 p.

ДОДАТОК А

ДІАЛЕКТИ МЕКСИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ. МЕКСИКА, США

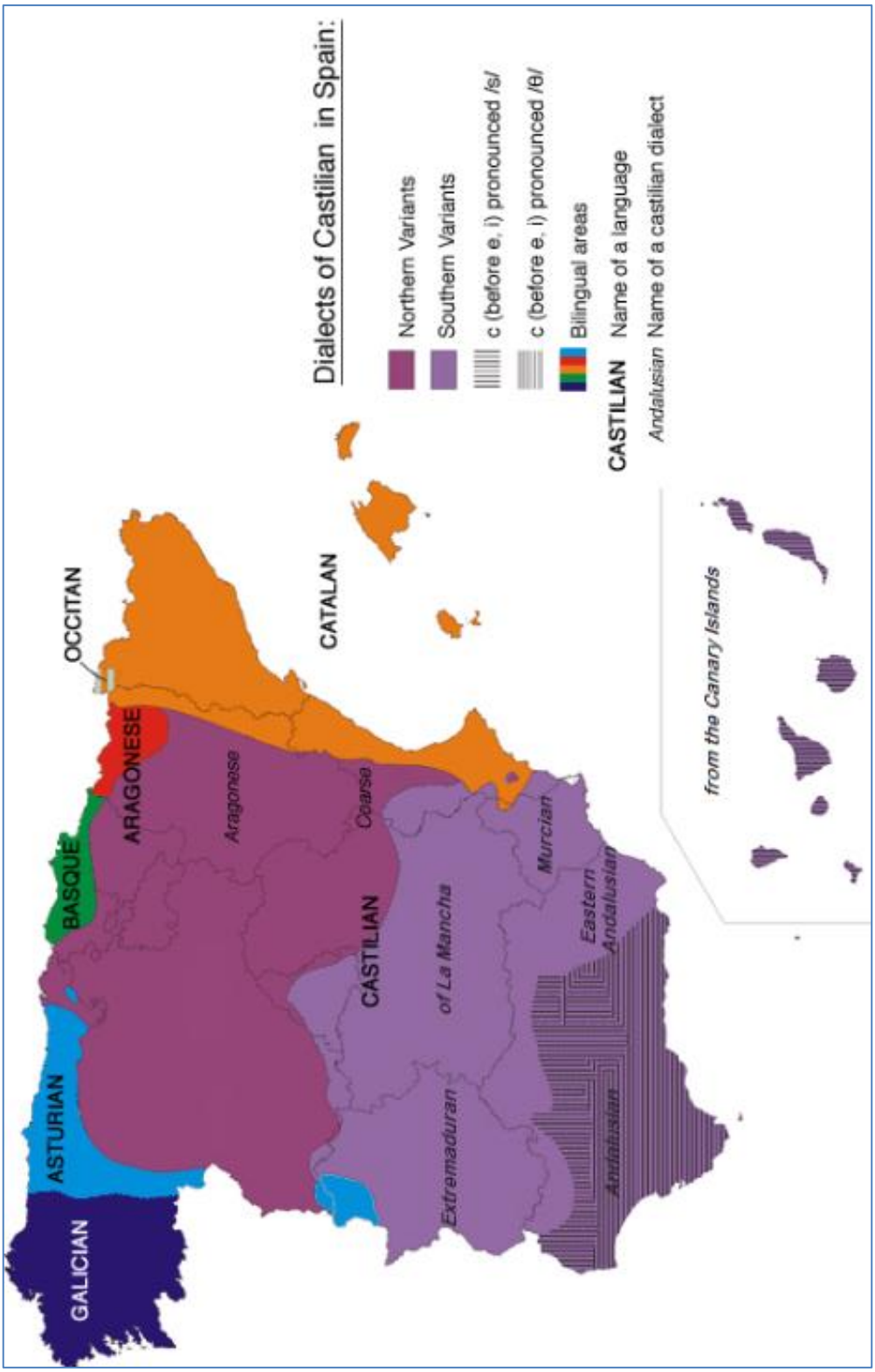
[https://uk.wikipedia.org/wiki/Іспанська_мова_в_Мексиці; дата звернення 02.08.2024]

ДОДАТОК Б

ДІАЛЕКТИ КАСТИЛЬСЬКОЇ МОВИ ТА ІНШІ РЕГІОНАЛЬНІ МОВИ ІСПАНІЇ

[https://uk.wikipedia.org/wiki/Spanish_dialects_and_varieties; дата звернення 02.08.2024]

ДОДАТОК В

ВИБІРКА БУДІВЕЛЬНИХ ТЕРМІНІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ У СВІТЛІ РЕГІОНАЛЬНОГО ВАРІЮВАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Національні варіанти / терміни	будівельний розчин	плитка, кахель, елемент покриття стін	плитка, елемент покриття підлоги	бетон	заповнювач швів	дюбель
Група терміна	I.Будівельні матеріали та вироби					
Номер терміна	1	2	3	4	5	6
1.Іспанія	argamasa, mezcla, mortero	azulejo, baldosín	baldosa	hormigón	lechada	taco, espiche, tojino
2.Аргентина	mezcla	azulejo, cerámica	baldosa, mosaico	hormigón, concreto	pastina	tarugo, taco (Fischer)
3.Парагвай	mezcla	azulejo	baldosa	hormigón	pastina	tarugo
4.Уругвай	mezcla	azulejo	baldosa, cerámica	hormigón	sellador de juntas, pastina	tarugo, taco Fisher
5.Мексика	mezcla	azulejo, cerámica	baldosa, losa, loseta, ladrillo, piso, (el) intercerámic, mosaico	concreto	marmolina, boquilla, junteador, junta	taquete
6.Коста Ріка	mezcla, mortero	azulejo, cerámica	cerámica (para pisos)	concreto	fragua	espánder, expander
7.Сальвадор	mezcla	azulejo	piso, ladrillo, azulejo	concreto	masilla	(soporte tipo) ancla
8.Гватемала	mezcla	azulejo	piso	concreto	estuque	tarugo
9.Гондурас	mezcla	cerámica, azulejo	cerámica (para pisos)	concreto	fraguador	taco Fisher

	1	2	3	4	5	6
10.Нікарагуа	mezcla	azulejo	losa, baldosa, cerámica	concreto	fragua, fraguado	espiche
11.Панама	mezcla	cerámica, azulejo	baldosa, cerámica, mosaico	concreto	lechada	taco de expansión
12.Болівія	mezcla	azulejo	baldosa	hormigón, concreto	pastina	ramplú, taco Fisher
13.Колумбія	mezcla	baldosín, azulejo, enchape	baldosa, piso, piedra	concreto	boquilla, fragua, resane, lechada, sellador de juntas	chazo, taco (Pasto)
14.Еквадор	mezcla	cerámico, azulejo	baldosa	hormigón	porcelana	taco
15.Перу	mezcla	mayólica, cerámico	mayólica, azulejo, baldosa (grande)	concreto	fragua	tarugo
16.Венесуела	mezcla	cerámica, porcelana, baldosa	cerámica (para pisos), azulejo, baldosa	concreto	sellador de juntas, tapajuntas	ramplú, rampl ug
17.Куба	mezcla	azulejo	losa	concreto, hormigón	derretido	taco (de expansión)
18.Пуерто Ріко	argamasa, mezcla, mortero	azulejo	lseta, losa	concreto, hormigón	lechada	ancla de pared, tarugo
19.Домінікана	mezcla	azulejo	mosaico	concreto	masilla	tarugo
20.Чилі	mezcla	cerámica	baldosa	concreto, hormigón	fragüe	tarugo

Національні варіанти / терміни	коток	викрутка	вогнегасник	розвідний ключ	дриль
Група терміна	II.Будівельні машини, обладнання, інструменти				
Номер терміна	7	8	9	10	11
1.Іспанія	apisonadora	destornillador	extintor, apagafuegos	llave inglesa	taladro, taladradora
2.Аргентина	aplanadora	destornillador	extintor, matafuego(s), extinguidor	llave francesa	agujereadora, taladro
3.Парагвай	aplanadora	destornillador	extintor, matafuegos, extinguidor	llave inglesa	taladro
4.Уругвай	aplanadora	destornillador	extintor, extinguidor, bomberito	llave francesa, llave inglesa	taladro
5.Мексика	aplanadora	desarmador, destornillador	extintor, extinguidor	llave inglesa, perico	taladro
6.Коста Ріка	aplanadora	desatornillador	bombero opinando, extintor, extinguidor	llave francesa	taladro
7.Сальвадор	aplanadora	desarmador, destornillador, desatornillador	extintor	llave inglesa	taladro
8.Гватемала	aplanadora	desarmador	extintor	cangrejo, llave ajustable	barreno
9.Гондурас	aplanadora	desarmador, desatornillador	extintor	llave inglesa, perica	taladro
10.Нікарагуа	aplanadora	desatornillador, destornillador	extinguidor	llave inglesa	taladro

	7	8	9	10	11
11.Панама	aplanadora de rodillo	destornillador	extintor	llave de ajuste, llave inglesa	taladro
12.Болівія	aplanadora	destornillador	extintor, extinguidor	llave inglesa	taladro
13.Колумбія	aplanadora	destornillador	extintor	llave inglesa, llave de expansión	taladro
14.Еквадор	aplanadora	desarmador	extintor, extinguidor	perica	taladro
15.Перу	aplanadora	destornillador	extintor	llave inglesa, llave ajustable, llave francesa	taladro
16.Венесуела	aplanadora	destornillador	extintor	llave ajustable, llave francesa	taladro
17.Куба	aplanadora	destornillador	extintor, extinguidor	llave francesa	taladro
18.Пуерто Ріко	aplanadora	destornillador	extinguidor de fuego, extintor	llave inglesa	barreno
19.Домінікана	aplanadora, rodillo	destornillador	extintor	llave ajustable	barrena, taladro
20.Чилі	aplanadora	destornillador	extintor	llave francesa, llave inglesa, llave ajustable	taladro

Національні варіанти / терміни	тротуар	бордюр	підлога	плінтус, цоколь	шпаклювати	сантехнічні роботи
Група терміна	III.Будівлі і споруди, їх елементи та обладнання				IV.Види і способи виконання будівельних робіт	
Номер терміна	12	13	14	15	16	17
1.Іспанія	acera	bordillo	suelo, piso (en desuso)	zócalo, rodapié	emplastar	fontanería
2.Аргентина	vereda	cordón	piso, suelo	zócalo	revocar, enduir	plomería
3.Парагвай	vereda	cordón	piso, suelo	zócalo	revocar	plomería
4.Уругвай	acera, vereda	cordón	piso, suelo	zócalo	enduir, revocar	plomería, instalación sanitaria
5.Мексика	banqueta, acera, andador, vereda	cordón, machuelo	piso, banqueta, suelo	zoclo, duela, guardapolvos	repellar, enjarrar, resanar, emplastar	plomería, fontanería
6.Коста Ріка	acera	caño, cuneta	piso, suelo	rodapié	empastar	fontanería
7.Сальвадор	acera	cuneta	suelo, piso	zócalo	repellar	fontanería
8.Гватемала	banqueta	bordillo	piso, suelo	zócalo	repellar	plomería
9.Гондурас	acera	bordillo	piso	zócalo	repellar, enmasillar	fontanería
10.Нікарагуа	acera	orilla, cuneta	piso	rodapié, zócalo	repellar	fontanería
11.Панама	acera, hombro	cordón, borde	suelo, piso	zócalo	repellar	plomería

	12	13	14	15	16	17
12.Болівія	acera, vereda	cordón, bordillo	piso, suelo	zócalo	revocar	plomería
13.Колумбія	andén, acera	borde, bordillo	piso, suelo	guardaescoba, zócalo	resanar, repellar	plomería
14.Еквадор	vereda, acera	borde, bordillo	piso, suelo	barredera, duela, rastrera	empastar, empañetar, coger las fallas	plomería
15.Перу	vereda	sardinel	suelo, piso	zócalo	resanar, reparar, empastar	gasfitería
16.Венесуела	acera	borde	piso	rodapié	frisar	plomería
17.Куба	acera	contén	piso	rodapié, zócalo	repellar, resanar	plomería
18.Пуерто Ріко	acera	orilla, borde, cuneta	suelo, piso	zócalo	empañetar	plomería
19.Домінікана	acera	contén	piso, suelo	zócalo	empañetar	plomería
20.Чилі	vereda, acera	cuneta	suelo, piso	guardapolvo	empastar	gasfitería

ДОДАТОК Г

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. АРГЕНТИНА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Аргентина								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo, cerámica	араб, грец							
3.Baldosa, mosaico	араб, грец							
4.Hormigón, concreto	лат			1				
5.Pastina				1				
6.Tarugo, taco, taco Fischer	лат	1						1
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor, matafuego(s), extinguidor	лат, лат		2					
10.Llave francesa								1
11.Agujereadora, taladro	лат			1				
12.Vereda	лат							
13.Cordón	франц							
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Revocar, enduir	франц				1			
17.Plomería				1				
Разом: ***28***	***14***	***3***	***2***	***4***	***1***	***2***	***0***	***2***
100%	***50%***	***11%***	***7%***	***14%***	***4%***	***7%***	***0%***	***7%***

ДОДАТОК Д

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПАРАГВАЙ

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Парагвай								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Baldosa	араб							
4.Hormigón				1				
5.Pastina				1				
6.Tarugo	лат							
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor, matafuegos, extinguidor	лат, лат		1					
10.Llave inglesa								1
11.Taladro	лат							
12.Vereda	лат							
13.Cordón	франц							
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Revocar					1			
17.Plomería				1				
Разом: 20	***10***	***2***	***1***	***3***	***1***	***2***	***0***	***1***
100%	***50%***	***10%***	***5%***	***15%***	***5%***	***10%***	***0%***	***5%***

ДОДАТОК Е

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. УРУГВАЙ

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Уругвай								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Baldosa, cerámica	араб, грец							
4.Hormigón				1				
5.Sellador de juntas, pastina				1				1
6.Tarugo, taco Fisher	лат							1
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor, extinguidor, bomberito	лат, лат			1				
10.Llave francesa, llave inglesa								2
11.Taladro	лат							
12.Acera, vereda	лат, лат							
13.Cordón	франц							
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Enduir, revocar	франц				1			
17.Plomería, instalación sanitaria				1				1
Разом: ***27***	***13***	***2***	***0***	***4***	***1***	***2***	***0***	***5***
100%	***48%***	***7%***	***0%***	***15%***	***4%***	***7%***	***0%***	***19%***

ДОДАТОК Ж

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. МЕКСИКА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Мексика								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo, cerámica	араб, грец							
3.Baldosa, losa, loseta, ladrillo, piso, (el) intercerámic, mosaico	араб, лат, лат	1	1	1			1	
4.Concreto	лат							
5.Marmolina, boquilla, junteador, junta		1		3				
6.Taquete				1				
7.Aplanadora						1		
8.Desarmador, destornillador						2		
9.Extintor, extinguidor	лат, лат							
10.Llave inglesa, perico		1						1
11.Taladro	лат							
12.Banqueta, acera, andador, vereda	лат, лат			2				
13.Cordón, machuelo	франц			1				
14.Piso, banqueta, suelo	лат	1		1				
15.Zoclo, duela, guardapolvos	лат, франц		1					
16.Repellar, enjarrar, resanar, emplastar	лат, франц				2			
17.Plomería, fontanería				2				
42	***17***	***5***	***2***	***11***	***2***	***3***	***1***	***1***
100%	***40%***	***12%***	***5%***	***26%***	***5%***	***7%***	***2%***	***2%***

ДОДАТОК З

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. КОСТА РІКА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Коста Ріка								
1.Mezcla, mortero	лат	1						
2.Azulejo, cerámica	араб, грец							
3.Cerámica (para pisos)	грец							1
4.Concreto	лат							
5.Fragua							1	
6.Espánder, expander	англ, англ							
7.Aplanadora						1		
8.Desatornillador						1		
9.Bombero opinando, extintor, extinguidor	лат, лат							1
10.Llave francesa								1
11.Taladro	лат							
12.Acera	лат							
13.Caño, cuneta	лат, італ							
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Rodapié			1					
16.Empastar					1			
17.Fontanería				1				
Разом: ***25***	***14***	***2***	***1***	***1***	***1***	***2***	***1***	***3***
100%	***56%***	***8%***	***4%***	***4%***	***4%***	***8%***	***4%***	***12%***

ДОДАТОК И

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. САЛЬВАДОР

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Сальвадор								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Piso, ladrillo, azulejo	араб	2						
4.Concreto	лат							
5.Masilla				1				
6.Ancla (soporte tipo)		1						1
7.Aplanadora						1		
8.Desarmador, destornillador, desatornillador						3		
9.Extintor	лат							
10.Llave inglesa								1
11.Taladro	лат							
12.Acera	лат							
13.Cuneta	італ							
14.Suelo, piso	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Repellar					1			
17.Fontanería				1				
Разом: 23	***9***	***5***	***0***	***2***	***1***	***4***	***0***	***2***
100%	***39%***	***22%***	***0%***	***9%***	***4%***	***17%***	***0%***	***9%***

ДОДАТОК К

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ГВАТЕМАЛА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Гватемала								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Piso		1						
4.Concreto	лат							
5.Estuque	італ							
6.Tarugo	лат							
7.Aplanadora						1		
8.Desarmador						1		
9.Extintor	лат							
10.Cangrejo, llave ajustable		1						1
11.Barreno	лат							
12.Banqueta				1				
13.Bordillo				1				
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Repellar					1			
17.Plomería				1				
19	***8***	***4***	***0***	***3***	***1***	***2***	***0***	***1***
100%	***42%***	***21%***	***0%***	***16%***	***5%***	***11%***	***0%***	***5%***

ДОДАТОК Л

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ГОНДУРАС

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Гондурас								
1.Mezcla		1						
2.Cerámica, azulejo	араб, грец							
3.Cerámica (para pisos)	грец							1
4.Concreto	лат							
5.Fraguador				1				
6.Taco Fisher								1
7.Aplanadora						1		
8.Desarmador,						2		
9.Extintor	лат							
10.Llave inglesa, perica		1						1
11.Taladro	лат							
12.Acera	лат							
13.Bordillo				1				
14.Piso		1						
15.Zócalo	лат							
16.Repellar, enmasillar					2			
17.Fontanería				1				
Разом: 22	***8***	***3***	***0***	***3***	***2***	***3***	***0***	***3***
100%	***36%***	***14%***	***0%***	***14%***	***9%***	***14%***	***0%***	***14%***

ДОДАТОК М

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. НІКАРАГУА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Нікарагуа								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Losa, baldosa, cerámica	араб, грец, лат							
4.Concreto	лат							
5.Fragua, fraguado				1			1	
6.Espiche		1						
7.Aplanadora						1		
8.Desatornillador, destornillador						2		
9.Extinguidor	лат							
10.Llave inglesa								1
11.Taladro	лат							
12.Acera	лат							
13.Orilla, cuneta	лат, італ							
14.Piso		1						
15.Rodapié, zócalo	лат		1					
16.Repellar					1			
17.Fontanería				1				
23	***11***	***3***	***1***	***2***	***1***	***3***	***1***	***1***
100%	***48%***	***13%***	***4%***	***9%***	***4%***	***13%***	***4%***	***4%***

ДОДАТОК Н

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПАНАМА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Панама								
1.Mezcla		1						
2.Cerámica, azulejo	грец, араб							
3.Baldosa, cerámica, mosaico	араб, грец, лат							
4.Concreto	лат							
5.Lechada				1				
6.Taco de expansión								1
7.Aplanadora de rodillo								1
8.Destornillador						1		
9.Extintor	лат							
10.Llave de ajuste, llave inglesa								2
11.Taladro	лат							
12.Acera, hombro	лат	1						
13.Cordón, borde	фр, фр							
14.Suelo, piso	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Repellar					1			
17.Plomería				1				
Разом: 24	***13***	***3***	***0***	***2***	***1***	***1***	***0***	***4***
100%	***54%***	***13%***	***0%***	***8%***	***4%***	***4%***	***0%***	***17%***

ДОДАТОК О

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. БОЛІВІЯ

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Болівія								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Baldosa	араб							
4.Hormigón, concreto	лат			1				
5.Pastina				1				
6.Ramplú, taco Fisher	англ							1
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor, extinguidor	лат, лат							
10.Llave inglesa								1
11.Taladro	лат							
12.Acera, vereda	лат, лат							
13.Cordón, bordillo	франц			1				
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Revocar					1			
17.Plomería				1				
Разом: ***23***	***12***	***2***	***0***	***4***	***1***	***2***	***0***	***2***
100%	***52%***	***9%***	***0%***	***17%***	***4%***	***9%***	***0%***	***9%***

ДОДАТОК П

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. КОЛУМБІЯ

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Колумбія								
1.Mezcla		1						
2.Baldosín, azulejo, enchape	араб			1	1			
3.Baldosa, piso, piedra	араб	2						
4.Concreto	лат							
5.Boquilla, fragua, resane, lechada, sellador de juntas				2			2	1
6.Chazo, taco (Pasto)	порт	1						1
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor	лат							
10.Llave inglesa, llave de expansión								2
11.Taladro	лат							
12.Andén, acera	лат			1				
13.Borde, bordillo	франц			1				
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Guardaescoba, zócalo	лат		1					
16.Resanar, repellar					2			
17.Plomería				1				
Разом: 33	***10***	***5***	***1***	***6***	***3***	***2***	***2***	***4***
100%	***30%***	***15%***	***3%***	***18%***	***9%***	***6%***	***6%***	***12%***

ДОДАТОК Р

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ЕКВАДОР

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Еквадор								
1.Mezcla		1						
2.Cerámico, azulejo	грец, араб							
3.Baldosa	араб							
4.Hormigón				1				
5.Porcelana	італ							
6.Taco		1						
7.Aplanadora						1		
8.Desarmador						1		
9.Extintor, extinguidor	лат, лат							
10.Perica		1						
11.Taladro	лат							
12.Vereda, acera	лат, лат							
13.Borde, bordillo	франц			1				
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Barredera, duela, rastrera	франц			2				
16.Empastar, empañetar, coger las fallas					2			1
17.Plomería				1				
Разом: 26	***12***	***4***	***0***	***5***	***2***	***2***	***0***	***1***
100%	***46%***	***15%***	***0%***	***19%***	***8%***	***8%***	***0%***	***4%***

ДОДАТОК С

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПЕРУ

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Перу								
1.Mezcla		1						
2.Mayólica, cerámico	грец, італ							
3.Mayólica, azulejo, baldosa (grande)	італ, араб, араб							
4.Concreto	лат							
5.Fragua							1	
6.Tarugo	лат							
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor	лат							
10.Llave inglesa, llave ajustable, llave francesa								3
11.Taladro	лат							
12.Vereda	лат							
13.Sardinel	катал							
14.Suelo, piso	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Resanar, reparar, empastar					3			
17.Gasfitería	англ							
Разом: ***25***	***14***	***2***	***0***	***0***	***3***	***2***	***1***	***3***
100%	***56%***	***8%***	***0%***	***0%***	***12%***	***8%***	***4%***	***12%***

ДОДАТОК Т

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ВЕНЕСУЕЛА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Венесуела								
1.Mezcla		1						
2.Cerámica, porcelana, baldosa	грец, італ, араб							
3.Cerámica (para pisos), azulejo, baldosa	грец, араб, араб							1
4.Concreto	лат							
5.Sellador de juntas, tapajuntas			1					1
6.Ramplú, ramplug	англ, англ							
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor	лат							
10.Llave ajustable, llave francesa								2
11.Taladro	лат							
12.Acera	лат							
13.Borde	франц							
14.Piso		1						
15.Rodapié			1					
16.Frisar				1				
17.Plomería				1				
Разом: 25	***13***	***2***	***2***	***2***	***0***	***2***	***0***	***4***
100%	***52%***	***8%***	***8%***	***8%***	***0%***	***8%***	***0%***	***16%***

ДОДАТОК У

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. КУБА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Куба								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Losa	лат							
4.Concreto, hormigón	лат			1				
5.Derretido				1				
6.Taco (de expansión)		1						1
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor, extinguidor	лат, лат							
10.Llave francesa								1
11.Taladro	лат							
12.Acera	лат							
13.Contén				1				
14.Piso		1						
15.Rodapié, zócalo	лат		1					
16.Repellar, resanar					2			
17.Plomería				1				
Разом: 22	***8***	***3***	***1***	***4***	***2***	***2***	***0***	***2***
100%	***36%***	***14%***	***5%***	***18%***	***9%***	***9%***	***0%***	***9%***

ДОДАТОК Ф

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ПУЕРТО РІКО

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Пуерто Ріко								
1.Argamasa, mezcla, mortero	лат, лат	1						
2.Azulejo	араб							
3.Loseta, losa	лат			1				
4.Concreto, hormigón	лат			1				
5.Lechada				1				
6.Ancla de pared, tarugo	лат							1
7.Aplanadora						1		
8.Destornillador						1		
9.Extinguidor de fuego, extintor	лат							1
10.Llave inglesa								1
11.Barreno	лат							
12.Acera	лат							
13.Orilla, borde, cuneta	лат, франц, італ							
14.Suelo, piso	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Empañetar					1			
17.Plomería				1				
Разом: 26	***14***	***2***	***0***	***4***	***1***	***2***	***0***	***3***
100%	***54%***	***8%***	***0%***	***15%***	***4%***	***8%***	***0%***	***12%***

ДОДАТОК Х

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ДОМІНІКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Домініканська республіка								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Mosaico	грец							
4.Concreto	лат							
5.Masilla				1				
6.Tarugo	лат							
7.Aplanadora, rodillo	лат					1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor	лат							
10.Llave ajustable								1
11.Barrena, taladro	лат, лат							
12.Acera	лат							
13.Contén				1				
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Empañetar					1			
17.Plomería				1				
Разом: 20	***11***	***2***	***0***	***3***	***1***	***2***	***0***	***1***
100%	***55%***	***10%***	***0%***	***15%***	***5%***	***10%***	***0%***	***5%***

ДОДАТОК Ц

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ПО ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТАХ. ЧИЛІ

№ поняття. Термін(и)	Запозичення	Зміна значення	Поєднання слів/основ	Суфіксний	Префіксний	Префіксно-суфіксний	Іменники, утворені від дієслів	Складні терміни
Чилі								
1.Mezcla		1						
2.Azulejo	араб							
3.Mosaico	грец							
4.Concreto	лат							
5.Masilla				1				
6.Tarugo	лат							
7.Aplanadora, rodillo	лат					1		
8.Destornillador						1		
9.Extintor	лат							
10.Llave ajustable								1
11.Barrena, taladro	лат, лат							
12.Acera	лат							
13.Contén				1				
14.Piso, suelo	лат	1						
15.Zócalo	лат							
16.Empañetar					1			
17.Plomería				1				
Разом: 20	***11***	***2***	***0***	***3***	***1***	***2***	***0***	***1***
100%	***55%***	***10%***	***0%***	***15%***	***5%***	***10%***	***0%***	***5%***

RESUMEN

El tesis de maestro – 120 páginas, 62 fuentes, 22 anexos.

El objeto del estudio: El sistema terminológico español de construcción.

El objetivo de la obra: Investigar la terminología de construcción de la lengua española desde el punto de vista de variabilidad regional y resaltar en qué variantes nacionales estas manifestaciones tienen el carácter más significativo.

La base teorica y metodologica: La base teórica para la investigación son las bases de la terminología general (O. Vutster, D. Lotte, H. Felber, M. Vakulenko, O. Petrina), trabajos dedicados al estudio de la terminología arquitectónica y de construcción (M. Ginsburg, L. Dumanskay T. Kiak, I. Kochan, N. Nikulin, T. Panko, N. Tsymbal, etc.) e investigación en el campo de la variación regional del idioma español (S. Vinhogradov, L. Kenfield, E. Cosieru, J. Lipski, M. Resnik, J. Rona, G. Stepanov, E. Ureña).

Los resultados obtenidos: Se confirma el alto nivel de variabilidad regional y sinonimia entre los términos dentro del sistema de terminología española de la construcción (hasta 17 términos pueden representar un concepto entre las 20 variantes nacionales; un concepto puede utilizar hasta 7 términos dentro de una variante nacional). Las variantes mexicana, colombiana y uruguaya son las más variables y tienen más sinónimos. Sin embargo, casi el 60% de los conceptos en estudio tienen la formación de término dominante, lo que da razones para unificar el sistema terminológico de construcción de la lengua española.

Las palabras claves: *el término, el sistema terminológico, la terminología de la construcción, el español, la variabilidad regional, la variante nacional, el método de formación de término, la variabilidad léxica, la sinonimia, el préstamo léxico*